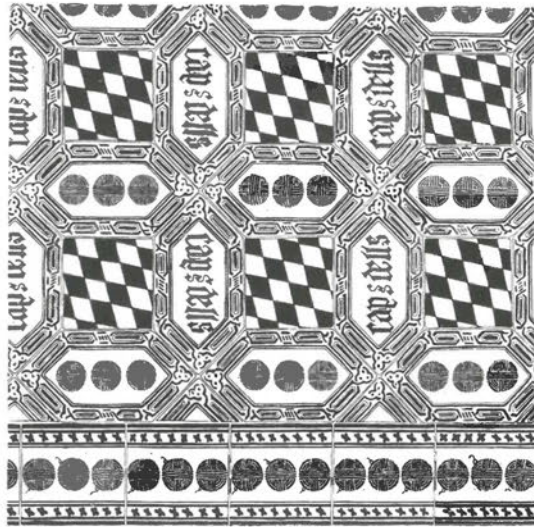

CABDELLS

REVISTA D'INVESTIGACIÓ
DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL
CENTELLES I RIUSECH

- Coordinador: Antoni Esteve i Blay
- Consell de redacció: Antoni Esteve i Blay
Rosa Maria Girau Borràs
José Martínez Ibáñez
- Disseny de coberta: Salvador Mañó Fenollar
- Traducció i correcció: Teresa Savall Climent
Elvira Sevadilla Soler
- Fotografies: Amparo Chesa
Antoni Esteve
Miquel Font
Salvador Mañó
Josep Sendra
Crònica Oliva
Escola de Suboficials de l'Armada,
San Fernando
- Edita: Associació Cultural Centelles i
Riusech-Oliva
Apartat de correus 458.
46780 Oliva (la Safor - País Valencià)
Col·labora. Ajuntament d'Oliva.
Regidoria de Cultura
- Dipòsit legal: V-3511-2002
- I.S.S.N.: 1577-7596
- Maquetació i impressió: Gràfiques Colomar, S.A. - Oliva

CABDELLS té una periodicitat anual.

CABDELLS s'intercanvia amb tot tipus de publicacions
sobre història, patrimoni, literatura, art i etnologia que ho sol·liciten.

SUMARI

Presentació	
President de l'Associació Cultural Centelles i Riusech	7
1.- L'Associació Cultural Centelles i Riusech sol·licita a l'Ajuntament d'Oliva la declaració de l'any 2010 com a any Ciscar	9
Antoni Esteve Blay	
2.- El projecte pren forma	11
Antoni Esteve Blay	
3.- El Monument a Gabriel Ciscar Ciscar. Memòria de la seua construcció	15
Rosa Maria Girau Borràs	
4.- Arrancada de l'any Ciscar. 27 de març de 2010	25
José Martínez Ibáñez	
5.- Visita del Veler escola Pelegrina a la costa d'Oliva	29
José Martínez Ibáñez	
6.- Concert homenatge de l'Armada Espanyola a Gabriel Ciscar Ciscar	35
José Martínez Ibáñez	
7.- Conferència homenatge del Centro de Historia y Cultura Militar a Gabriel Ciscar i Ciscar	39
Antoni Esteve Blay	
8.- L'Exposició. Gabriel Ciscar Ciscar. L'home, el marí, el polític	41
Antoni Esteve Blay	

9.- Les Jornades d'Història. Gabriel Ciscar Ciscar. L'home, el marí, el polític..... Antoni Esteve Blay	57
10.- Homenatge de l'Associació Cultural Centelles i Riusech a Gabriel Ciscar Ciscar al Panteó de Marins Il·lustres. San Fernando, Cadis. Antoni Esteve Blay	65
11- Lliurament d'agraïments..... José Martínez Ibáñez	79
12- Acte de restitució de la làpida commemorativa de Gabriel Ciscar Ciscar de la plaça de l'Església a la plaça Raconada de Alonso. 19 de desembre de 2010 Antoni Esteve Blay	81

APÈNDIX

1.- Projecte any Ciscar	85
2.- Guia didàctica de l'exposició Gabriel Ciscar Ciscar. L'home, el marí, el polític.	99
3.- Ruta del viatge a San Fernando. Cadis	123
4.- Relació de viatgers a San Fernando. Cadis.	125
4.- Viatge a Cartagena JOSÉ MARTÍNEZ IBÁÑEZ	127
3.- El destructor Ciscar JOSÉ MARTÍNEZ IBÁÑEZ	129
7.- 2010 Any Ciscar. Àlbum de Fotos	133

PRESENTACIÓ

L'any 1999 l'Associació Cultural Centelles i Riusech i l'Ajuntament d'Oliva ens vam embarcar de manera entusiasta en els actes commemoratius del 550 aniversari del Comtat d'Oliva. En aquella ocasió l'Associació va promoure una Exposició sobre el Palau comtal d'Oliva i va organitzar unes Jornades sobre Història dels Centelles i els anomenats Estat d'Oliva. Ambdós actes van tenir un ressò important i van contribuir de manera decisiva a la recuperació del patrimoni històric, cultural i arquitectònic vinculat a la família Centelles.

L'any 2010, l'Associació Cultural Centelles i Riusech i l'Ajuntament d'Oliva, de nou, es van embarcar de manera entusiasta en els actes commemoratius del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar Ciscar. Una vegada més l'Associació Cultural Centelles i Riusech que, durant aquests anys ha anat consolidant i afermant la seua presència, no sols entre la societat olivana sinó més enllà de les fronteres pròpiament locals, s'encarregarà, conjuntament amb l'Ajuntament d'Oliva, d'organitzar els actes commemoratius de l'any Ciscar.

Així doncs començarem a treballar des de la Regidoria de Cultura i des de l'Associació per tal d'oferir un programa atractiu, que permetera adaptar-se als diferents públics. Les activitats, més que merament lúdiques, havien de ser formatives i havien d'oferir la possibilitat de conèixer més i millor el personatge.

El projecte, d'Antoni Esteve, lluny de pensar en desfilades i altres activitats folklòriques, va estar encaminat a organitzar actes per tal de recuperar la figura de Gabriel Ciscar, l'home, el marí, el polític. Calia, d'una banda, presentar Gabriel als qui no el coneixen i d'una altra banda, oferir la possibilitat de saber-ne més, als que ja en sabien alguna cosa. Finalment calia donar l'oportunitat a tots aquells investigadors que tingueren alguna cosa a dir sobre Gabriel Ciscar, que ho pogueren fer.

Per tal de dur a terme el projecte, l'Ajuntament d'Oliva va nomenar Antoni Esteve Blay i José Martínez Ibáñez comissaris de l'Any Ciscar

Així doncs com ja vam fer en commemorar el 550 aniversari del Comtat d'Oliva, també ara calia organitzar una exposició i unes jornades d'història on el protagonista en aquesta ocasió seria Gabriel Ciscar i Ciscar. Però a més, per la especial vinculació de Gabriel amb la l'Armada Espanyola, calia oferir-li la possibilitat de col·laborar, en aquests actes de l'Any Ciscar, per a la qual cosa ens vam adreçar al Comandant Naval de València, capità de navili, Antonio Arribas, el qual ens va ajudar molt i ell mateix va acceptar presidir molts dels actes que es van realitzar a la nostra ciutat al llarg de l'any.

Gràcies a la particular implicació del Comandant Naval de València van poder gaudir del veler escola Peregrina, i del concert de la Unidad del Tercio de

Levante de Infanteria de Marina de Cartagena, dos actes amb els quals l'Armada Espanyola es va sumar als actes commemoratius de l'any Ciscar.

Però a més, l'Associació Cultural Centelles i Riusech va organitzar un acte d'homenatge a Gabriel Ciscar al Panteó de Marins Il·lustres a San Fernando, Cadis, al peus del seu mausoleu fins on es van desplaçar un grup de 56 persones.

El 16 de desembre al saló d'actes del Conservatori Comarcal, José Climent, va tenir lloc un acte de lliurament, d'un taulell ceràmic, obra de Manuel Gallardo, a tots els participants als actes de l'any Ciscar. Prèviament, els professors del Conservatori van voler sumar-se als actes amb un concert de música de l'època de Gabriel Ciscar.

Finalment i, fora del programa inicial, i com a cloenda de l'any Ciscar, el 19 de desembre es va inaugurar a la plaça Raconada d'Alonso el tetraedre on s'ubicava la làpida commemorativa que la família li havia dedicat, l'any 1929, amb motiu del primer centenari de la seua mort. La qual, en ser enderrocada la casa pairal de Ciscar, romania descontextualitzada, a la plaça de l'Església.

Aquest número de la revista Cabdells està dedicat a l'any Ciscar. Al llarg de les seues pàgines trobareu una crònica de tots i cadascun dels actes que es van celebrar durant tot un any, l'any Ciscar, any 2010.

Molts anys abans però, els nostres conciutadans van decidir fer un monument a Gabriel Ciscar. Un monument que s'inaugurava el 18 de desembre de 1932. D'aquesta història, de la construcció d'aquest monument, també en parlem en aquest número especial de Cabdells.

Des de la declaració de l'any Ciscar en desembre de 2009, a la inauguració del tetraedre que restituïa la làpida commemorativa, van tot un seguit d'actes que en aquest núm. 9 de la revista d'investigació de l'Associació Cultural Centelles i Riusech volem deixar constància per a l'esdevenidor.

A més dels actes ressenyats, hem considerat convenient incloure en un apèndix en aquest monogràfic, el projecte inicial presentat a l'Ajuntament d'Oliva, la Guia Didàctica que acompanyava la visita dels Escolars a l'Exposició, la història del Destructor Ciscar i una breu ressenya del viatge a Cartagena en octubre de 2011. També hem inclòs la llista dels viatgers a San Fernando i la ruta del viatge. Finalment hem afegit la transcripció d'un parell de documents que van ser fonamentals en la vida de Gabriel Ciscar: la resposta a la petició d'indult i el nomenament com a representant espanyol a la comissió internacional de peses i mesures que es reuniria a París.

Esperem que aquest monogràfic complisca el seu objectiu testimonial perquè, en un futur els ciutadans d'Oliva que ho desitgen puguin conèixer els actes que es van celebrar l'any 2010, any del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar Ciscar.

ANTONI ESTEVE BLAY
President de l'Associació Cultural Centelles i Riusech
Oliva

L'ASSOCIACIÓ CULTURAL CENTELLES I RIUSECH SOL·LICITA A L'AJUNTAMENT D'OLIVA LA DECLARACIÓ DE 2010 COM A ANY CISCAR.

A finals de novembre de 2009, la Junta Directiva de l'Associació Cultural Centelles i Riusech va decidir sol·licitar a l'Ajuntament d'Oliva la declaració de 2010 a Any Ciscar. El president de l'associació va presentar una proposta de programació d'actes per a la commemoració del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar la qual va ser aprovada pels membres de la Junta Directiva.

La programació d'actes tenia com a motiu bàsic que la figura de Gabriel Ciscar arribara a tots els públics. D'una banda volia donar a conèixer més aspectes de la vida i obra de Gabriel Ciscar i d'altra volia donar l'oportunitat d'exposar i escoltar les noves aportacions fetes pels investigadors sobre l'època i el personatge en particular.

Així doncs, en una sol·licitud datada el 20 de novembre de 2009, Antoni Esteve sol·licitava al Sr. Alcalde d'Oliva, Salvador Fuster, que en el plenari del 26 de novembre aprovaren la declaració de 2010, com a any Ciscar.

Paral·lelament, el president de l'associació s'adreçava a tots els portants dels grups polítics de l'Ajuntament d'Oliva en una carta personal en la qual els demanava el suport del seu grup a l'esmentada sol·licitud.

A l'últim ple de l'Ajuntament, celebrat el 30 de desembre de 2009, va ser aprovada per unanimitat la declaració de 2010 com a Any Ciscar.

Associació Cultural Centelles i Riusech
Aparat de correus 458 - 46780 Oliva
www.centellesriusech.com

ANTONI ESTEVE I BLAY com a president de l'Associació Cultural Centelles i Riusech inscrita en el registre d'Associacions de l'Ajuntament d'Oliva amb el núm. 91 i al de la Generalitat Valenciana amb el núm. 7691

EXPOSA

Que Gabriel Ciscar Ciscar, va nèixer a Oliva el 17 de març de 1760.

Que l'any 2010 farà 250 any del seu naixement a la nostra ciutat.
Que l'any 1999 l'Ajuntament d'Oliva va declarar any Mayans i any Centelles amb motiu del tres-cents aniversari del naixement de Gregorio Mayans a la nostra ciutat i del 450 aniversari de la concessió, a Oliva, de la categoria de vila Comtal i a Francesc Gilabert de Centelles el títol de comte.

Que la figura de Gabriel Ciscar Ciscar té un pes específic i concret en el camp de la ciència, la política i la marina que cal reivindicar.

Per tot això, l'Associació Cultural Centelles i Riusech

SOL·LICITA

Que incloga en l'ordre del dia del plenari de l'Ajuntament del proper 26 de novembre de 2009, un punt per tal de declarar l'any 2010 com a any Gabriel Ciscar Ciscar un dels nostres olivans més il·lustres.

Oliva, 20 de novembre de 2009

SR. ALCALDE DE L'EXEL·LM. AJUNTAMENT D'OLIVA

EL PROJECTE PREN FORMA

El 22 de gener de 2010 se celebrava a l'Ajuntament d'Oliva la primera reunió entre els representats de l'Associació Cultural Centelles i Riusech, Antoni Esteve, Enrique Orquin Llorca i José Martínez, i el regidor d'Educació, Cultura i Patrimoni de l'Ajuntament d'Oliva, Manuel Gallardo, acompanyat pel tècnic municipal de cultura, Josep Antoni Santacreu i l'arxiver municipal, Vicent Olasso.

En aquesta primera reunió, Antoni Esteve, director del projecte, va lliurar un esborrany del programa dels actes commemoratius de l'Any Ciscar al regidor d'Educació Cultura i Patrimoni, Manuel Gallardo.

La reunió va discórrer en un clima de cordialitat i als representants de l'Ajuntament els va semblar un projecte, molt ambiciós que calia estudiar. Sobretot pel que feia a la part econòmica. Cal destacar que cap acte dels programats no va ser rebutjat. I el regidor Manuel Gallardo ens va animar a començar les gestions per tal de concretar cada acte.

Així mateix, el president de l'Associació Cultural Centelles i Riusech, va proposar al regidor d'Educació, Cultura i Patrimoni de l'Ajuntament d'Oliva, la conveniència que l'Ajuntament d'Oliva nomenara de manera oficial a Antoni Esteve Blay i a José Martínez Ibáñez, comissaris de l'Any Ciscar a fi de facilitar les gestions en l'organització dels actes. Gallardo va acceptar la proposta i es comprometia a fer les gestions oportunes.

Finalment, es va acordar una propera reunió en una data posterior per tal de concretar cadascun dels actes i el cost econòmic que comportaria.

A la reunió de 19 de febrer es van acceptar tots els actes i es va proposar un calendari d'actuacions en el qual destacava la data de 27 de març per a la celebració de l'acte inaugural de l'Any Ciscar. Cal recordar que el dia 17 de març és el dia en què Gabriel Ciscar i Ciscar va nàixer però coincidia amb la festa de les falles i precisament davant del monument a Ciscar es planta la falla de Pensat i Fet i a més a més durant aquests dies els festers tenien programats diversos actes. És per això que vam acordar ajornar l'acte al 27 de març.

José Martínez i Antoni Esteve van exposar la situació respecte de les negociacions amb el Comandant Naval de València per tal de portar un vaixell a les costes d'Oliva per ser visitat pels escolars i el públic en general.

Gallardo, que assistia acompanyat del tècnic de cultura J. Antoni Santacreu va ser informat de les gestions que s'estaven fent directament amb els museus de València, concretament, amb el Museu d'Història Militar i el Museu Municipal de les Drassanes, buscant peces per a l'exposició i la possibilitat de portar-les a Oliva per a la mostra.

De manera indirecta, s'estava negociant la visita al Museu Naval de Madrid al MN de Cartagena per obtenir informació i la relació de peces que ens podrien interessar a fi de negociar en un futur viatge a Madrid i Cartagena la possibilitat del seu trasllat a Oliva per ser mostrades.

Cal dir que de tots els actes programats de l'Any Ciscar, l'exposició, era l'acte més costós i al qual van dedicar més temps.

En aquesta reunió ja vam poder oferir noms de museus i peces possibles que podríem portar a Oliva. La llista no estava ni completa ni tancada, calia completar-la i pressupostar-la. I açò últim, era el més important i definitiu.

Així mateix i pel que fa referència als espais on s'ubicaria l'exposició, Esteve i Martínez, van exposar els seus contactes amb Vicent Burguera, responsable dels Museus d'Oliva a fi de reservar els espais expositius temporals dels Museu Etnològic i Arqueològic i l'Aula de Llatinitat per a l'últim trimestre de l'any 2010. En aquesta reunió i en les moltes més que se succeïrien fins a la inauguració de l'exposició, els comissaris sempre vam trobar bona predisposició, col·laboració desinteressada i bons consells.

També vam visitar l'Arxiu Municipal d'Oliva, on Vicent Olasso, ens va fer una relació de les obres originals de què disposava l'arxiu i d'alguns manuscrits i documents que ens podrien interessar per a l'exposició.

De la mateixa manera van informar de les gestions al plebà D. Fernando Cremades, per utilitzar la Capella Baptismal de Santa Maria com un espai més

per a l'exposició i també l'ús dels llibres de registre parroquial originals on figuren el bateig de Gabriel i el de les filles, i també el del seu segon matrimoni.

Respecte de les Jornades d'Història, confirmen a Gallardo el nomenament de Joan Pi i Aparici com a Director de les Jornades. Antoni Esteve fa menció que Joan ha dirigit totes les Jornades d'Història que ha organitzat l'Associació Cultural Centelles i Riusech conjuntament amb la Universitat de València que certifica a través del Servei d'Extensió Universitària, i li fa saber que formen part de la comissió Tècnica, Antoni Mestre Sanchis, Emilo La Parra, i José Luis Peset. En aquest cas les dades ja estaven concretades, i les Jornades se celebrarien del 18 al 20 de novembre .

Així mateix, Manuel Gallardo, ens va comunicar verbalment el nomenament com a comissaris de l'any Ciscar a Antoni Esteve Blay i a José Martínez Ibáñez. Nomenament que seria aprovat en el Plenari Municipal del 27 de maig de 2010. i que seria notificat per escrit als interessats el 7 de juny.

El 30 d'abril ens vam tornar a reunir els Comissaris, Manuel Gallardo i Josep Antoni Santacreu, es comunica i es concreta el programa de la visita del veler-escola *Peregrina* a Oliva. A més es programa un acte protocol·lari de la tripulació a Gabriel Ciscar als peus del seu monument. El dia 18 de juny.

Els comissaris informen que el Club Nàutic d'Oliva hi col·labora posant a la nostra disposició tres barcases per traslladar els visitants des del port esportiu al veler-escola.

També vam informar que ja esta en marxa la guia didàctica que acompanyarà l'exposició, una guia didàctica adreçada als escolars, en què, a més dels comissaris, treballen les professores Rosa Maria Girau i Teresa Savall.

A la reunió del 21 de juliol, vam tractar fonamentalment aspectes relacionats amb l'exposició. Els comissaris informen de la visita que van realitzar al Museu Naval de Madrid el 10 de maig, i presenten a Manuel Gallardo una relació de les peces per a l'exposició procedents del MN de Madrid. Essent la peça principal un dels exemplars originals del patró de metre que Gabriel va portar de París. També li presenten la relació de peces procedents del Museu d'Història Militar de València. A més s'informa de la possibilitat de portar la maqueta de Nuestra Sra de la Soledad del Museu Naval de Cartagena i algunes maquetes de vaixells del Museu Municipal de les Drassanes de València. Així mateix informen de la cessió de la maqueta en fase de construcció del vaixell San Juan Nepomuceno, amb la qual va viatjar Ciscar i que l'està realitzant el maquetista. Finalment van informar de les negociacions amb la Diputació Provincial de València per tal de portar el retrat de Ciscar, de Bernardo Ferrándiz, una altra de les peces que els comissaris consideren que no han de faltar a la mostra.

A més els comissaris van informar del títol definitiu de l'exposició: *Gabriel Ciscar i Ciscar l'Home, el Marí el Polític* que s'aprovà definitivament tant per a l'exposició com per a les Jornades d'Història.

També van comunicar que el disseny dels panells de l'exposició, la guia didàctica que l'acompanya i tota la part logística de l'Any Ciscar la realitzarà Salvador Mañó.

Finalment els comissaris, a través dels contactes amb els diferents museus, van informar el regidor del cost econòmic aproximat del trasllat de les obres, el muntatge, el desmuntatge i la devolució als respectius museus. Així com del cost de l'assegurança obligatòria a què estan sotmeses totes les peces dels museus i que mentre són fora del museu se'n fan càrrec els museus que les acullen.

A la reunió celebrada en **el 24 de setembre**, els comissaris van donar ja les dates definitives de la conferència i el concert que finalment faria la Banda Unidad de Música del Tercio de Levante de Infanteria de Marina de Cartagena. També es van parlar de la probable data de la inauguració de l'exposició, aquesta, però, va ser una reunió bàsicament per tractar aspectes econòmics referents a l'exposició.

A la reunió va assistir l'empresa Poquet Jerez, que seria l'encarregada de fer el trasllat de les obres, el muntatge de l'exposició i l'assegurança durant la seua estada a Oliva. El representant de l'empresa va presentar el pressupost total amb lleugeres modificacions fetes pels reunits.

Cal dir però que durant tot l'any s'hi van celebrar diverses rodes de premsa en què s'informava de manera regular de les gestions, fets i actes més immediats.

3. EL MONUMENT A GABRIEL CISCAR CISCAR. MEMÒRIA DE LA SEUA CONSTRUCCIÓ.

ROSA MARÍA GIRAU BORRÁS

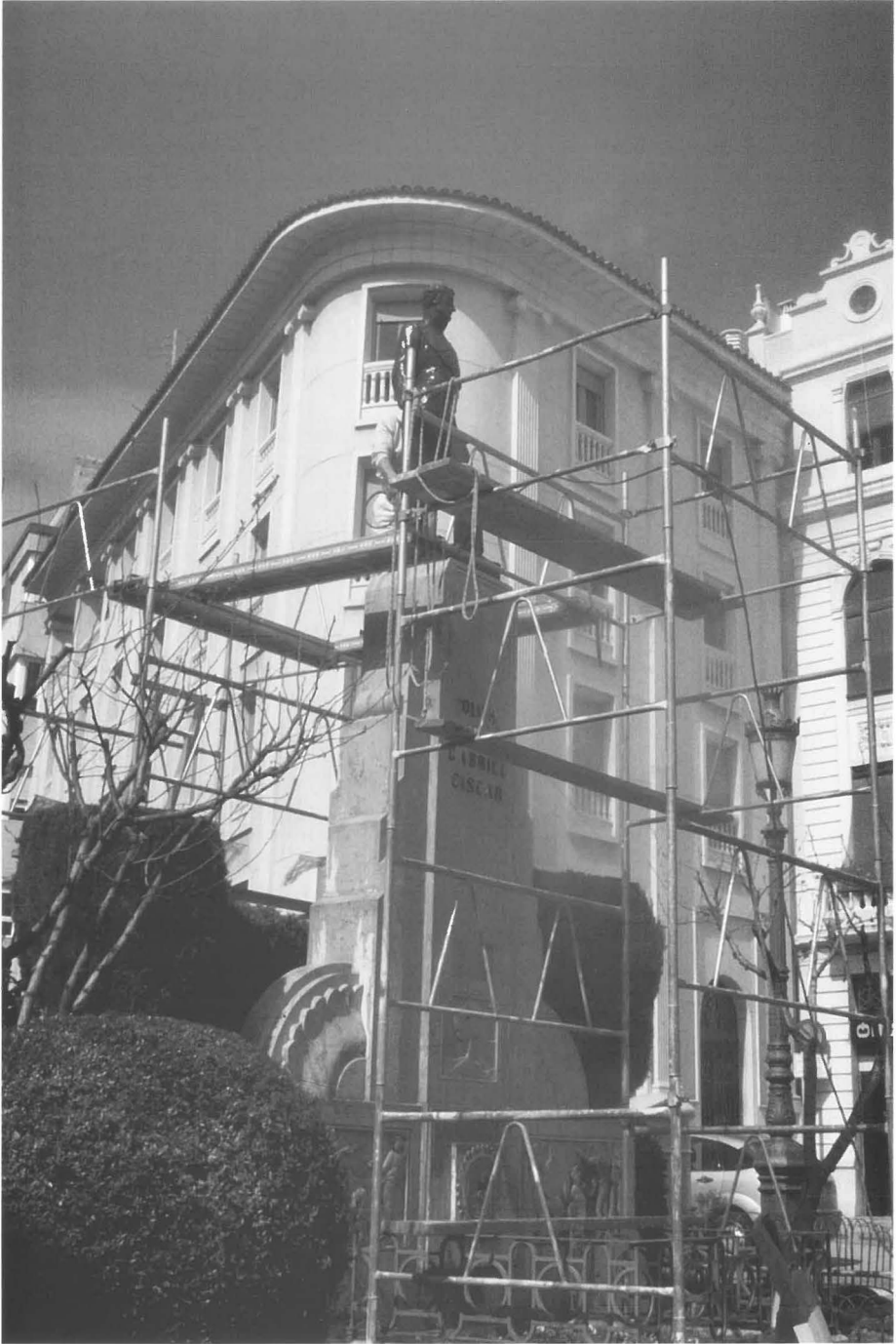
Làpida commemorativa del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar i Ciscar col·locada a la base del monument. F. J. Sendra

Les societats tenen a bé retre homenatge als seus fills més il·lustres, en especial en dates emblemàtiques, com l'aniversari del seu naixement o mort. La majoria de les vegades, quan ja no ho poden veure. Aquest és el cas de Don Gabriel Ciscar i Ciscar.

Han sigut diverses les ocasions, que des de instàncies diferents, s'ha recordat aquest personatge històric, però l'acció més efectiva per mantenir viva la seua memòria ha estat l'aixecament de la seua estàtua en bronze fos, al centre del nostre poble a l'any 1932.

La darrera ocasió per recordar-lo va ser l'any 2010, quan per iniciativa de l'Associació Cultural Centelles-Riusech, l'Excel·lentíssim Ajuntament d'Oliva va declarar l'any 2010 com a Any Ciscar, per tal de commemorar el 250 aniversari del naixement del nostre destacat concitadà Gabriel Ciscar i Ciscar.

A tal fi, es van programar un seguit d'actes culturals, amb l'objectiu d'apropar la figura del regent, marí i matemàtic, a la ciutadania.

Restauració del monument de Gabriel Ciscar. F. J. Sendra

La primera acció que calia dur a terme semblava poc important, però era del tot necessària per començar d'itinerari marcat per redescobrir, en tota la seua magnitud, D. Gabriel. I aquest fet era la neteja i restauració de l'estàtua i el seu pedestal.

Des de feia més de 10 anys, no s'havia netejat amb cura el monument, i ja en eixe moments no es va emprar una tècnica adient, doncs es va fer amb un paper d'escat, erosionant la peça i deixant-la sense cap protecció, a més de provocar l'arrossegament de brutícia cap al pedestal de pedra calcària.

L'actual tasca de neteja i restauració la va realitzar l'empresa Decormarmol, de Bellreguard, va emprar al voltant de set dies de treball, amb tres operaris i es va realitzar immediatament després de les festes falleres de 2010.

La tècnica utilitzada, segons explica el seu responsable F. Cuquerella, consistia en netejar a mà, amb un espart de ferro fi, la figura de bronze i després aplicar-li una laca protectora, també a mà, ja que les característiques de l'escultura així ho requeria.

La base o monòlit de pedra no podia ser netejada, en paraules del tècnic, amb arena a pressió, ja que eixa acció destruiria els baix-relleus que el decora. Calia picar delicadament la pedra amb una granadina o cisell, per eliminar qualsevol brutícia i imperfecció. Després de la reconstrucció escultòrica per part de l'artista Cuquerella, la base es va protegir amb un líquid hidròfug.

A partir d'aquest moment, el conegut *Gabrielet* estava ja llest per mostrar-se al poble amb tota la seua esplendor. Es dóna la curiosa circumstància que l'autor del procés de neteja actual va compartir aula i estudis amb el fill de l'autor de l'escultura, Octavio i que en més d'una ocasió comentava amb to d'ironia, que el seu pare no va cobrar el total de l'import de la seua obra.

La celebració de l'any Císcar va estar ple d'esdeveniments i en alguns moments ens vam reunir al voltant del *Gabrielet*.

La història de la gènesi del monument va estar plena de desencontres, problemes i entusiasmes, tal com podem veure, en esbrinar un poc el setmanari local d'aquella època, *Patria Chica*.

La necessitat de retre homenatge institucional a Gabriel Císcar, eclipsat pel seu oncle Mayans, era ben palesa des de feia temps. Tal com explica en un article J.V. el 18 de juny de 1932 en *Patria Chica*, tres van ser els intents fallits des del Consistori, en 1829, 1850 i 1910, d'aconseguir ubicar un retrat del regent olivà a la Sala de Sessions de l'Ajuntament.

L'origen de la comissió que va fer possible la concreció de la idea del monument a Gabriel Císcar, va estar en 1929, quan l'Ajuntament, presidit per Don Vicente Gilabert Sanchis, i els socis del casino del Sindicat Agrícola Olivense, *El Centro*, decideixen commemorar el 1r centenari de la mort de l'*insigne D. Gabriel Císcar, pel seu talent, patriotisme i dots de governant*.

Així doncs, el 12 d'agost de 1929 s'organitzen uns funerals en Santa M^a la Major, amb la missa cantada de Perosi, amb orquestra i cors, on acudeixen familiars, autoritats locals i provincials.

La celebració es va completar el 29 d'octubre d'aquell any, amb la col·locació

d'una làpida commemorativa en la casa natalícia de D. Gabriel, que va ser sufragada pels familiars de l'almirall, obra de Carmelo Vicent, que anys després executaria l'estàtua. També es va contar amb la presència de les autoritats religioses de Sant Roc i Santa Maria i autoritats civils d'Oliva i València.

Aquesta placa, després de l'enderroc de la casa, va canviar la seua ubicació a la plaça de l'Església i a hores d'ara ha sigut restituïda al seu lloc d'origen, a la plaça Raconada d'Alonso.

Segons Luisa Vives, en el banquet posterior a aquest acte, organitzat per l'advocat olivà Felipe Gilabert, naix el projecte del monument, s'organitza la comissió i per decisió unànime ella és nomenada presidenta.

Així, comença el treball amb la donació de diners, el contracte amb l'artista Carmelo Vicent, i la recaptació de donatius tan importants com les 500 pessetes de l'Exma. Diputació Provincial i les 100 pessetes del Governador de la Província, D. Heradio Hernández Malillos. Molt prompte compten amb 7.000 pessetes.

L'escultor Carmelo Vicent Suria naix a Carpesa, (València), en 1890 i mor en 1957, estudia a l'Acadèmia de Belles Arts de San Carles a València i destaca pel domini de la talla en fusta i pedra, tal com podem observar en els baix-relleus del pedestal, a Oliva. Encara que es decanta per la imatgeria religiosa, de tipus barroc, també accepta, en el seu taller d'escultura en marbre, encàrrecs laics, com el que li fa Luisa Vives, en nom de la comissió promonument.

La senyoreta Luisa Vives Alonso de Medina era descendent de D. Gabriel Císcar i de sempre havia manifestat la seua família un notable interès per la figura del científic, marí i polític.

El seu besavi, Severino Císcar i Mayans, va recollir uns apunts sobre la trajectòria vital del seu avantpassat i el seu pare va deixar un quadern manuscrit sobre *Hijos célebres de Oliva*, amb dades disperses d'altres autors, i notes de l'arxiu municipal i parroquial on s'inclou D. Gabriel.

El seu cosí i redactor en *Patria Chica*, Rafael del Solar, també es mostra interessat per la figura del regent olivà i escriu una biografia, titulada *Apuntes para la vida del Excmo. Señor D. Gabriel Císcar y Císcar*.

A més a més, la casa natalícia de Gabriel és propietat de la senyoreta Vives, on resideix en les estades que passa a Oliva.

Prova de la seua vessant intel·lectual és la nombrosa col·laboració en el setmanari local *Patria Chica*, amb articles periòdics, en els quals fa una encesa defensa dels valors religiosos i patriòtics, a to en el caire del setmanari. No hem d'oblidar que es publiquen durant la II República, enmig d'una forta polèmica sobre els signes externs religiosos. Fins i tot, anima les dones olivanes a participar en les eleccions, votant l'opció de la dreta.

Amb tot i això, el 20 de maig de 1933, ja inaugurada l'estàtua de D. Gabriel Císcar, la denúncia de l'Alcaldia a Governació Civil sobre el seu article *Renacer*, considerat pro monàrquic, li va costar una multa de 500 pessetes, quantitat més que considerable. L'esmentada multa va ser pagada per les seues amistats, per tal d'evitar-li la pena de presó i la condemnada va lliurar igual suma de diners als pobres d'Oliva.

Base del monument on queda ubicada la làpida commemorativa del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar i Ciscar. F. J. Sendra

Aquesta denúncia probablement s'emmarca en la lluita entre l'Alcaldia i la Comissió pro monument, que es va desencadenar des de l'inici del projecte.

Paral·lelament a la creació de la comissió civil durant el sopar del 29 d'octubre de 1929, el darrer Ajuntament de la Dictadura de Primo de Rivera va acordar, en sessió de 20 d'agost de 1929, erigir un monument per subscripció popular i va autoritzar la consignació de 5.000 pessetes a càrrec del pressupost anual del Consistori, així com l'aprovació de la memòria, plànols i despeses del projecte.

Però també accepta *independentment de les gestions de l'Ajuntament*, l'existència d'una comissió presidida per la senyoreta Luisa Vives Alonso de Medina i integrada per: Felipe Navarro Gilabert, Vicente Colechá Navarro, Bernardino León Fuster, Carlos Alandete Llorca, Miguel Barber García i José Verdú Savall.

El 6 d'octubre de 1930, l'Ajuntament organitza l'acte de la col·locació de la primera pedra del monument, amb la benedicció del clero, la presència d'autoritats municipals, judicials i militars i representants de Societats diverses com, Sindicat Agrícola, Societat de L'auradors Propietaris, Societat Artístic Musical, Colombaires,...i també, familiars de D. Gabriel, entre els quals suposem es trobaria la senyoreta Luisa Vives.

La banda Primitiva de Tavernes de la Valldigna toca la Marxa Reial i, segons explica el setmanari, en una caixa de plom amb l'acta referent als fets, diaris del dia i moneda d'ús legal es compleix amb el deure cívic de reconèixer *una personalitat preclara i distingida* amb la primera pedra del futur monument.

Així mateix, el Consistori i en el seu nom, l'alcalde Manuel Nuñez Arnal, reconeix públicament la tasca de Luisa Vives en pro del projecte.

De manera contradictòria, el poder municipal, en un temps indeterminat entre la caiguda de Primo de Rivera i la proclamació de la República, no accepta la tasca de la comissió, argumentant que sols l'Alcaldia té atribucions per executar i fer complir els acords de la Corporació, en aquest cas la construcció d'un monument a D. Gabriel Císcar.

Demana a l'esmentada comissió que es fusione amb l'Ajuntament, ja que suposa que Luisa Vives i les seues amistats desconeixien la normativa legal i fa palesa la bona disposició i voluntat dels admiradors de Císcar.

És a dir, els forcen a abandonar la titularitat del projecte i qualsevol tipus de protagonisme.

Curiosament, la comissió que ja havia signat el contracte amb l'escultor Carmelo Vicent, havia coincidit amb els desitjos de l'Ajuntament respecte a la ubicació de l'estàtua en la plaça de la Constitució, hui plaça de l'Ajuntament, que és on està situada.

A partir d'aquest moment, s'obri un període de silenci respecte al projecte, que sembla abandonat.

Al cap d'un temps en un article publicat dies abans de la inauguració del monument, la senyoreta Vives explica com es va formar la comissió i els problemes que va patir, com ara la fi de la Dictadura de Primo de Rivera que paralitzà la col·lecta, les dificultats d'enteniment entre l'escultor i el tallista, les calúmnies

Diversos aspectes del monument a Gabriel Ciscar i Ciscar a la Plaça de l'Ajuntament d'Oliva després de la restauració. F. J. Sendra

contra la seua persona i la ingerència de l'Ajuntament. S'havien recaptat 12.480 pessetes i 1.760 pessetes promeses no es van poder cobrar.

Sembla que els canvis polítics a nivell nacional i local, van afectar el desig d'erigir una estàtua al Regent olivà i probablement va caure en l'oblit fins que un conciutadà anònim va requerir la senyoreta Luisa Vives sobre la situació de les pedres del pedestal de la futura estàtua, que semblaven abandonades.

Mitjançant la premsa local, l'encara presidenta de la comissió, contesta que en data de juliol de 1931, ja instaurada la II República, en sobre tancat i a requeriment de l'Alcaldia, ha contestat al primer edil, Domingo Escrivà Peiró .

En 1932 es reprèn el projecte. En la premsa local es torna a parlar del monument inconclús i, en les sessions plenàries de l'Ajuntament, els regidors fan diverses propostes, com ara, tornar els diners als donants, abandonar la idea, retirar les pedres de la base de l'estàtua o adquirir un retrat de Gabriel Ciscar.

Sols la postura del tinent d'alcalde Sr. Vicente Frasquet, farà possible la culminació de la iniciativa, però els desencontres entre el poder municipal i la comissió continuen. En gener de 1932, aquest tinent d'alcalde proposa demanar la llista de donants amb les quantitats recaptades, reprendre les converses amb l'escultor i reunir la comissió per tal de finalitzar l'assumpte.

El 21 de maig de 1932 es llig en la sessió plenària una carta signada per tres membres de la comissió pro monument i la seua presidenta Luisa Vives, per la

qual renunciem a formar-ne part per tal de facilitar la tasca de l'Ajuntament en aquest sentit. És a dir, l'enteniment entre les dues parts, presidenta i Ajuntament era del tot impossible.

El regidor Frasset, advocat de professió, crea una nova comissió d'obres, més participativa, amb representants de totes les minories polítiques i de totes les Societats importants de la localitat, a més de l'alcalde, altres regidors i l'arquitecte local Luís Sancho Coloma, però no inclou cap membre de l'anterior comissió.

Ell serà el president i les dificultats no li falten, com ara la falta de cooperació dels membres i la manca de diners, és a dir, problemes semblants als actuals en qualsevol empresa d'aquest tipus.

El nombre de donants està probablement al voltant de 200 i les quantitats aportades oscil·len entre les 100, 50, 25, 10, 5, 1 i 0,5 pessetes. Això significa que van participar olivans de qualsevol condició econòmica i social. Cal destacar les aportacions extraordinàries per la seua quantia: 500 pessetes del alcalde Vicente Gilabert Sanchis, a títol particular, 250 pessetes de Luisa Vives, 400 pessetes del Sindicat de Llaboradors Propietaris i 250 pessetes del Banc de València.

També cal anomenar les aportacions del clero, el farmacèutic titular, el metge titular i el Sergent de la Guàrdia Civil, és a dir, les forces vives de la localitat.

A partir d'aquest moment el treball del monument no pararà, tal com informa la premsa local i finalment, el 18 de desembre de 1932, s'inaugura l'emblemàtica estàtua que tots els olivans coneixem com *El Gabriele*.

L'acte d'inauguració va ser molt important per a la ciutat, van acudir-hi personalitats il·lustres de diversos estaments, com ara, el delegat del Ministeri de Marina, el Vicepresident de la Diputació, el Governador Civil, el Comandant General, el Director de l'Acadèmia Naval de Cartagena, un representant de l'Ajuntament de Cartagena i fins i tot s'esperava el Ministre d'Instrucció Pública, D. Fernando de los Ríos, el qual no va poder assistir-hi per trobar-se a Gandia.

Els discursos, les senyorettes vestides de falleres, la música de Riego, els conciutadans i els *Viva* a la República i a Espanya acompanyen el descobriment de la figura en bronze del marí, matemàtic i polític il·lustre nascut a Oliva.

L'escultor està present, però no li se dona cap protagonisme, és més, protesta per què el seu projecte inicial ha estat modificat lleugerament.

El setmanari *Pàtria Chica* es fa ressò de l'acte inaugural, amb un especial monogràfic el 24 de desembre de 1932, en el qual recull set articles relacionats amb la figura de D. Gabriel, l'acte de la primera pedra, una poesia de l'autor local D. Salvador Soler Soler i fins i tot la notícia de l'existència d'una carta autògrafa del personatge homenatjat.

L'acte inaugural ha estat capturat en imatges fotogràfiques, posades a la venda en la *Impremta Cabrera*, en el carrer L'Estació d'Oliva i els seus beneficis es destinaran a l'Asil de pobres de la ciutat.

Entre tants convidats, trobem a faltar l'ànima mater de la primera comissió, la senyoreta Luisa Vives. Però, el president que porta a bon port el projecte, el regidor Frasset, i les personalitats assistents la visiten en el seu domicili, casa natalícia de D. Gabriel. Sembla que han signat la pau.

Però els conflictes no han acabat, Luisa Vives, en l' article datat el 13 de maig de 1933 *Así se escribe la historia*, denuncia que des de l'Ajuntament, algun treballador i certa autoritat rumoregen que ella no ha contribuït econòmicament al projecte que liderava. En la seua defensa exigeix la publicació de la llista de donants, en la qual figura amb un generós donatiu de 250 pessetes, a més d'haver-se fet càrrec de les despeses de correspondència, viatges, contracte i comissions bancàries. I és en aquest article on confessa que ha estat obligada a dimitir com a presidenta.

A més a més, no podem oblidar l'assumpte de la denúncia per part de l'Alcaldia, pel seu article considerat contrari a la República.

És a dir, Luisa Vives va iniciar a títol particular un projecte coincident amb una iniciativa institucional i si en un primer moment, bé per afinitat política, bé per complaença municipal, va poder dur endavant la idea, els canvis polítics, el suposat oblit del projecte o altres raons que s'escapen a l'anàlisi de les fonts consultades li van impedir continuar i la Corporació municipal, representada en la figura del regidor Frasset, amb el beneplàcit de l' Alcalde, li arrabassa el protagonisme, desfent la primitiva comissió i obligant-la a dimitir.

Per concloure, cal reflexionar sobre la dificultat d'enllestir projectes culturals a l'ombra del poder polític, de qualsevol signe, i la travessia que degué suportar aquesta dona, en un temps on les dones tenien un paper molt concret en la societat.

I no podem obviar els canvis en el context polític, poc favorables a aquestes empreses, *El Gabrielet* es va gestar amb la Dictadura de Primo de Rivera i la Marxa Reial i va nàixer amb la II República, la democràcia i l'Himne de Riego.

FONTS CONSULTADES:

Setmanari local *Patria Chica*, any I, núm. III,IV, XX, XXIV, XX, XLVIII, XLVIII, XLX.

Any II, núm, LI, LII, LXVIII, LXIX, 90 i 91 .

Arxiu Municipal d'Oliva.

Entrevista a F. Cuquerella.

De las Heras Esteban, Elena. *La escultura pública en Valencia. Estudio y catálogo*. Departamento de Historia del Arte. Universidad de Valencia. 2003.

4.
ARRANCADA DE L'ANY CISCAR
27 DE MARÇ DE 2010

JOSÉ MARTÍNEZ IBÁÑEZ
Comissari de l'any Ciscar

Làpida commemorativa del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar Ciscar. F. J. Sendra

La meteorologia també va voler sumar-se a l'acte d'obertura de l'Any Ciscar i un sol resplendent omplia la plaça de "Gabrielet" el matí del 27 de març del 2010 molt concorreguda de ciutadans d'Oliva que volien presenciar un acte que, sens dubte, resultaria brillant i emotiu.

La condició de marí del nostre il·lustre paísà, Gabriel Ciscar, feia quasi obligada la presència d'una representació de l'Armada en l'acte inaugural de la commemoració del 250 aniversari del seu naixement.

I, en efecte, el comandant Naval de València, com a primera autoritat de l'Armada Espanyola a València, assistia a l'acte celebrat el 27 de març.

El capità de Navili, D. Antonio Ribas Jiménez-Alfaro, també s'oferí, d'altra banda, per a ser la nostra "corretja de transmissió" per a les peticions que els comissaris dels actes de l'Any Ciscar cursarien a distints organismes de l'Armada, principalment als Museus Navals de Madrid i Cartagena, en sol·licitud de suport que contribuiria a realçar la celebració.

Un moment de l'actuació de l'Orfeó Josep Climent dirigit per Enric Xavier Nadal. F. J. Sendra

El comandant Naval de València amb la seua senyora acompanyats per l'alcalde d'Oliva i el Regidor de Cultura dirigint-se als peus del monument. F. J. C. Fuster

Una mitja hora abans de la prevista per a iniciar l'acte d'obertura de l'Any Ciscar, el comandant Ribas i la seua esposa arribaven a la plaça de l'Ajuntament on van ser rebuts per l'alcalde d'Oliva, Salvador Fuster, que els va presentar a la corporació Municipal en ple.

Després d'una breu visita a la Casa Consistorial, les autoritats municipals i els comissaris de l'Any Ciscar, José Martínez Ibáñez i Antoni Esteve Blay van ocupar el seu lloc davant del monument que la ciutadania d'Oliva va erigir per subscripció popular a Gabriel Ciscar, i comença l'obertura dels actes Commemoratius del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar Ciscar.

L'acte va ser coordinat pel Regidor d'Educació, Cultura i Patrimoni, Manuel Gallardo que va iniciar la seua intervenció fent una breu ressenya de com s'havia gestat la commemoració del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar Ciscar a proposta de l'Associació Cultural Centelles i Riusech. Proposta que fou aprovada per unanimitat pel ple de l'Ajuntament.

Seguidament va donar la paraula al comandant Naval de València, D. Antonio Ribas, que en un breu parlament, de gran contingut, va ressaltar la figura de Gabriel Ciscar i va aportar dades biogràfiques, amb algunes actuacions destacades com a marí, científic i polític. Va citar així mateix el destructor 'Ciscar', amb una curiosa i atzarosa vida en l'Armada.

A continuació, l'alcalde d'Oliva, deprés d'agrair-li la seua presència, com a representant de la Marina Espanyola, manifestà la total disposició de l'Ajuntament d'Oliva a recolzar la commemoració de l'Any Ciscar que ara iniciaven.

Acabades les intervencions l'alcalde i el comandant Naval procediren a

Base del Monument a Gabriel Ciscar moments abans de descobrir-se la làpida commemorativa del 250 aniversari del seu naixement. F. Josep Sendra

descobrir una placa commemorativa de l'Any Ciscar i dipositaren una corona de llorer als peus del monument, i així s'iniciaven els actes commemoratius de 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar Ciscar. Una sèrie d'actes que tindrien lloc al llarg del 2010.

Finalment, l'Orfeó "Josep Climent" de la nostra ciutat va oferir un concert amb obres triades de l'època de Gabriel Ciscar, amb el programa que segueix: El meu vaixell, de Beethoven la feta de l'hostalera, melodia tradicional del s.XVIII; Cant de primavera, de Mozart; i, per finalitzar, Perdut en la immensa mar blava, cançó popular escocesa. Tots els assistents van gaudir escoltant l'Orfeó, magistralment dirigit per Enric Xavier Nadal.

L'acte que va començar a les 12.00 h finalitzava una hora i mitja més tard amb un vi d'honor que l'Ajuntament d'Oliva va oferir a les autoritats i al públic assistent al pati de la Casa Museu de la Il·lustració Gregori Maians.

Així doncs, el 27 de març de 2010, posàvem, la primera anella d'una cadena d'actes, que al llarg de l'any donarien brillantor al 250 aniversari del naixement de D. Gabriel Ciscar Ciscar.

5. VISITA DEL VELER-ESCOLA PELEGRINA A LA COSTA D'OLIVA

JOSÉ MARTÍNEZ IBÁÑEZ
Comissari de l'any Ciscar

Veler escola Peregrina fondejant davant del Club Nàutic d'Oliva. F. A. Esteve

La situació econòmica del 2010 i els retalls pressupostaris del Ministeri de Defensa feien pràcticament impossible la visita a la costa d'Oliva, amb caràcter exclusiu, d'algun vaixell de l'Armada. És per això que es va plantejar, com a alternativa que, si algun navili passava per la nostra costa, fondejara i prepararíem una jornada especial dins de la commemoració de l'Any Ciscar.

I, en efecte, l'ocasió va sorgir quan el comandant Naval de València, D. Antonio Ribas, ens va avisar del pas per la costa d'Oliva del veler-escola "Pelegrina", amb base en l'Escola Naval de Marín, que en el seu creuer de fi de curs fondejaria durant un dia en les nostres aigües, i realitzaria un acte d'homenatge de l'Armada a la figura de l'almirall Ciscar. Cal dir que l'escàs calat del Club Nàutic d'Oliva va fer impossible el seu atracament al port.

A l'alba del dia 18 de juny, la "Pelegrina" va aparèixer fondejada enfront del Club Nautic d'Oliva. I a les 08.30 h, a bord d'una llanxa cedida gentilmente pel

*Grup d'escolars informant-se sobre l'Armada Espanyola.
Reben fullets de mà i pòsters de vaixells. F. A. Esteve*

Club, es va traslladar fins al veler-escola, un xicotet comitè de benvinguda, del qual formaven part Manuel Gallardo, Regidor d'Educació, Cultura i Patrimoni, Antoni Esteve i José Martínez, comissaris de l'Any Ciscar i Joan Pi director de les Jornades d'Història que se celebrarien més avant.

Obtingut el permís reglamentari per a pujar a bord, el grup va ser rebut per la tripulació integrada pel capità de Corbeta, D. Manuel Ruiz i Ruiz de Cortázar, el segon oficial, tres suboficials i huit guardiamarins (alumnes). La visita al vaixell incloïa totes i cadascuna de les dependències del veler-escola. A més, la tripulació donava resposta a totes les preguntes que els visitants els formulaven. La visita tenia una durada aproximada d'una hora entre el trasllat, la visita pròpiament dita i la tornada al Port Esportiu.

Cal dir que la goleta *Pelegrina* és un vaixell del tipus Jongert 2700S, construït a les Drassanes holandeses en 1988. Va ser donat d'alta a la Llista Oficial de Vaixells de l'armada l'any 2007 i assignat a l'Escola Naval Militar per a contribuir a la formació integral dels alumnes (futurs oficials de l'Armada). El veler té una Eslora màxima de 27,73 m.; una Màniga màxima de 6,89 m.; un Calat de 3,95 m.; un Desplaçament de 123,00 m³; i un Pal d'altura de 37,20 m.

La funció bàsica és col·laborar en la instrucció marinera dels alumnes (fonamentalment dels de 2n curs) mitjançant la realització d'un creuer de fi de curs de 40 dies de duració. Durant el curs escolar es realitzen eixides setmanals de 4 hores de durada, perquè els alumnes es familiaritzen amb el vaixell abans d'iniciar el creuer. Durant els mesos de primavera i estiu el vaixell també participa en les regates que es programen en les *Rias Baixas* com a unitat col·laboradora.

A partir de les 09.00h. van començar les visites guiades al veler-escola *Pelegrina*. Els primers visitants van ser els grups escolars dels centres d'ensenyament d'Oliva. Al quals se'ls va dedicar tot el matí. De vesprada va ser el torn dels grups de les diferents associacions i entitats d'Oliva que van sol·licitar la visita. Així doncs, al llarg de tot el dia, fins a boqueta de nit, centenars d'escolars i persones interessades van poder visitar la "Pelegrina".

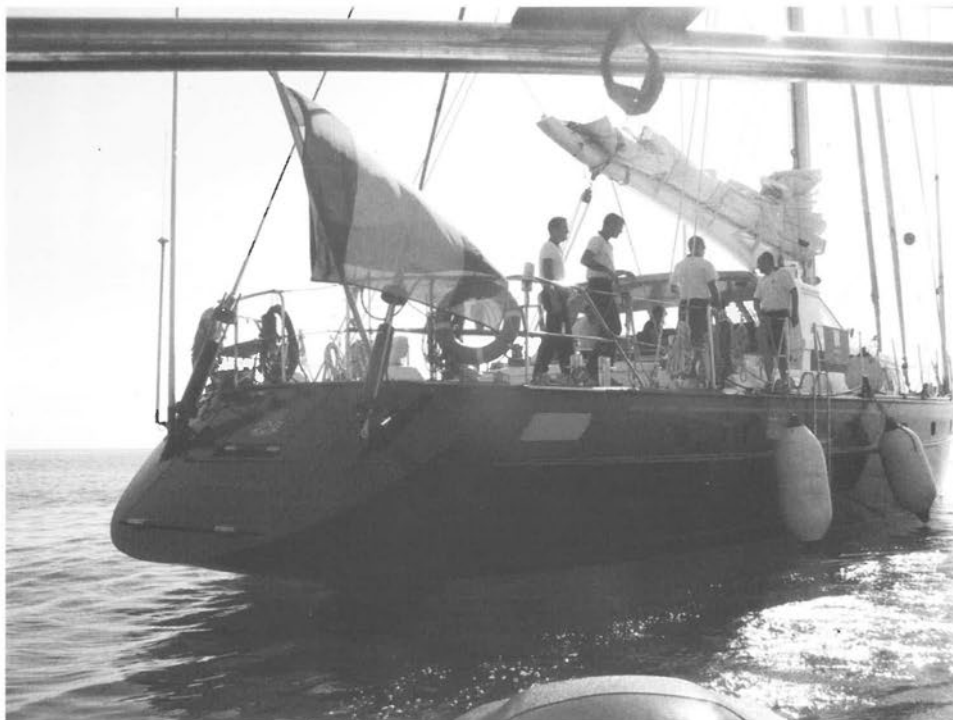
L'últim grup a visitar la "Pelegrina" estava format per regidors de l'Ajuntament d'Oliva, membres de l'Associació Cultural Centelles i Riusech, i un grup de periodistes i de la TV de Gandia, que en el seu retorn a port van patir un curt però intens ruixat.

Volem deixar constància de la important col·laboració del Club Nàutic d'Oliva que va posar tres vaixells a disposició dels visitants i que van estar "barquejant" durant tot el dia en un constant trasbals des del port esportiu al veler-escola i viceversa. **

L'Armada aprofità, igualment, la seua estada a Oliva per muntar un punt d'informació on es van acostar nombrosos joves interessats per l'accés a les Forces

Moment en què l'alcalde d'Oliva i el capità del veler-escola Pelegrina, dipositen una corona de llorer als peus del monument a Gabriel Ciscar. F. J. C. Fuster.

Veler escola Peregrina fondejant davant del Club Nàutic d'Oliva. F. A. Esteve

Armades i les distintes possibilitats que ofereix la carrera a l'Armada Espanyola. Un suboficial i una marinera es van encarregar d'aquesta funció, obsequiant amb fullets informatius, posters, etc. a tots els que s'acostaven sol·licitant informació.

Però, l'acte central de la jornada va ser el que es va desenvolupar al migdia en la plaça de l'Ajuntament. En efecte, a la una i mitja, tota la tripulació de la "Pelegrina" - excepte la reglamentària guàrdia-, es traslladà a Oliva on als peus del "Gabrielet" i amb la plaça molt concorreguda va tindre lloc l'acte d'homenatge de l'Armada Espanyola a qui fora el seu almirall Gabriel Ciscar i Ciscar en el 250 aniversari del seu naixement. Els guàrdiamarins formats i amb la presència de la corporació Municipal, autoritats eclesiàstiques, i els comissaris dels actes, Antoni Esteve i José Martínez i el públic en general, assistiren a un senzill però emotiu acte, amb un vibrant discurs del comandant de la "Pelegrina" capità de Corbeta, Ruiz i Riuz de Cortázar, en el qual va fer referència a la situació de la Marina en el segle XVIII, i va exaltar la figura de Ciscar, en els seus tres vessants: marí, científic i polític.

A continuació i sota les notes de la marxa marinera "Guanyant barlovent", l'alcalde d'Oliva, Salvador Fuster i el Capità de la Corbeta Ruiz van dipositar una corona de lloren als peus del monument a Gabriel Ciscar.

L'acte va comptar, també, amb la presència del comandant Naval de València,

Una de les llanxes que feia el trajecte del Club Nàutic al veler escola Pelegrina amb un grup escolar a punt de pujar al vaixell. F. J. C. Fuster

capità de navili, Antonio Ribas, a qui sempre agraiem la seua implicació i suport a l'Any Ciscar.

Finalitzat l'acte d'Homenatge de l'Armada Espanyola a Gabriel Ciscar Ciscar, la tripulació de la "Pelegrina", el Regidor de Cultura, Manuel Gallardo, el Comandant Naval de València, Antonio Ribas, els comissaris de l'Any Ciscar, Antoni Esteve i José Martínez, es van traslladar al Cub Nautic, on va tindre lloc un dinar, amb sobretaula repleta d'anècdotes entre les quals va destacar la referida al destructor "Ciscar" i l'atzarosa vida del qual s'arreplega en altres pàgines d'aquest núm. de la revista "Cabdells".

Per finalitzar la jornada, La Federació de Moros i Cristians d'Oliva va convidar tota la tripulació de la Pelegrina al sopar que amb motiu de la Fira de Fires d'Oliva es va celebrar en el pàrquing d'Aldi-Consum, unint-se a la festa de les comparses de Moros i Cristians.

L'endemà, a les 09.00h. La Pelegrina salpava del Port de Gandia, on havia fet nit després de la seua visita a Oliva, per a fer la travessia Gandia València. D'autèntic plaer es pot qualificar aquest breu trajecte, en el qual van participar, especialment invitats, el comandant naval de València i els comissaris de l'any Ciscar.

6.

CONCERT HOMENATGE DE L'ARMADA ESPANYOLA A GABRIEL CISCAR CISCAR

El 22 d'octubre a les 20.00h. Va tindre lloc al Teatre Olímpia d'Oliva un Concert de música a càrrec de la *Unidad de Música del Tercio de Levante de Infanteria de Marina* de la ciutat de Cartagena. Amb aquest concert es reprenien els actes de l'Any Ciscar, després del parèntesi de l'estiu.

La banda arribava a la nostra ciutat al voltant de les 18.00h on era rebuda pel comissari de l'any Ciscar, José Martínez, a les mateixes portes del Teatre Olímpia.

Aquesta banda té els seus antecedents en un grup instrumental creat l'11 d'octubre de 1789 la plantilla original de la qual era de "*huit píffres i tambors...*". Des de la seua creació, té com a objectius prioritaris participar en tots aquells actes compresos dins del Reglament d'Honors Militars. Però, també desenvolupa una tasca cultural i social per mitjà de concerts i col·laboracions. I precisament per açò van accedir a rendir honors a Gabriel Ciscar en el 250 aniversari del seu naixement amb un concert extraordinari celebrat en la ciutat on va nàixer.

El director Jaime Ismael Enguïdanos Royo, valencià de Lliria, va cursar els seus estudis en el Conservatori de València i Gran Canaria: estudià direcció

d'orquestra amb Manuel Galduf i perfeccionà els seus estudis musicals a Itàlia.

En la seua faceta de director, ha estat al capdavant de la Jove Orquestra d'Almeria, Orquestra del Festival de Sofia (Bulgària) en el Teatre Rossi de Siena, entre altres.

Al juny del 2005 ingressà per concurs-oposició en l'Escala d'Oficials del Cos de Músiques Militars, sent director de la Unitat de Música de la Comandància General de Ceuta i des de febrer del 2009 ho és de la *Unidad de Música del Tercio de Levante de Infanteria de Marina* de la de Cartagena. Cal dir que la banda actualment està integrada per un gran nombre de valencians segons vam poder saber.

La presentació del Concert va estar a càrrec de José Martínez, comissari dels actes de l'Any Ciscar.

El comissari, prèviament a la presentació de la banda va fer una prèvia referent als actes commemoratius del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar, organitzats conjuntament per l'Associació Cultural Centelles i Riusech i l'Ajuntament d'Oliva.

Així, doncs després d'esmentar els actes ja celebrats, l'acte inaugural de l'any Ciscar, el 27 de març amb la presència del Capità Naval de València, Antonio Arribas, i la presència en les costes Olivanes del veler-escola *Pelegrina* en Juny, el comissari de l'any Ciscar, José Martínez, anunciava la represa dels actes amb aquest concert oferit per una de les bandes de més prestigi d'entre les existents en les Forces Armades.

I continuava, anunciant els actes programats fins a desembre.

Després d'aquest breu parèntesi, José Martínez va tornar al Concert presentant la Banda, el seu director i el programa del concert de la nit que constaria de dues parts. A la primera part la banda interpretaria:

Les alegres comares de Windsor	<i>Obertura</i>	C Otto Nicolai
La retreta de Madrid		L Boccherini
La Viuda Valenciana	<i>Suite</i>	A Khachaturian

Després del descans la *Unidad de Música del Tercio de Levante de Infanteria de Marina* va continuar amb el programa interpretant:

Proa a la mar	<i>Marxa Militar</i>	R Dorado
La Batalla del Callao	<i>Fantasia Militar</i>	H Marín
Mars i vents	<i>Marxa Militar</i>	S Zaragoza
Cobles de la meua terra		M Palau

Acabada la segona part, la banda va agrair al públic assistent amb un parell de peces que foren directament presentades pel director de la Banda Jaime Enguídanos, que els assistents van agrair amb forts aplaudiments.

El concert va comptar amb la presència de les autoritats municipals i de gran nombre de públic que va escoltar i aplaudir les interpretacions.

Acabat el concert els assistents van poder conversar amb els membres de la banda en el vi d'honor que es va oferir en el vestíbul del Teatre Olímpia.

7.

CONFERÈNCIA HOMENATGE DEL CENTRE D'HISTÒRIA I CULTURA MILITAR A GABRIEL CISCAR

*José Martínez i José María Blanco en un moment de la conferència.
F. M. Font*

El 29 d'octubre de 2010, al saló de la Casa de la Cultura, Museu de la Il·lustració d'Oliva, va tenir lloc una conferència prèvia a la inauguració de l'exposició. La conferència corria a càrrec del capità de navili del *Centro de Historia y Cultura Militar del Ministerio de Defensa*, José María Blanco Núñez, que va fer un repàs a la vida de Gabriel Ciscar.

D'alguna manera la conferència pretenia introduir els assistents en la vida i obra de Gabriel Ciscar de cara a la inauguració de l'exposició del dia següent. Va ser molt útil perquè el professor Blanco, va saber adaptar-se al públic assistent. I, amb un llenguatge de fàcil comprensió, va fer gaudir els assistents durant una hora llarga de la vida i obra de Gabriel Ciscar.

Un aspecte a destacar és la referència que va fer el professor Blanco a la relació entre els dos germans Gabriel i Francisco Ciscar Ciscar.

Una relació que venia marcada per la dedicació professional d'ambdós. Ja que tant l'un com l'altre van fer carrera a l'armada i també es van dedicar a la política.

Així, si Gabriel va ser per tres vegades regent d'Espanya, Francisco va ser diputat per València a les Corts de Cadis de 1812 i a més a més va arribar a ser president al Congrés de Diputats. A més Francisco també va ser cap d'esquadra i professor a Cartagena.

Així mateix, el professor Blanco, va dir que, no se sap perquè, essent els dos germans d'ideologia liberal i participant de manera activa en la política nacional d'aquells anys, un va ser condemnat a mort i es va haver d'exiliar i l'altre i li se va permetre continuar vivint a Espanya.

La conferència va ser seguida per un nombrós públic i en acabar l'alcalde d'Oliva Salvador Fuster va lliurar al capità de navili José Maria Blanco el taulell commemoratiu que l'ajuntament havia fet per lliurar-lo com a agraïment a tots els participants i patrocinadors de l'any Ciscar.

En acabar la conferència el públic assistent va demanar saber més sobre la família Ciscar, una família que durant més de cinc-cents anys va estar arrelada a Oliva i de la qual no queda ningú actualment a la nostra ciutat.

8. L'EXPOSICIÓ: GABRIEL CISCAR CISCAR. L'HOME, EL MARÍ, EL POLÍTIC

Museu Etnològic Municipal d'Oliva. Caixes i vitrines amb materials procedents de diferents museus a l'espera de la seua obertura i col·locació en sala. F. A. Esteve

La Preparació

Una de les primeres mampreses que vam fer els comissaris de l'Any Ciscar, Antoni Esteve i José Martínez després de la primera reunió conjunta entre els representants de l'Associació Cultural Centelles i Riusech i els representants de l'Ajuntament d'Oliva, va ser contactar amb els museus, arxius i biblioteques on podríem aconseguir materials per a l'exposició.

Tal i com estava plantejada la mostra, calia cercar als museus materials per il·lustrar els panells que explicarien la vida i obra de Gabriel Ciscar, com ara plànols i mapes de ciutats, mars i oceans on va viure i viatjar; retrats i imatges de personatges i fets històrics, però també materials originals com el metre de París, algun retrat de Gabriel, maquetes de vaixells de l'època i també, cas que existiren, maquetes de vaixells amb els quals va viatjar Gabriel Ciscar.

Moment en què s'extrau una de les peces per ser exposada F. A. Esteve

Als arxius i biblioteques buscarem les primeres edicions de les obres que Ciscar va escriure, documents referents a fets de la seua vida i documents manuscrits pel propi Gabriel, on podíem apreciar la seua lletra i signatura original.

Amb aquest objectiu vam visitar els museus més pròxims. És a dir el Museu d'Història Militar de València i el Museu Municipal de les Drassanes, on vam seleccionar algunes peces del primer i algunes maquetes del segon.

També vam visitar el Palau de la Batllia, seu de la Diputació Provincial de València i lloc on es troba un espectacular retrat de Gabriel Ciscar.

Paral·lelament iniciàvem els contactes amb al Museu Naval de Madrid, que visitaríem el 10 de maig, on vam seleccionar molts materials per als panells i vitrines de l'exposició.

Dels contactes i visita al Museu Naval de Cartagena es va seleccionar una única peça, la maqueta de la Fragata Nuestra Sra. de la Soledad per haver estat utilitzada per Ciscar en un dels seus viatges.

Cal dir que en tots els Museus vam ser ben acollits pels seus respectius directors i ben atesos pel personal responsable de les diferents seccions. Va ser una intensa tasca que va produir una fluïda i nombrosa correspondència que va facilitar l'ús del correu electrònic.

Del museus als Arxius, d'Oliva. Del Municipal vam seleccionar les primeres edicions d'obres de Ciscar i alguns textos referents a la vida de Ciscar i altres

Vicent Burguera amb la correu del Museu Naval de Madrid, comprova que les peces han arribat en bon estat al Museu d'Oliva. F. A. Esteve

documents manuscrits del mateix Gabriel. A l'Arxiu Parroquial de Santa Maria vam seleccionar tot el que en els llibres de registre feia referència a Gabriel Ciscar i la seua família.

De particulars figurava la maqueta en construcció del *San Juan Nepomuceno* del maquetista Manuel Luís Calvo, la placa de San Hermenegildo, cedida per José Martínez, una cinta de Lepant de mariner del destructor Ciscar, cedida pel subnintend Quevedo, de l'Arsenal de Cartagena i un gravat del s. XIX *Dedicado a los Liberales Espanyoles*, on no apareix Ciscar perquè no va ser víctima mortal del poder absolutista. Sols figuren els qui van morir per la causa liberal, corresponent a una col·lecció particular.

El Muntatge

Amb l'empresa, Poquet Jerez, encarregada del trasllat de les obres dels diferents museus a Oliva i del muntatge de l'exposició en els diferents espais, va arribar, el 20 d'octubre al Museu Etnològic d'Oliva la primera de les peces, l'espectacular maqueta de la Fragata Nuestra Señora de la Soledad, del Museu Naval de Catagena.

El dia 25, arribaven les maquetes dels vaixells del Museu Municipal de les Drassanes de València; el dia 27, el retrat de Gabriel Ciscar, de la Diputació

Vicent Burguera i José Martínez preparen els documents que s'exposaran a la vitrina de la sala de la segona planta del Museu Etnològic. F. A. Esteve

Provincial de València i finalment el 28 d'octubre arribaven les peces procedents del Museu Naval de Madrid, acompanyades del correu, és a dir, la persona encarregada de supervisar que les obres havien arribat a Oliva en bon estat i que eren col·locades correctament.

El comissari José Martínez va traslladar personalment a Oliva les peces del Museu Història Militar de València, un parell de gravats de Gibraltar i una petita figura del Duc de Wellington. I la maqueta del San Juan Nepomuceno, de Manuel Luís Calvo.

En la mesura que anaven arribant les peces es col·locaven als seus respectius llocs. Així com els panells i les banderoles exteriors i interiors dels diferents espais expositius.

Del dilluns 24 al diumenge 30 d'octubre, dia de la inauguració, van ser dies de treball intens i constant durant els quals els comissaris Antoni Esteve i José Martínez juntament amb Vicent Burguera, responsable de Museus d'Oliva, van estar en tot i a tot perquè el dia de la inauguració estigués tot en ordre i al lloc que pertocava.

L'Exposició

Sense llevar importància a la resta dels actes commemoratius del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar, sens dubte, l'exposició va ser l'acte que més va

apropar la figura de Gabriel al públic, precisament perquè des del principi aquesta mostra estava pensada per arribar al major nombre de persones. I va romandre durant més de dos mesos oberta al públic.

Es va plantejar en tres apartats els quals mostrarien sota tres epígrafs diferents, els aspectes més rellevants de la vida de Gabriel Ciscar. La mostra s'exhibiria en diferents espais i permetria el visitant recórrer els llocs, que foren escenari de la vida de Gabriel Ciscar. Així doncs, als espais expositius municipals del Museu Arqueològic i el Museu Etnològic es van sumar l'Aula de Llatinitat i la Capella Baptismal de Santa Maria la Major es tractava de passejar pels carrers que aleshores van veure passar, caminar i córrer aquell infant, aquell jove, aquell home de nom Gabriel Ciscar Ciscar. Sense oblidar-nos de la plaça Raconada d'Alonso, lloc on estava la casa pairal dels Ciscar, a Oliva, i on va nàixer Gabriel el 17 de març de 1760.

Tot això presentat en panells d'1m x 1m amb imatges relacionades amb aspectes de la vida de Gabriel Ciscar acompanyades de textos explicatius en panells de 0'50 m x 1m, distribuïts entre les diferents seus on es va instal·lar l'exposició. Que mostrava la vida i l'obra de Gabriel Ciscar i Ciscar en tres apartats que es corresponien als títols de l'Home, el Marí, el Polític.

La visita que s'iniciava al Museu Arqueològic Municipal d'Oliva, on es presentava l'Home, recollia aspectes de la vida privada de Gabriel Ciscar des del seu naixement a Oliva, als seus estudis primaris a l'Aula de Llatinitat, que va crear el seu oncle Gregori Maians. Els anys a València als Escolapis, la breu estada a

Museu Etnològic. F. A. Esteve

la Universitat, l'ingrés a l'Acadèmia de Cartagena, els seus matrimonis i la mort dels fills. Les llargues estades a Oliva per malaltia i per confinament forçat. Les regències, la condemna a mort i l'exili i mort a Gibraltar. Finalment contava el trasllat de les seues restes al Panteó de marins il·lustres d'Espanya.

Completaven aquest apartat un arbre genealògic de la família Ciscar.

Aquesta sala presentava a més dels panells explicatius un retrat de Gabriel Ciscar d'autor anònim, procedent del Museu Etnològic d'Oliva i diversos escuts heràldics en pedra procedent de la casa natalícia de Gabriel Ciscar així com diversos taulells ceràmics també de la seua casa natalícia.

En eixir del Museu Arqueològic s'havia de seguir la ruta que indicaven uns vaixells pintats sobre el terra del carrer que estaven situats estratègicament perquè el visitant no es perdés en el seu recorregut. Els vaixells estaven pintats dels colors marró, blau i morat corresponents a cadascun dels tres apartats de la mostra: L'home, el Marí, el Polític. que canviaven de color segons a quin dels apartats es dirigís el visitant en el seu recorregut.

Del Museu Arqueològic, el visitant continuava la seua visita a l'exposició seguint un recorregut per la Raconada d'Alonso, passant per sota el portalet de la Verge Maria fins arribar al mateix carrer de l'Aula. Remuntar el carrer i entrar a l'Aula que va crear Gregori Maians i on va fer els seus primers estudis Ciscar. Una vegada allí calia seure, veure i escoltar l'audiovisual. Un audiovisual elaborat i dirigit a partir del que ciutadans actuals d'Oliva deien sobre Ciscar on es narraven els aspectes rellevants de la seua vida. En el vídeo intervenien Juan Canet, Fina Millet i Elena Cantó i cadascun d'ells comentava d'alguna anècdota de Ciscar.

I, de l'Aula pel carrer Duc d'Osuna i la plaça de l'Església a buscar la porta lateral de l'església de Santa Maria la Major per entrar a la Capella Baptismal.

Allí s'exposava, sobre uns faristols, els llibres oberts per la pàgina on figurava la inscripció de Gabriel Ciscar en el registre parroquial i, també el llibre de registre en què figurava la inscripció del segon matrimoni de Gabriel i els llibres on figuraven inscrites les dues filles, Josefa i Rosa, les úniques que li van sobreviure, dels nou fills que va tindre Gabriel. La resta, els 7 fills nascuts del seu primer matrimoni, van morir abans que ell. Tots els llibres exposats pertanyen a l'Arxiu de Santa Maria la Major d'Oliva.

Francisco Mestre Pons i Enrique Orquin Llorca van fer el muntatge de la capella que, a més dels llibres de registre parroquial, mostraven algunes imatges religioses procedents de la casa d'Alonso i que actualment es troben al Museu Parroquial de Santa Maria la Major d'Oliva.

De les pàgines on figuraven els esmentats registres se'n van fer reproduccions ampliades per facilitar la lectura dels textos a les persones interessades.

De la Capella Baptismal, i seguint la direcció que ens marcaven les proes dels vaixell pintats sobre el terra del carrer, els visitants es dirigien al Museu Etnològic d'Oliva.

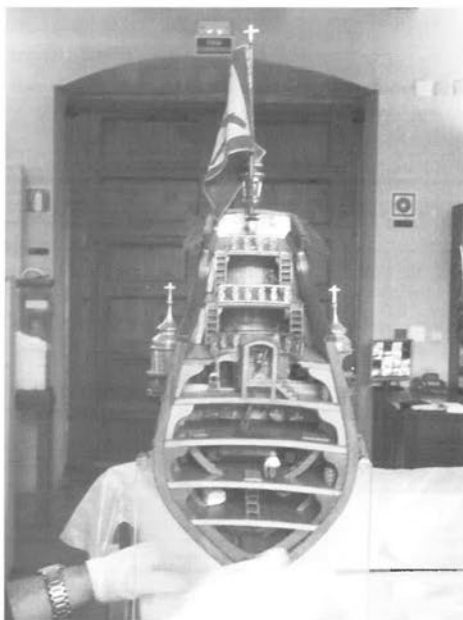
En entrar, rebia el visitant una espectacular maqueta de *la fragata Nuestra Senyora de la Soledad* pertanyent al Museu Naval de Cartagena. Maqueta

Aspecte de la sala de la primera planta del Museu Etnològic Municipal d'Oliva amb els panells preparats per al seu muntatge. F. A. Esteve

*Retrat de Gabriel Ciscar del pintor
Bernardo Ferrándiz. F. A. Esteve*

*Maqueta de la secció transversal d'un navili del
segle XVIII. F. A. Esteve*

*Maqueta en construcció del vaixell S. Juan Nepomuceno. Manuel Luis Calvo.
Foto A. Esteve*

Muntatge d'una de les maquetes.

Foto A. Esteve

realitzada per José Cerón Munuera. Amb aquest vaixell Gabriel va viatjar pel Mediterrani oriental en missió científica durant els primers mesos de l'any 1796.

Per l'estreta escala s'arribava a la primera plata on es presentava el Marí Gabriel Ciscar. Un Marí que, cal dir, tenia més de científic que de militar.

En els plafons el visitant podia seguir aquest aspecte de la seua vida que durà al voltant de trenta anys i que tingué com a escenari la ciutat de Cartagena. La mil·lenària ciutat que es convertirà en punt de partida i tornada de les seues expedicions pel Mediterrani i l'Atlàntic. Plànols i vistes de la ciutat on va viure durant tots aquests anys i també de les ciutats que va visitar. Mapes dels mars i oceans per on va navegar, retrats de personatges que van compartir amb Gabriel Ciscar aquells anys de la seua vida. Una vida dedicada a l'Acadèmia de la qual prompte va passar d'alumne a professor i poc més tard a director. Uns anys d'estudi i difusió de les seues investigacions a través de nombroses publicacions.

A les vitrines, un conjunt de 6 maquetes de vaixells procedents del Museu de les Drassanes de València amb les quals es mostraven diferents tipus d'embarcacions corresponents a diferents facetes de la vida marinera i també a diferents èpoques. Aquest conjunt de vaixells, dintre de la mostra, constituïa un homenatge a l'Armada, a la qual Gabriel, es va dedicar tants anys. Era com un parèntesi en el conjunt de l'exposició. Hi estaven present les maquetes: La corbeta espanyola F-31 *Descubierta*, 1951. El destructor espanyol D-42 *Roger de Lauria*. 1958.

Dos moments del desembalatge del patró de metre. Foto A. Esteve

El llaüt valencià *Cristo del Salvador*. La goleta *Halcón*. S. XVIII. El buc-tanc *Alcántara*.1966, i la goleta espanyola *El Palleter*. Així estaven representades les quatre marines: guerra , mercant, peixatera i esportiva.

A més es presentava la maqueta, en fase de construcció, del vaixell *San Juan Nepomuceno*, obra de Manuel Luís Calvo. En aquest vaixell Gabriel Ciscar va viatjar de juliol a setembre de Barcelona a Cadis per transportar tropes i material militar.

També, i procedent del Museu Naval de Madrid es presentaven en format maqueta, *la secció transversal de popa d'un navili del s. XVIII, una secció per la quaderna mestra d'un navili també del s. XVIII*, diferents instruments nàutics: *astrolabi, sextant, un quadrant nàutic*, i un conjunt de figurins amb indumentàries marineres corresponents a *brigadier, guardamarenc, artiller, mariner, etc.* I també una rèplica de la *Placa de San Hermenegildo*, i una altra de la *Gran Creu de la Reial i molt distingida Orde de Carles III*. Guardons que li van ser atorgats a Gabriel Ciscar i Ciscar.

A la mateixa sala, i en aquest apartat de Gabriel Ciscar com a marí també figurava una escultura en bronze, d'uns 40 cm., de *Sir Arthur Wellesley, duc de Wellington*, procedent del Museu Històric Militar de València. Museu que, a més, ens va cedir dos xicotets gravats on es representava un *mapa de la badia de Gibraltar* en un i, *una vista del Camp de Gibraltar al s. XVII*, a l'altre. El primer, obra de Cheevers i el segon, de Roberts.

Maqueta de la Fragata Nuestra Señora de la Soledad. Museu Naval de Cartagena

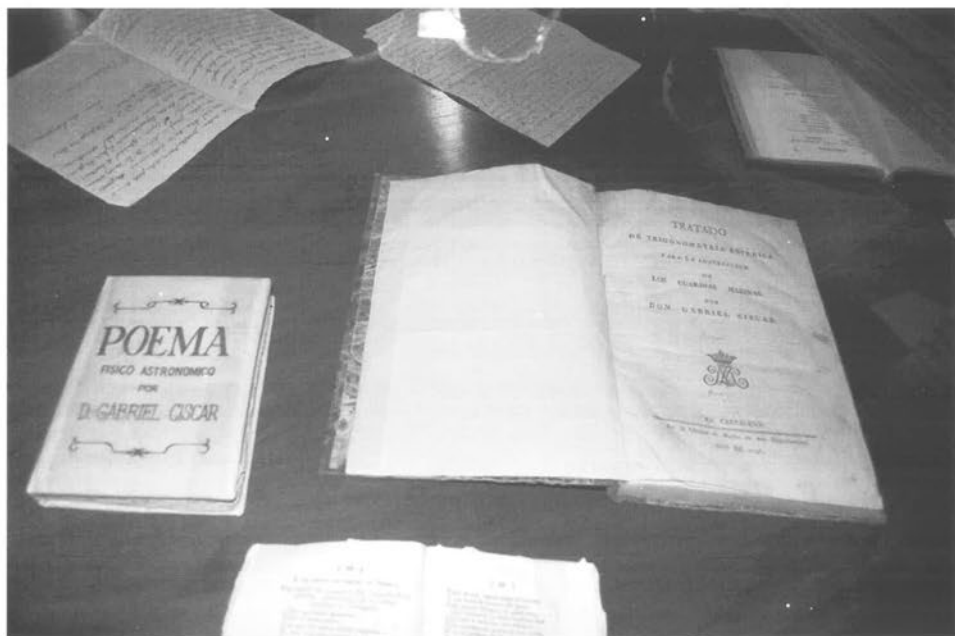
Foto A. Esteve

I, del Mariner de Cartagena, passem a la penúltima i última etapa de la seua vida. Al Gabriel Ciscar polític i per tres vegades regent d'Espanya i al Gabriel Ciscar condemnat a mort i exiliat. I, una vegada més, dues ciutats seran escenari dels fets. En aquesta ocasió Cadis i Gibraltar, com a escenari dels últims anys de la vida de Gabriel Ciscar i final del recorregut de l'exposició commemorativa del 250 aniversari del seu naixement.

En aquest apartat i sala trobem un conjunt de panells amb les imatges que il·lustren la vida de Gabriel Ciscar d'aquells anys amb els personatges, fets polítics i socials més rellevants.

A més, en aquesta sala s'exposen les peces més importants de l'exposició, ens referim al *patró de metre*, peça original portada per Gabriel Ciscar de París que procedeix del Museu Naval de Madrid. L'acompanya l'extraordinari *retrat de Gabriel Ciscar i Ciscar* pintura a l'oli sobre llenç del pintor valencià Bernardo Ferrandiz, propietat de la Diputació Provincial de València que fou restaurat i prestat de manera desinteressada per a l'ocasió.

Si les peces citades són, sens dubte, importants no ho són menys les primeres edicions de les obres que Gabriel Ciscar va escriure al llarg de la seua vida que es presentaven al públic per primera vegada, i que formen part del fons de l'Arxiu Municipal d'Oлива. A la sala s'exhibeix el *Curso de estudios elementales de Marina* compost per 4 volums corresponents a l'*Aritmètica*, *II Geometria*, *III Cosmografia* i *IV Pilotaje*. També la *Memoria elemental sobre los nuevos pesos i*

Obres Gabriel Ciscar exposades al Museu Etnològic. Foto A. Esteve

medidas decimales fundados en la naturaleza que va publicar en tornar de Paris. I dues obres poètiques. *Ensayos Poeticos* i *Poema fisico-astronomico*. Aquestes dues últimes editades a Gibraltar durant l'exili.

A més, a l'exposició es presentaven altres documents originals entre els quals hi havia la carta en què es nomena Gabriel Ciscar com a *representant espanyol a la Comissió Internacional de París que dictaminarà sobre els nous pesos i mesures decimals*, una curiosa *carta de Ciscar al seu germà Fernando* i la dramàtica *carta en la qual es denegava a Cayetano Valdes i a Gabriel Ciscar el perdó de la pena de mort* a què havien estat condemnats per Ferran VII, motiu que obliga a Gabriel a exiliar-se a Gibraltar, on morirà el 12 d'agost de 1829. El 1860 les seues despulles són traslladades amb els màxims honors al Panteó de Marins Il·lustres d'Espanya. San Fernando Cadis. I, és el primer marí que inaugura el Panteó.

En total l'exposició presentava, al llarg del seu recorregut, un conjunt de 41 panells amb imatges i altres tants amb textos explicatius. L'Home 9 panells, El Marí 13 i El Polític 16. A més, cal afegir els panells que reproduïen els textos de partides de naixements i matrimonis de l'Arxiu Parroquial de Santa Maria la Major d'Oliva. I un panell amb l'arbre genealògic de la família Ciscar que s'exposava al Museu Arqueològic Municipal d'Oliva.

A cada apartat corresponia un color que tenia a veure amb la temàtica. L'home arrelat a la terra, el color marró; al marí, el color blau del mar i al polític el morat, color de la ideologia liberal.

Interior de l'Aula Mayansiana. Foto A. Esteve

Així doncs, tant els panells il·lustratius amb imatges com el dels textos es presentaven sobre fons marró, blau marí o morat en funció de l'aspecte de la vida de Gabriel que s'hi tractara.

Grans banderoles a l'exterior de les quatre seus, reproduïen el cartell anunciador de l'exposició mentre que a l'interior dels dos Museus uns altres tres grans banderoles anunciaven l'aspecte de la vida de Gabriel que s'hi presentava.

Els visitants disposaven d'un fullet de mà on s'explicava l'exposició i on figurava un plànol del recorregut que calia seguir per a la visita. Un plànol il·lustrat amb imatges de les seus on es celebrava l'exposició.

Durant els dies en què la mostra va estar oberta al públic van passar per les seues sales més de 3000 persones entre les quals figuren els escolars de tots els centres d'Oliva per als qui es va confeccionar una guia didàctica per fer la visita més dinàmica i participativa.

La inauguració

L'acte inaugural tingué lloc a les 12.00h. del dia 30 d'octubre als peus del monument a Gabriel Ciscar a la plaça de l'Ajuntament. Allí s'efectuaren els parlaments previs a la visita a l'exposició. Iniciava l'acte el regidor d'Educació, Cultura i Patrimoni, Manuel Gallardo, que posteriorment va donar la paraula al president de l'Associació Cultural Centelles i Riusech i comissari de l'any Ciscar Antoni Esteve. Finalment va parlar l'Alcalde d'Oliva Salvador Fuster.

Diferents aspectes del Museu Arqueològic el dia de la inauguració. Foto A. Esteve

Antoni Esteve, comissari de l'any Ciscar, i un grup de visitants junt al patró de metre. F. J. C. Fuster

A l'acte va assistir tota la corporació municipal. El cap de la policia local i el de la Guardia Civil. La Diputació Provincial de València estava representada pel diputat de cultura Salvador Enguix. Una representació de les autoritats eclesiàstiques entre les quals figurava el plebà Fernando Cremades.

També van assistir els maquetistes del vaixell San Juan Nepomuceno, Manuel Luís Calvo i el de *la fragata Nuestra Señora de la Soledad*, José Cerón Munuera. Aquest últim va vindre acompanyat per l'alcalde del seu poble, Alhama de Murcia.

Acabat l'acte protocol·lari els assistents es van dirigir en comitiva pel carrer Gómez Ferrer, plaça de la Bassa i carrer de les Moreres fins al Museu Arqueològic d'Oliva, on s'iniciava la mostra expositiva commemorativa del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar amb l'Home, primera part de l'exposició. Vista la gran afluència de personal es van fer grups que anaren succeint-se en la visita.

Del Museu Arqueològic a l'Aula on es presentava l'audiovisual. De l'Aula a la Capella baptismal de Santa Maria la Major i d'allí al Museu Etnològic on es presentaven el Mari i el Polític a la primera i segona planta respectivament.

La Visita inaugural va ser guiada pel comissari de l'any Ciscar, José Martínez, que explicà els apartats de l'exposició, l'Home i el Mari i per Rosa Maria Girau, coautora de la Guia Didàctica, que explicà el Polític.

L'acte que s'iniciava puntualment a les 12.00h. acabava dues hores i mitja més tard en la segona planta del Museu Etnològic.

Des d'aleshores i amb l'horari reglamentari l'exposició romanía oberta al públic de dimarts a diumenge, mati i vesprada. Es van establir horaris per visites guiades escolars al matí, i a la tarda, per al públic en general.

Les visites guiades dels escolars comptaven amb la guia didàctica, suport imprescindible per ajudar-los en el seu recorregut pels diferents espais de l'exposició i conèixer la figura de Gabriel Ciscar i l'època que li va tocar viure, els llocs i els personatges amb qui va compartir la seua existència.

A més la Guia Didàctica contenia un Quadern de Classe per, en funció dels diferents nivells dels escolars, poder ampliar els seus coneixements sobre Gabriel Ciscar i la seua època a l'aula.

El contingut de la Guia Didàctica el reproduïm totalment en un adjunt en aquest número especial de Cabdells.

9. LES JORNADES D'HISTÒRIA. GABRIEL CISCAR CISCAR L'HOME, EL MARÍ, EL POLÍTIC

Acte inaugural de les Jornades presidida per Antoni Esteve, President de l'Associació Cultural Centelles i Riusech; Maria Vicenta Mestre, Virectora d'Ordenació Acadèmica i Professorat de la Universitat de València, Salvador Fuster, Alcalde d'Oliva i Antonio Arribas Comandant Naval de València. F. J. C. Fuster

Organització de les Jornades

En programar els actes Commemoratius de l'any Ciscar no podia faltar la celebració d'unes Jornades que ens aportaren més dades sobre la figura de Gabriel Ciscar i les múltiples facetes de la seua vida. Més dades sobre l'home, el marí, el polític, però també de l'alumne, el professor, el director, l'investigador, el poeta ... és a dir, conèixer més i millor Gabriel Ciscar

En aquest sentit, calia fer unes jornades perquè els investigadors exposaren, les noves aportacions a la vida i obra de Gabriel Ciscar i a la vegada donaren l'oportunitat a les persones interessades d'escoltar-los a través d'unes conferències obertes a tots els públics. Però a la vegada, les Jornades, oferien la possibilitat d'obtenir una certificació als interessats, previ pagament de 25€. Les Jornades tenien una valoració de 2 crèdits i els certificava el Servei d'Extensió Universitària de la Uiversitat de València.

I una vegada més, com ja en dues ocasions anteriors, Joan Pi Aparisi va ser la persona escollida per dirigir aquestes noves Jornades que tindrien com a protagonista a Gabriel Ciscar i Ciscar.

Les Jornades contaren amb una Comissió Científica integrada per Antonio Mestre Sanchis, Universitat de València; Emilio La Parra, Universitat d'Alacant i José Luís Peset, Consell Superior d'Investigacions Científiques, CCHS Madrid; els quals, a més de participar amb les seues respectives ponències, van facilitar a la Comissió Organitzadora la tria dels ponents que van venir a Oliva del 18 al 21 de novembre de 2010.

A més a més les Jornades comptaven amb una Comissió Honorífica integrada per les següents personalitats:

Esteban Morcillo, Rector de la Universitat de València

Alfonso Rus, President de la Diputació Provincial de València

Salvador Fuster, Alcalde d'Oliva

Elena Grau, Degana de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València

M. Vicenta Mestre Vicerectora d'Ordenació Acadèmica i Professorat de la Universitat de València

Antoni Esteve, President de l'Associació Cultural Centelles i Riusech.

Organitzades conjuntament per l'Associació Cultural Centelles i Riusech i l'Ajuntament d'Oliva, com en ocasions anteriors, van comptar amb el patrocini de la Universitat de València a través de la Facultat de Geografia i Història i la Diputació Provincial de València.

Del 18 al 21 de novembre de 2010, van passar pel saló d'actes de l'IES Gregori Maians d'Oliva, els investigadors més destacats en la figura de Gabriel Ciscar i el seu context històric.

Acte inaugural

El dijous 18 de novembre a les 16h.30m, a IES Gregori Maians d'Oliva, l'organització de les jornades rebia els assistents i els lliurava el material corresponent. Mitjà hora més tard l'investigador Manel Arcos, pronunciava la primera de les ponències que portava el títol de Ciscar, els guerrillers i els bandolers del seu temps.

Després d'un breu descans en que l'organització de les Jornades van rebre les autoritas, inauguraven oficialment les Jornades d'Història. Gabriel Ciscar Ciscar. L'home, el marí, el polític, la Vicerectora d'Ordenació Acadèmica i Professorat de la Universitat de València, Maria Vicenta Mestre, que substituïa al Rector, Esteban Morcillo, que va excusar la seua absència en ser convocat, amb caràcter urgent, a una reunió de rectors de tot l'estat a Madrid. El Comandant Naval de València, Antonio Arribas Jimenez-Alfaro; l'Alcalde d'Oliva, Salvador Fuster i el president de l'Associació Cultural Centelles i Riusech., Antoni Esteve, que s'encarregaria de presentar l'acte i donar la paraula als respectius components de la mesa.

Don Antonio Mestre Sanchis, catedràtic emèrit de la Universitat de València, durant la conferència inaugural, Gabriel Ciscar entre la Il·lustració i la modernitat. L'acompanya Antoni Esteve. F. M. Font

El president de l'Associació Cultural Centelles i Riusech, en la seua brevíssima intervenció va destacar que en els plantejaments de les activitats de l'any Ciscar, lluny de pensar en desfilades, activitats folklòriques, creuers i altres... els actes havien d'estar encaminats a recuperar la figura de Gabriel Ciscar.

Calia, d'una banda, presentar Gabriel als qui no el coneixen i d'una altra banda, oferir la possibilitat de saber-ne més, als qui ja en saben alguna cosa. Finalment calia donar l'oportunitat a tots aquells investigadors que tingueren alguna cosa a dir sobre Gabriel Ciscar, que ho pogueren fer.

Recordava que, al igual que en commemorar el 550 aniversari del Comtat d'Oliva, l'any 1999, també en aquest 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar Ciscar, s'havien organitzat unes jornades adreçades a professionals de la història, i a tots aquells que se l'estimen.

Acabada la intervenció, Esteve donava la paraula a Maria Vicenta Mestre, Vicerectora d'Ordenació Acadèmica de la Universitat de València, la qual en el seua intervenció va destacar la faceta docent i investigadora de Gabriel Ciscar.

Mestre va subratllar la inclinació de Gabriel pels estudis de nàutica i sobretot el seu interès per la matemàtica. De com les seues aptituds docents i organitzatives fan que amb 28 anys, en 1788, siga nomenat director i primer mestre de matemàtiques de l'Acadèmia de Guàrdia Marines de Cartagena.

I destaca la Vicerectora, referint-se a les noves aportacions docents de Ciscar basades en nous plans d'estudi, la necessitat d'especialització i formació continuada, fonamentals per a la completa formació dels oficials de l'Armada.

També va fer referència a les nombroses publicacions, sobretot les adreçades a millorar els estudis de nàutica i a l'actualització de l'Examen Nàutic de Jorge Juan per a una nova edició.

Finalment, Mestre, va remarcar com el seu prestigi va fer que fora elegit com a representant espanyol al Congrés sobre Peses i Mesures que es celebraria a París el 1789. I com, de resultes d'aquell encontre internacional Ciscar, publicaria en 1800 la "Memoria elemental sobre los nuevos pesos y medidas decimales fundados en la naturaleza" i anys més tard, en 1821, Apuntes sobre medidas, pesos y monedas, considerada com una segona part de la Memoria elemental.

Acabada la intervenció, Esteve va donar la paraula a Sr. Antonio Arribas, Comandant Naval de València. El comandant com a membre de l'Armada Espanyola, va destacar el marí Gabriel Ciscar. Un marí que tenia més de científic que de militar. De com de ben jove, ja va ser nomenat Cap de la Companyia de Guàrdies Marina de Cartagena i des d'aleshores va anar ascendint per mèrits propis fins arribar a ser nomenat Almirall.

També va ressenyar la part del Ciscar polític liberal. El Ciscar que de Governador de Cartagena arribaria a ser per tres vegades Regent d'Espanya, màxim càrrec al qual podia aspirar un ciutadà en aquells temps, per acabar fent menció de l'exili i mort a Gibraltar i de com, anys més tard, les seues despulles van ser traslladades al Panteó de Marins Il·lustres d'Espanya a San Fernando, Cadis.

Tancava l'acte Salvador Fuster, Alcalde de l'Excm. l'Ajuntament d'Oliva el qual felicitava i agraïa la presència a aquest acte inaugural de les Jornades commemoratives del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar Ciscar, als membres de la taula i felicitava a D. Antonio Mestre que pronunciaria la conferència inaugural i a la vegada a tots els professor que durant els quatre dies que durarien les jornades havien acceptant venir a la nostra ciutat per fer-nos conèixer més i millor la figura de Ciscar, un dels olivans més universals.

Fuster va tenir paraules d'agraïment per als organitzadors, Associació Cultural Centelles i Riusech, el director de les Jornades, Joan Pi i també els comissaris de l'any Ciscar, Antoni Esteve i José Martínez i tots aquells que d'alguna manera o altra contribuirien a que estes jornades foren un èxit.

Després d'un breu descans, Antoni Esteve, presentava, Don Antonio Mestre Sanchis, catedràtic emèrit de la Universitat de València que, tot seguit pronunciaria la conferència inaugural, Gabriel Ciscar entre la Il·lustració i la modernitat.

D. Antonio abans de començar, va agrair a l'Associació Cultural Centelles i Riusech i al director de les Jornades que hagueren pensat amb ell per a aquesta conferència inaugural. Una conferència que condicionava el títol per tal de situar el protagonista de les Jornades, Gabriel Ciscar i Ciscar en el seu context històric.

Les jornades sobre Gabriel Ciscar

Des de la ponència Inaugural fins l'acte de cloenda, celebrat el diumenge 21 de novembre a les 13 h., un conjunt de ponències van fer noves aportacions sobre la figura de Gabriel Ciscar i Ciscar.

El divendres, 19 a les 9.00h. continuaren les jornades amb la ponència, *Dos marinos y científicos valencianos en la España Ilustrada: de Jorge Juan a Gabriel Ciscar*, del professor Armando Alberola Romà, de la Universitat d'Alacant. Aquesta ponència havia de ser impartida també per la professora Inmaculada Díez Maculet de la Universitat d'Alacant, la qual no va poder assistir hi per motius de salut.

Després d'un breu descans, vam escoltar la ponència, *Actuación y planteamientos políticos de Gabriel Ciscar*, del professor Emilio La Parra López, de la Universitat d'Alacant.

Tancava el matí la ponència, *La marina que vivió Ciscar: logros i Frustraciones*, del professor Hermenegildo Franco Castañón, de l'Institut d'Història Cultural i Naval. Madrid.

A les 16.30 s'iniciava la ponència, *El compromiso político de Gabriel Ciscar. de la Junta General a l'exili (1809-1829)* del professor Germà Ramírez, de l'Institut de Geografia i Història del Centre Específic d'Educació a Distància, de la Universitat de València,

Després d'un breu descans, tancava el segon dia de les jornades, la taula rodona *El marí i el polític*, en la qual estaven tots els professors que hi havien intervingut al llarg del dia.

El dissabte a les 9.00h es reprenien les jornades amb la ponència, *Ciscar i Lucrecio: dos momentos de una misma pasión*, de Marta Ana Diz, de la University New York City,

Continuàvem amb la ponència, *Ciscar, la geografia y la reforma de los estudios náuticos en la segunda mitad del s. XVIII*, del professor Horacio Capel Sáez, de la Universitat de Barcelona.

Després d'un breu descans vam escoltar la ponència *Gabriel Ciscar matemàtic*, de la professora Elena Ausejo Martínez, de la Facultat de Matemàtiques de la Universitat de Zaragoza i la ponència, *El nuevo sistema Métrico Decimal*, del professor José Luis Peset Reig del Consell Superior d'Investigacions Científiques, CCHS, Madrid.

De vesprada, cap a les 16.30h, s'iniciava la ponència *El cálculo de longitud en el mar*, del professor Juan Francisco López Sánchez del Departament de Física Aplicada de la Universitat Politècnica de Cartagena.

Acabàvem el dissabte amb la taula rodona *el científic*, la segona i última de les programades en aquestes Jornades. A la taula estaven presents tots els professors que hi havien intervingut al llarg de la jornada tret de la professora Marta Ana Diz.

Cada ponent va ser presentat per algun membre de l'Organització de les Jornades, dels comissaris de l'any Ciscar o de l'Associació Cultural Centelles i Riusech.

Les ponències van comptar amb una mitjana d'uns 35 assistents tret de la ponència inaugural que va comptar, com sol ser habitual en aquest tipus d'actes, amb un gran nombre de públic.

La conferència inaugural, a càrrec del catedràtic emèrit de la Universitat de València, Antonio Mestre Sanchis, Gabriel Ciscar entre la Il·lustració i la modernitat, va ser retransmitida en directe per Televisió de Gandia.

Visita guiada nocturna pel centre històric i sopar degustació de gastronomia olivana.

En acabar la taula rodona el dissabte, un grup de professors i de membres de l'organització van fer una visita guiada nocturna al Centre històric d'Oliva de la mà de Francisco Mestre Pons. Una visita que ens va portar a conèixer la riquíssima arquitectura popular d'Oliva en el conjunt de l'entramat urbà que configura la vila i el raval d'Oliva.

La visita que s'iniciava als peus del monument a Gabriel Ciscar, a la plaça de l'Ajuntament, acabava en el restaurant el Pelut on els assistents van tenir ocasió de degustar la variada gastronomia olivana.

o

Visita a l'Exposició

Diumenge, últim dia de les Jornades commemoratives del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar i Ciscar començàvem la jornada amb una visita guiada a l'exposició que iniciava el seu recorregut al Museu Arqueològic Municipal amb l'apartat Gabriel Ciscar Ciscar, l'home, que va guiar Antoni Esteve. Després vam continuar el recorregut visitant l'Aula de Llatinitat i la Capella Baptismal de Santa Maria la Major, fins arribar al Museu Etnològic Municipal on, José Martínez va guiar el Ciscar marí i Rosa Maria Girau pel Ciscar polític.

Al llarg del recorregut, les poetesses Àngels Gregori i Marta Ana Diz ens van delectar amb la lectura d'alguns fragments de Poema Fisicoastronómico. Obra pòstuma de Gabriel Ciscar.

Finalitzada la visita ens traslladarem a l'IES Gregori Maians on tingué lloc l'acte de cloenda.

Acte de cloenda

Va presidir l'acte, Maria Vicenta Mestre, Vicerectora d'Ordenació Acadèmica i Professorat de la Universitat de València a qui acompanyen a la taula, Elena Grau, Degana de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València, Manuel Gallardo regidor d'Educació, Cultura i Patrimoni de l'Ajuntament d'Oliva i Joan Pi, Director de les Jornades d'Història Gabriel Ciscar Ciscar. L'home, el marí, el polític.

S'iniciava l'acte amb les paraules del Director de les Jornades, Joan Pi, el qual va reconèixer el compromís que significava per a ell fer un aplec d'investigadors sobre la figura i obra del nostre extraordinari paisà En Gabriel Ciscar i Ciscar des d'una tradició doble, per una banda, l'erudita, que arrossegàvem des del segle de la seua mort i per l'altra, els treballs universitaris moderns, una tasca de gran responsabilitat i no fàcil de portar. Però que va acceptar amb gran satisfacció.

Pi, després d'exposar la manera com va anar organitzant i trobant els diferents ponents que havien intervingut a les jornades, es va adreçar a la Degana i a la Vicerectora de la Universitat de València per proposar-los una tasca divulgadora sobre la figura de Gabriel Ciscar i Ciscar revisada i actualitzada, que hauria de

Acte de cloenda. D'esquerra a dreta Maria Vicenta Mestre, Vicerectora d'Ordenació Acadèmica i Professorat de la Universitat de València; Elena Grau, Degana de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València, Manuel Gallardo regidor d'Educació, Cultura i Patrimoni de l'Ajuntament d'Oliva i Joan Pi, Director de les Jornades d'Història Gabriel Ciscar Ciscar. L'home, el marí, el polític. F. M. Font

materialitzar-se en l'edició de les actes acadèmiques per una institució científica reconeguda, que garantira la distribució segura i fiable, entre el món investigador. I Joan en nom de l'Associació Cultural Centelles i Riusech, i com a director responsable d'aquestes Jornades, els va demanar que engegaren les gestions perquè la Universitat de València-Estudi General publicara, les actes, a través del Servei de Publicacions de la Universitat de València.

Va acabar la seua intervenció donant les gràcies a tots els ponents que havien exposat les seues comunicacions en aquests dies, a l'Associació Centelles i Riusech per haver comptat amb ell per a aquesta tasca tan encisadora, als comissaris de l'any Ciscar, a l'Ajuntament d'Oliva, al director de l'IES Gregori Mayans i a tots els qui d'una manera o altra havien contribuït a l'èxit d'aquestes Jornades.

De les intervencions de la vicerectora i la degana de la Universitat de València cal destacar el compromís verbal adquirit davant del públic assistent, autoritats i ponents, de publicar les actes de les Jornades a través del Servei de Publicacions de la Universitat de València.

Finalment Manuel Gallardo, regidor d'Educació Cultura i Patrimoni, de l'Ajuntament d'Oliva tancava l'acte agraïnt als assistents de les jornades la seua participació tant als professors com al públic en general. També a l'Associació i al director i en general a tots els organitzadors pel magnífic resultat obtingut. I insistia en la necessitat de fer públiques les actes que serien en definitiva el testimoni

més palpable de la celebració d'aquestes Jornades d'Història dedicades a Gabriel Ciscar i Ciscar en el 250 aniversari del seu naixement i oferia la col·laboració de l'Ajuntament d'Oliva per a la seua edició i publicació.

És per això que el lector no les ha de buscar en aquest monogràfic de la revista Cabdell, ja que s'editaran quan es crega oportú en una publicació conjunta editada per la Universitat de València.

Acabat l'acte tingué lloc un vi d'honor en el mateix IES Gregori Maians.

XV Distinció Honorífica de l'Associació Cultural Centelles i Riusech

Cal dir que, el mateix dia de l'acte inaugural de les jornades, el president de l'Associació Cultural Centelles i Riusech d'Oliva lliurava a D. Antonio Mestre Sanchis, la 15ena. Distinció Honorífica atorgada al catedràtic emèrit de la seua tasca en pro de la recuperació de la figura i obra de Gregori Maians.

Després d'un concert de la Jove Orquestra del Conservatori d'Oliva, el secretari de l'Associació, Francisco Mestre Pons, donava lectura de l'acta de concessió de la 15ena Distinció Honorífica a D. Antonio Mestre Sanchis.

Seguidament el president de l'Associació lliurava la medalla a D. Antonio Mestre Sanchis que va agrair a l'Associació la seua tasca i la concessió de la distinció.

I una vegada més tancava aquest acte unes paraules del president de l'Associació que en aquesta ocasió es va referir a les 15 distincions, que ja havia atorgat l'Associació Cultural des de la seua creació l'any 1995. Acabat l'acte tingué lloc un vi d'honor on els assistents van poder felicitar D. Antonio Mestre i també contactar amb alguns dels ponents de les Jornades que havien arribat a Oliva per assistir a l'acte inaugural.

10.
HOMENATGE DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL
CENTELLES I RIUSECH D'OLIVA
A GABRIEL CISCAR CISCAR
AL PANTEÓ DE MARINS IL·LUSTRES
SAN FERNANDO. CADIS

Façana principal de l'església on es troba el Panteó de Marins.F. A. Esteve

El Viatge

L'Associació Cultural Centelles i Riusech, al marge de la programació conjunta organitzada amb l'Ajuntament d'Oliva, va organitzar un viatge que tenia com a objectiu retre homenatge a Gabriel Ciscar Ciscar, al Panteó de Marins Il·lustres a San Fernando, Cadis. Lloc on s'hi troba soterrat en un mausoleu que li va ser erigit per la seua família en recuperar les seues despulles del cementeri de Gibraltar.

Aprofitant, doncs el pont de la Constitució va ser possible organitzar aquest viatge que ens permetria a més a més visitar ciutats i llocs que van ser escenari de la vida de Gabriel Ciscar. Però a més es van organitzar excursions, a altres llocs per tal de completar els cinc dies que durava el viatge.

Així doncs, el dia 4 de desembre de 2010, a les 6h.30 del matí eixia d'Oliva un grup de 55 olivans cap a San Fernando Cadis. De l'itinerari del viatge i els noms i cognoms del olivans i altres simpatitzants que van venir-hi, en teniu una relació a l'apèndix.

Porta d'accés al cementiri de Gibraltar lloc on va ser soterrat Gabriel Ciscar abans de ser trasladades les seues despulles al panteó de Marins il·lustres. F. A. Esteve

A l'anada vam visitar Guadix, el centre històric i la catedral i vam dinar-hi. A les 16h.30 continuàvem el viatge cap a San Fernando on arribàvem a les 21.00h.

L'endemà, diumenge 5 de desembre de matí vam visitar la ciutat de Cadis. Visita guiada concedida per l'Ajuntament de la capital gaditana. Un recorregut que vam haver de fer acompanyats del paraigua i que ens va portar pels carrers i places que un dia va xafar Gabriel Ciscar en els anys de polític liberal, diputat, regent d'Espanya.

El recorregut no va passar per l'església de Sant Felip, perquè estaven restaurant-la, lloc on es va jurar la Constitució coneguda com la "Pepa " per haver estat aprovada el dia 19 de març, dia de sant Josep. La visita va acabar als peus de l'espectacular monument dedicat a la Constitució de 1812.

Interior del cementiri de Gibraltar. F. A. Esteve

De vesprada vam visitar Gibraltar. A la ciutat no hi consta cap làpida ni escrit de la presència de Gabriel Ciscar durant els nous anys que va durar el seu exili fins que va morir el 12 d'agost de 1829. Malgrat tot vam visitar els llocs on sabem que la seua presència seria evident. És a dir l'església catòlica, el palau del governador i el cementiri on va estar soterrat fins que les seues despulles van ser traslladades, per iniciativa de les seues nétes, al Panteó de Marins Il·lustres a San Fernando, Cadis.

Com a nota destacada del dia cal dir que a Gibraltar no va poder entrar un dels nostres companys de viatge per haver oblidat el seu document d'identitat a l'hotel. Una mena de control fronterer, que ja no existeix ni per entrar i sortir de la Gran Bretanya per ser tots Comunitat Europea, encara existeix entre Espanya i la colònia britànica.

El dilluns 6 de desembre vam fer una excursió a Arcos de la Frontera, bonic poble de l'interior de la província de Cadis, on vam passar el matí i en acabar de dinar de camí cap al hotel vam visitar les quadres i el celler de Real Tesoro, a Jerez, que va incloure una degustació dels diferents vins i altres begudes que s'hi elaboren.

El dia 7 de desembre va ser el dia de l'homenatge dels olivans a Gabriel Ciscar. Jornada i acte que detallem seguidament.

Grup d'Olivans en la visita a la ciutat de Guadix.

El dia 8 acabat el desdejuni vam iniciar el viatge de tornada que vam interrompre a mitjan camí, en Loja on vam visitar uns espais naturals i després de dinar vam continuar el viatge fins Oliva on vam arribar al voltant de les 20h.30.

L'homenatge

El dia 7 de desembre el olivans que havien eixit d'Oliva quatre dies abans per visitar el mausoleu de Gabriel Ciscar i Ciscar, arribaven a San Fernando. Abans però visitaven el Reial Institut i Observatori de l'Armada. Una visita força interessant i fora del tradicional recorregut turístic. Des d'aquest observatori es controla l'hora a tota Espanya i els visitants van poder conèixer directament com es regula i es controla cada hora, minut i fins i tot segon del nostre dia a dia.

Eren aproximadament les 12h.15 quan el capità de navili, Luís Sánchez Garcia de Leonardo ens rebia a l'esplanada de l'Escola de Suboficials de l'Armada Espanyola situada en el recinte de la població militar de San Carlos, a San Fernando Cadis.

Després de les corresponents paraules de benvinguda per part del capità i salutacions dels comissaris de l'any Ciscar, els 56 olivans ens dirigirem al Panteó de Marins Il·lustres.

Es tracta d'un edifici del s. XVIII d'estil neoclàssic concebut en un principi com a església de la Puríssima Concepció manada construir pel rei Carles III.

Arquitectònicament destaca la monumental façana neoclàssica i ja en l'interior els olivans es van quedar sorpresos de la grandiositat de l'església de tres naus i cúpula sobre el creuer. Els mausoleus dels marins, se situen en les naus laterals.

Grup d'Olivans en la visita guiada a la ciutat de Cadis.

Abans de visitar el panteó els olivans ens vam dirigir al mausoleu de Gabriel Ciscar i Ciscar per donar pas a l'acte protocol·lari oficial que ja s'havia acordat.

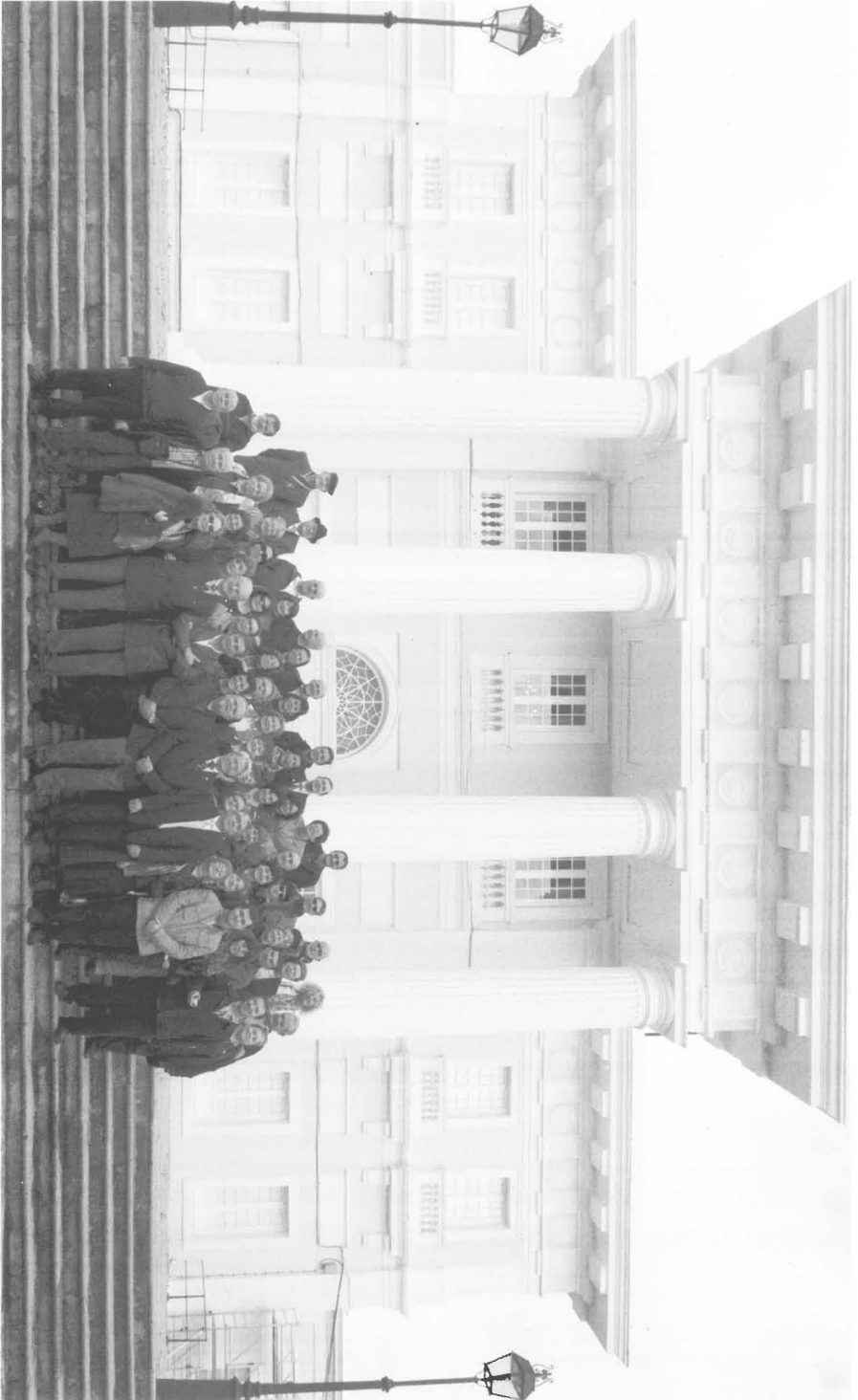
Amparo Chesa, va conduir l'acte que va començar amb les paraules del representant de l'Armada Espanyola, Sr. Luís Sánchez García de Leonardo, Capità de Navili Director de l'Escola de Suboficials de l'Armada, el qual ens va dirigir les següents paraules:

Buenos días Sras. i Sres., miembros de l'Asociación Cultural Centelles i Riusech, sirvan mis primeras palabras para darles la bienvenida a la Escuela de Suboficiales de la Armada y al Panteón de Marineros Ilustres.

El Panteón de Marineros Ilustres, que hoy nos acoge, es templo para el recuerdo. No es un simple muestrario de lápidas, sarcófagos y mausoleos, con mayor o menor valor artístico. Es la propia historia de la Armada y por tanto de España, la que impregna sus paredes.

Aquí está la gloriosa memoria de muchos combates y hazañas, también las amarguras de las derrotas, como en los combates de S. Vicente y Trafalgar, todos ellos recordados por su héroes y por sus mártires, y junto a ellos, los sabios, los científicos y los organizadores. Y entre ellos, la ciencia y la sabiduría representada por Gabriel Ciscar.

Desde los restos mortales de don Gabriel Ciscar, los primeros que tuvieron su acogida en el panteón, a los de don Augusto Miranda, último eslabón de una cadena, que tanta gloria encierra, - una larga estela de tumbas, héroes y sabios honra y vivifica el recuerdo de quienes tanto

Els viatgers davant el Reial Institut i Observatori de l'Armada. San Fernando, Cadis.

camino hicieron con el mar de esencial protagonista, contribuyendo desde él a escribir las más hermosas páginas de historia de nuestra Patria.

Conforme nos fijan nuestras Reales Ordenanzas, y así han sido a lo largo del tiempo: “Los miembros de las Fuerzas Armadas se sentirán herederos i depositarios de la tradición militar española. El homenaje a los héroes que la forjaron y a todos los que entregaron su vida por España es un deber de gratitud y un motivo de estímulo para la continuación de su obra”.

Así mismo en otro mandato se nos ordena: “Conservará y transmitirá el historial, tradiciones y símbolos, para perpetuar su recuerdo, contribuir a fomentar el espíritu de unidad y reforzar las virtudes militares de sus componentes”.

Es por ello que no es casualidad que este Panteón de Marinos Ilustres se encuentre en la que fue Escuela Naval de Oficiales y actualmente, desde 1943, Escuela de Suboficiales de la Armada.

Este Panteón y sus ilustres Marinos es un ejemplo permanente para todos los que aquí destinados, formamos a los futuros Suboficiales de la Armada. Y los Marinos aquí representados son el mejor espejo de virtudes y valores en los que verse reflejados, tanto profesores como alumnos.

Es por ello, que les agradezco sinceramente, esta iniciativa de homenajear al que fue su paisano, el TTe. Gral. Gabriel Ciscar y Ciscar, uno de los más importantes personajes de nuestra historia.

Tot seguit, Amparo Chesa, va donar la paraula a José Martínez Ibáñez Comissari de l'any Ciscar que es va adreçar als assistents amb les següents paraules:

*Comandante Director de la Escuela de Suboficiales de la Armada
Amigas y amigos de la Asociación Centelles i Riusech,
Buenos días a todos*

*Cuando ayer tarde anunciábamos el programa del día de hoy, decía:
Mañana estaremos en manos de La Armada.*

En efecto, en primer lugar, hemos visitado el Real Observatorio Astronómico de la Armada y, por fin, después de estar tres días merodeando por la zona y haciendo un poco de turismo, aquí estamos en el lugar que era de verdad la meta de nuestro viaje, para cumplir nuestro objetivo, que no era otro que tributar un homenaje-memorial al que seguramente es el olivense más universal: El Teniente General de la Real Armada de SMC Don Gabriel Ciscar y Ciscar.

Aquí estamos sobrecogidos por la emoción – hablo por mi- después de un recorrido de un año – el año Ciscar- conmemorando el 250 aniversario del nacimiento de D. Gabriel en el núm. 1 de la calle de la Iglesia de Oliva.

Habida cuenta de la biografía del personaje, era - sin duda – lógica la presencia de La Armada en la conmemoración.

Y es así, ante el Teniente General Ciscar – quiero pensar que nos estará viendo desde algún sitio- acogidos por el representante de La Armada responsable del Panteón que custodia sus restos, junto a los más ilustres marinos de nuestra historia, es aquí- decía- donde queremos dejar patente el agradecimiento a La Armada de este grupo de representantes de l'ASCCR, verdadero motor de la conmemoración del año Ciscar.

Y así, queremos recordar la total implicación del Comandante Naval de Valencia, Capitán de Navío D. Antonio Ribas, desde su presencia en el acto de apertura del año Ciscar hasta su apoyo permanente como intermediario para las numerosas peticiones que cursamos a distintos organismos de La Armada.

Queremos recordar, igualmente, las visitas que hicieron a nuestra costa

dos unidades de La Armada y el homenaje de sus tripulaciones al teniente General Ciscar en el monumento que le dedicó la ciudad de Oliva.

El brillante concierto que ofreció La Unidad de Música del Tercio de Levante de Infantería de Marina de Cartagena.

Al Instituto de Historia y Cultura Naval que seleccionó dos conferenciantes para transmitir en charlas magistrales, datos de la vida de Ciscar y de la Marina de su tiempo.

Decir también, la importante colaboración de los Museos navales de Madrid y Cartagena, por las valiosas piezas que nos han cedido para la exposición que nos habla de Ciscar como hombre, marino y político.

Reseñar, por último, que hoy mismo la comida final de este viaje va a tener lugar en el Club Naval de Oficiales de San Fernando.

Larga relación de detalles que queríamos recordar y agradecer ante el Comandante Director de La Escuela de Suboficiales de La Armada, de quien depende el Panteón de Marineros Ilustres con el ruego de que transmita nuestro agradecimiento al Almirante Jefe de la Flota, que ha autorizado este acto, y a las más altas instancias del Cuartel General de La Armada.

Muchas gracias

Finalment, Amparo, donava la paraula a Antoni Esteve i Blay, President de l'Associació Cultural Centelles i Riusech d'Oliva

Sr. Capitán de Navío y Director de Escuela de Suboficiales de la Armada: Luís Sánchez García de Leonardo

Sr. Comisario de los actos conmemorativos del 250 aniversario del nacimiento de Gabriel Ciscar Ciscar: José Martínez

Olivenses de nacimiento o adopción, amigos todos y admiradores de D. Gabriel Ciscar Ciscar

Bienvenidos

Hace tan solo unos días, l'Associació Cultural Centelles i Riusech, cumplía 15 años de existencia. Durante todos estos años he presidido actos, no sólo memorables, sino también actos que, con el paso del tiempo ya forman parte de la historia de nuestra ciudad. I para mi eso es todo un honor.

Des de su creación, l'Associació Cultural Centelles i Riusech, ha organizado y participado en la mayoría de los actos culturales de más relevancia que se han celebrado en los últimos años en nuestra ciudad. Entre los cuales figuran tres viajes, si incluimos el presente.

El primer viaje fue a Nueva York para asistir a la inauguración de la exposición que sobre el Palacio de Oliva y tras su presencia en Oliva, abría sus puertas en la The Hispanic Society. En 1999 Oliva celebraba el

550 aniversario de la declaración de Oliva como ciudad Condal.

Cuatro años más tarde, en el 2003, de nuevo, la Associació Cultural Centelles i Riusech se embarcaba en otro viaje memorable. En esta ocasión la Isla de Cerdeña y la ciudad d'Ozieri eran nuestro objetivo. Y de nuevo un grupo de olivenses, la mayoría de los cuales se encuentra hoy aquí, tuvimos la oportunidad de vivir otra jornada memorable e histórica.

Con todo, llegamos al año 2010 y visitar el Mausoleo de Gabriel Ciscar Ciscar, aquí en San Fernando, era un deber, un acto imprescindible sin el cual el año Ciscar hubiera quedado incompleto.

L'Associació Cultural Centelles i Riusech, que en su día solicitó y obtuvo del Ayuntamiento de Oliva la declaración del año 2010 como año Ciscar con motivo del 250 aniversario de su nacimiento, no podía pasar por alto este acto de homenaje aquí, en San Fernando, en este Panteón de Marinos Ilustres, junto al mausoleo que alberga los restos de nuestro querido conciudadano Gabriel Ciscar y Ciscar.

Don Gabriel, fue un olivense, que curiosamente, pasó una pequeña parte de su vida en Oliva ya que, a los 16 años, ya había obtenido el título de bachiller y estudiaba leyes en la Universidad de Valencia. Un año más tarde, con 17 años lo encontramos iniciando estudios en Cartagena donde vivirá más de tres décadas. Se casará y verá nacer y morir a la mayoría de los siete hijos que tuvo de su primer matrimonio.

Pero en Oliva aprendió por primera vez a decir mare i pare. Y abrió los ojos y todo lo que le rodeaba, sin duda, le gustó. Y eso fue el principio de una pequeña raíz que no dejará de crecer. Uniendo a Gabriel íntimamente con su ciudad natal, con nuestra ciudad, con Oliva.

Así pues, su historia personal con Oliva no acaba con su nacimiento en esta ciudad, en donde la familia Ciscar tenía su casa solariega des del s. xv. Y Gabriel, segundo hijo de un matrimonio que tuvo ocho, no desaprovechará cualquier ocasión que le permita volver a su tierra, a su villa natal, a su casa, a Oliva.

Tanto es así, que, cuando el 19 de diciembre de 1797 se le concede licencia por cuatro meses por enfermedad, los pasará en Oliva dando por seguro que allí, la recuperación, será más rápida, segura y agradable.

Un año más tarde, una Real Orden lo designa representante español en la Comisión Internacional sobre pesos y medidas que tiene que reunirse en París. Gabriel llegaría el 13 de septiembre a Madrid de paso hacia París. Antes estuvo unos días en Oliva con su familia. Lo mismo hará al regresar de París. Tras pasar por Madrid y antes de llegar a Cartagena.

Las circunstancias que vive España en los primeros años del s. XIX, producirán el cambio de Gabriel Ciscar, de marino i científico a político. Gabriel se convertirá en un gran defensor de la Patria y de la ideología liberal.

Durante estos años fue Gobernador de Cartagena, Representante de la Junta de Cartagena en la Junta Central, Secretario del Supremo

Consejo de Guerra, Miembro permanente del Consejo de Estado y, en tres ocasiones, regente de España.

Y en esta nueva etapa de su vida, Gabriel, se vera obligado a hacer continuos viajes a la Corte, sobretodo a Madrid y Aranjuez. Y entre Cartagena y la Corte siempre había tanto a la ida como a la vuelta parada obligatoria en Oliva.

Pero, contrariamente a la felicidad que le proporcionó su vida como marino y científico, su carrera política está llena de sobresaltos y más de un disgusto.

Como el que recibió en 1815 en que fue confinado forzosamente por el rey a retirarse de la vida política. Y de nuevo Ciscar junto con su familia pasará otra larga temporada en Oliva. Y allí enviudó y casó en segundas nupcias con una pariente suya Teresa Ciscar de Oriola, en Santa Maria la Mayor, la misma iglesia en donde años más tarde fueron bautizadas las dos hijas de este segundo matrimonio: Josefa i Teresa, las únicas que le sobrevivirán de los 9 hijos que tuvo en total.

El 4 de octubre de 1823 por decreto reservado de Fernando VII es condenado a la pena de muerte en la horca. El 6 del mismo mes, con el pretexto de un arresto, el general de las tropas francesas lo embarca a Gibraltar en donde vivirá en exilio forzoso los últimos años de su vida, lejos de su Paria, su ciudad, su familia, de todo lo que él más quería.

El 12 de agosto de 1829 a las 14h.00 moría en Gibraltar.

Más de treinta años más tarde, en 1860, ahora hace 150 años, sus restos mortales son trasladados, por sus nietas, al Panteón de Marinos Ilustres de San Fernando, lugar donde realmente deben de estar.

Y por ser aquí donde reposan sus restos, hemos venido a este Panteón a rendirle homenaje en este año del 250 aniversario de su nacimiento.

Y hemos venido un pequeño grupo de ciudadanas y ciudadanos de Oliva acompañados de otros ciudadanos no olivenses pero que han querido sumarse a este acto de homenaje a D. Gabriel Ciscar.

I Ací estem un grup representatiu de ciutadans d'Oliva units per l'interés per la nostra cultura i el nostre patrimoni.

Fins ací, a la ciutat de San Fernando, hem arribat, representant els llinatges olivans

Alandete, Alcaraz, Alemany, Aparici, Barber i Bertomeu, Cabrera, Canet, Cañamás, Carbonell, Caselles, Chesa, Climent i Colomar

*Ací estem per voluntat pròpia amb el desig de retre homenatge els
Escrivà, Esteve, Faus, Fuster, Gascó, Girau, Gómez i Just, Llacer,
Llidó, Llorca, Malonda, Mañó, Martínez, Mestre, Moncho i Morell,*

Tots junts als peus el teu mausoleu, perquè sàpigues que no t'oblidem, també hi són els llinatges:

Navarro, Núñez, Orquin, Ortiz, Pascual, Peiró, Pi i Porta, Roig,

Salort, Sanchis, Savall, Sempere, Sendra, Server, Soria, Tercero, Torres i Vengut,

Porque los olivenses lejos de olvidarte hemos celebrado este año una serie de actos sin otro objetivo que el de dar a conocer tu vida y obra. Y que si bien en los manuales de historia eres D. Gabriel Ciscar Ciscar, El Marino y científico, el político liberal y regente de España.

Voldria recordar-te que per a tots nosaltres, els olivans d'ahir, els de hui i amb tota seguretat els del demà, tu, Don Gabriel Ciscar Ciscar, sempre seràs el nostre estimat Gabrielet.

Moltes gràcies. Muchas gracias

Acabats els parlaments, Amparo Chesa anunciava la segona part de l'acte consistent en una sèrie d'ofrenes. La primera d'elles va ser una corona de llorer amb una cinta on es llegia *L'Associació Cultural Centelles i Riusech d'Oliva a Gabriel Ciscar Ciscar*, que van dipositar als peus del mausoleu el president de l'Associació Cultural Centelles i Riusech, Antoni Esteve i Blay i el Capità de Navili Luís Sánchez García de Leonardo.

A continuació el president i el vicepresident de L'Associació Cultural Centelles i Riusech d'Oliva, Antoni Esteve i José Colomar van dipositar als peus del mausoleu una làpida recordatòria d'aquest acte d'homenatge dels olivans a Gabriel Ciscar.

A la làpida realitzada en marbre blanc resa la següent inscripció:

L'ASSOCIACIÓ CULTURAL CENTELLES I RIUSECH D'OLIVA

Al ilustre olivense
almirante, regente i científico

D. GABRIEL CISCAR CISCAR

En el 250 aniversario de su nacimiento
1760- 2010

Oliva- San Fernando, 7 de diciembre de 2010

Seguidament, Amparo continuava la seua presentació de l'acte amb les següents paraules:

Sabido es que, D. Gabriel, sentía por su villa natal una estima entrañable. Pasó en Oliva algunas largas temporadas y siempre que podía organizaba sus viajes para poder visitar a su familia unos días.

A Continuación Consuelo Morell en representación de las mujeres

olivenses depositará a los pies del mausoleo de Gabriel Ciscar una arqueta con un contenido muy especial. En la arqueta dos inscripciones :

Sobre la tapadera:

L'Associació Cultural Centelles i Riusech en el 250
Aniversari del naixement de Gabriel Ciscar Ciscar

Y en el frontal:

Ací, Gabriel, et portem la terra que vas estimar
i també
l'arena de la nostra i la teua mar d'Oliva

Oliva-San Fernando 7 de desembre de 2010

Després de dipositar l'arqueta,

Ahora, José Martínez Ibáñez, Comisario de los actos conmemorativos que se han venido celebrando en Oliva y, de manera especial, de los actos organizados conjuntamente con la Armada Española, le hará entrega de una placa al Capitan de Navío y Director de la Escuela de Suboficiales de la Armada: Sr. Luís Sánchez García de Leonardo

La placa dice:

*L'ASSOCIACIÓ CULTURAL CENTELLES I RIUSECH D'OLIVA
A
LA ARMADA ESPAÑOLA
EN AGRADECIMIENTO POR SU IMPLICACIÓN Y APOYO
EN LOS ACTOS CONMEMORATIVOS DEL
250
ANIVERSARIO DEL NACIMIENTO DE
D. GABRIEL CISCAR CISCAR*

Oliva- San Fernando, 7 de diciembre de 2010

Finalmente

Cerraremos este entrañable acto con la interpretación de un fragmento del Himno a Oliva con letra de D. Salvador Soler y música de Alvaro Marzal

San Fernando, 7 de diciembre de 2010

Cal dir que la interpretació dels fragments de l'Himne a Oliva van ser assajats en el trajecte d'Oliva a San Fernando. Que el cant va ser dirigit per Consuelo Morell. Així mateix, l'himne a Oliva i cada ofrena va ser acompanyada musicalment amb la xirimita per Pepe Malonda.

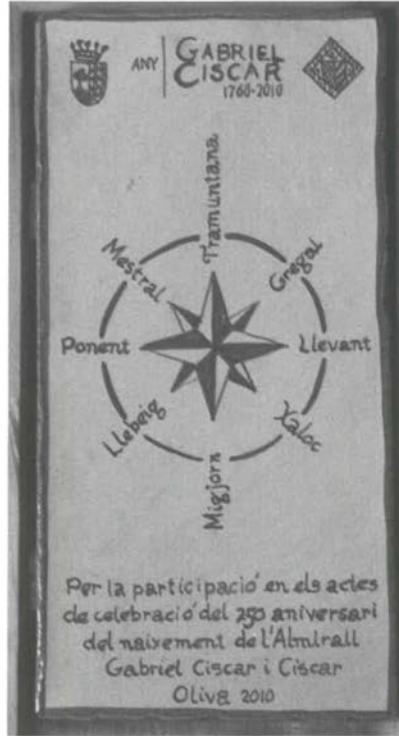
Després de l'acte un suboficial de l'escola ens va fer una visita guiada pel panteó mostrant-nos els mausoleus artísticament més interessants i els dels marins més destacats com Jorge Juan, un altre del marins valencians de més renom.

Ens va destacar l'espectacular llum que penja de la cúpula del creuer que està decorada amb trenta-dos escuts heràldics esmaltats, L'altar major, presidit per la Verge del Carme.

També vam visitar el Saló de símbols, un dels espais més interessants del temple. Es tracta d'una sala dedicada a tots els mariners les restes dels quals romanen al fons del mar. I també les dues capelles dedicades a la Verge del Carme i a la Immaculada.

Acabada la visita ens traslladarem al Club Naval d'Oficials de l'Armada Espanyola on en una llarguíssima taula, ocupada per 56 persones, van dinar en un ambient alegre i cordial. Després de descansar a l'hotel, ens traslladavem a Cadis per visitar lliurement la ciutat.

11. LLIURAMENT D'AGRAÏMENTS

Com tot el que comença acaba, l'any Ciscar també va arribar a la seua fi.

Allò que va començar amb una gran càrrega d'il·lusió i que va comptar amb el treball i el recolzament de molts, va anar cobrint les diferents etapes i propostes del dens programa preparat i així des d'aquell 27 de març, on als peus del *Gabrielet* va tenir lloc l'obertura de l'any Ciscar, passant per les visites a la costa olivana de vaixells de l'Armada Espanyola, nombroses gestions davant institucions que col·laboraven per tal que tot eixira el millor possible, les Jornades d'història, i sobretot, la magna exposició dedicada a *Gabriel Ciscar Ciscar L'home, el marí, el polític*, finalment va arribar el moment dels agraïments a entitats, institucions, empreses i persones que van col·laborar en els actes commemoratius del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar Ciscar.

Així, doncs, el 16 de desembre de 2010, en el saló d'actes del Conservatori Comarcal "José Climent" va tenir lloc aquest acte que consistia en el lliurament d'un taulell ceràmic, obra de Manuel Gallardo, recordatori de l'any Ciscar.

Prèviament al lliurament del recordatori, els professors del conservatori van voler sumar-se als actes de l'any Ciscar oferint-nos un concert extraordinari que

sota el títol de *La música de cambra a l'època de Gabriel Ciscar*, van interpretar dues obres de Johan Nepomak Hummel, dos septets de quatre moviments, magistralment interpretats. El segon dels quals de tema militar.

Acabat el concert, Manuel Gallardo, regidor d'Educació Cultura i Patrimoni, va iniciar i dirigir l'acte de lliurament de reconeixement , que amb un total de vint-i-tres, van anar a recollir de mans de Salvador Fuster, Alcalde d'Oliva.

Cal dir que sols van haver dues intervencions la del Sr. Alcalde, Salvador Fuster i la del Comandant Naval de València, Antonio Arribas. Ambdues intervencions breus i plenes de paraules d'agraïments a uns i altres.

12.

**ACTE DE RESTITUCIÓ DE LA LÀPIDA COMMEMORATIVA
DE GABRIEL CISCAR CISCAR DE LA PLAÇA DE L'ESGLÉSIA
A LA PLAÇA RACONADA D'ALONSO.
OLIVA, 19 DE DESEMBRE DE 2010**

Un moment de l'acte protocol·lari previ a la descoberta de la làpida a la plaça Raconada d'Alonso. F. J.C. Fuster

L'any 1929, amb motiu del centenari de la mort de Gabriel Ciscar Ciscar, els seus familiars van encomanar una làpida commemorativa que van col·locar en la façana de la casa pairal dels Ciscar que ocupava el que actualment es coneix com a plaça Raconada de Alonso. La casa va ser enderrocada després de la guerra del 36-39 i posteriorment es va construir una *casa per a mestres* que finalment va ser enderrocada i el solar habilitat com la plaça que actualment coneixem.

De les poques coses que es van salvar d'aquell immoble, en opinió dels qui el van conèixer magnífic, estava aquesta làpida commemorativa que va romandre en dependències de l'ajuntament fins que va anar a parar a la plaça de l'Església.

La seua reubicació, tot i que estava fora de context, sens dubte va servir per conservar-la.

Quan vàrem començar a programar els actes commemoratius de l'any Ciscar, tot i que teníem en el pensament que calia fer alguna cosa amb la làpida, finalment, no va figurar en el projecte presentat a l'Ajuntament d'Oliva.

Així doncs, comptàvem, tal com hem ressenyat al llarg d'aquest núm. de

Intervenció de Manuel Gallardo, regidor d'Educació Cultural i Patrimoni de l'Ajuntament d'Oliva. . F. J.C. Fuster

Cabdells, amb un magnífic programa d'actes que incloïa la presència d'un Vaixell de l'Armada a les costes d'Oliva, Concerts, Conferències, L'Exposició, Jornades sobre Història, Viatge a Sant Fernando tot ho trobàvem correcte i suficient.

Però, la làpida continuava a la meua ment, perquè pensava que reubicar-la aquest anys era un bon motiu. I finalment vaig trobar una possibilitat que calia intentar.

Abans però, vaig consultar amb l'arquitecte que va dissenyar aquesta plaça, Pepe Colomar, per comentar-li la idea i saber-ne la seua opinió. I em vaig trobar en una opinió favorable i estimulant per dur avant el projecte.

De primer, calia trobar un patrocinador, i el patrocinador calia que fos algú que es fera càrrec total del projecte, és a dir, que es fera càrrec del disseny i construcció del suport que allotjaria la placa i el cost econòmic que això comportava.

I tenia clar que això ho havia de fer algú sensible amb el nostre patrimoni. I a més, calia, algú que estimés la nostra ciutat, i també, evidentment que sentís alguna cosa per Don Gabriel Ciscar i Ciscar.

Des que vaig concebre el projecte la idea del que es podia fer i de qui, la podia fer, anaven paral·lelament.

Així doncs, quan a primers d'octubre de 2010, li proposava a Vicent Barreres aquest projecte, mentre li l'explicava, deduïa, per la forma com m'escoltava, que el projecte es faria. Tot i que no m'ho va confirmar en un primer moment. *Em cal -va dir- consultar amb el meu germà, però quasi segur que ho farem nosaltres.*

Al cap d'uns dies Vicent Barreres em confirmava que havia parlat amb el seu germà Salvador i que, BAMASA, acceptava fer-se càrrec del projecte.

En les seues mans ho deixava tot. Dissenyar quina seria l'estructura que allotjaria la làpida, quins els materials i, naturalment, fer-se'n càrrec del cost.

Faltava però una altra qüestió. Calia aconseguir el permís per al trasllat de la làpida i la seua nova ubicació. I aquesta qüestió depenia de l'Ajuntament d'Oliva el qual va accedir gratament. Manuel Gallardo regidor d'Educació, Cultura i Patrimoni, va ser la persona que des de l'Ajuntament va aconseguir que fora viable aquest projecte que tancaria d'alguna manera els actes commemoratius de l'any Ciscar.

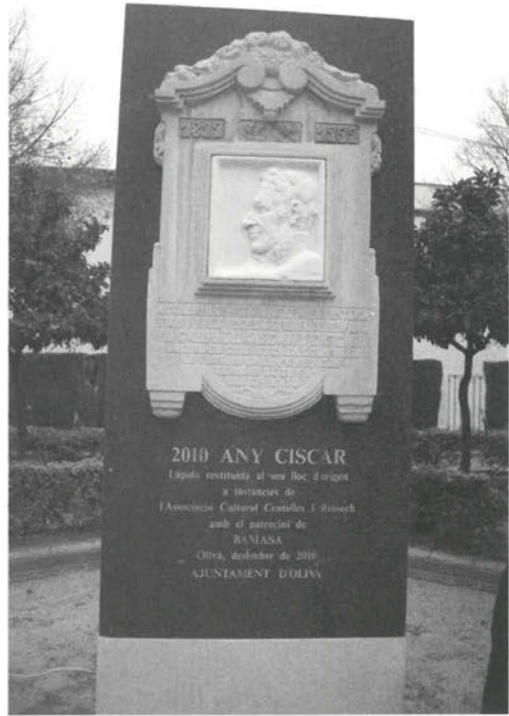
És un honor per a mi com a president de l'Associació Cultural Centelles i Riusech i Director del projecte dels Actes Commemoratius del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar, haver participat en la gestió que ha permès la restitució de la làpida en la plaça que, al seu dia fou ocupada per la casa pairal dels Ciscar, casa on va nèixer Gabriel ara fa 250 anys.

Res més bonic i emotiu per a mi, el fet que, els germans Salvador i Vicent Barreres, BAMASA, els primers i els únics amb qui vaig pensar, per dur endavant aquest projecte, acceptaren fer-se'n càrrec.

El diumenge, 19 de desembre de 2010, a la plaça Raconada d'Alonso, tenia lloc l'últim dels actes que la vila d'Oliva celebrava amb motiu del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar Ciscar.

En els breus parlaments previs a la descoberta de la làpida, el president de l'Associació Cultural Centelles i Riusech, recordava als assistents que *estàvem escrivint una nova pàgina per a la història d'Oliva de la qual en quedaria un testimoni evident* i agràia als germans Barreres, a BAMASA, haver-se fet càrrec del projecte i a més a més costejar-lo i, a l'Ajuntament d'Oliva, haver donat el vist i plau per a la seua realització. Vicent Barreres va agrair a Antoni Esteve el fet d'haver pensat amb ells per a la realització d'aquest projecte, *del qual estem molt satisfets*. I va dir als assistents que *els pobles que no onliden la seua història i els personatges que la fan possible són els que tenen futur i espere que Oliva en siga un d'ells*.

Acabats els parlaments, mentre es disparaven vint-i-una salva, els germans Barreres, l'alcalde d'Oliva i el president de l'Associació Cultural Centelles i Riusech, descobrien el tetraedre on quedava inserida la bonica làpida.

Situació de la làpida actualment a la plaça Raconada d'Alonso. F. J.C. Fuster

**PROJECTE DELS ÀCTES COMMEMORATIUS DEL
250 ANIVERSARI DEL NAIXEMENT DE
D. GABRIEL CISCAR CISCAR
OLIVA1760 -2010**

**Ajuntament d'Oliva
i
Associació Cultural Centelles i Riusech
Oliva**

**Comissaris: Antoni Esteve Blay
José Martínez Ibáñez**

Índex

- 1.- L'Asociació Cultural Centelles i Riusech
- 2.- Notes sobre la figura de D. Gabriel Ciscar
- 3.- Exposició Didàctica sobre Gabriel Ciscar
- 4.- Jornades sobre historia de GABRIEL CISCAR
- 5.- Concert homenatge de l'Armada Espanyola a Gabriel Ciscar
- 6.- Visita d'un vaixell de l'Armada Espanyola.

Nota: L'exposició, per la singular vinculació de Gabriel Ciscar amb les ciutats de Cartagena, Cádiz, San Fernando i Gibraltar podria itinerar i ser exposada on les que ho sol·liciten.

1.- L'Associació Cultural Centelles i Riusech

El 24 de novembre de 1995 es presentava a la Casa de la Cultura d'Oliva, davant d'un reduït grup de persones vinculades al món cultural local, una nova entitat que sota el nom d'**Associació Cultural Centelles i Riusech**, tenia com a objectius bàsics la recuperació i protecció del patrimoni cultural olivà.

Iniciats els tràmits per a la seua legalització, el 31 de gener de 1996 ens arribava la confirmació definitiva de la legalització dels seus estatuts i el número amb el qual quedava inscrita en el registre d'associacions de la Generalitat Valenciana.

Al cap d'uns dies, el 9 de febrer, es feia la seua presentació pública, en un acte celebrat al *Centro Olivense* al qual va assistir un nombrós públic i on es van recollir la major part de les subscripcions. Actualment som uns 120 socis.

Des d'aleshores, l'Associació ha creat la *Beca Seraff de Centelles* per tal de proporcionar un ajut econòmic a aquells investigadors/es que desitgen realitzar una aportació al coneixement de la nostra història. Fins ara han estat cinc les beques atorgades de les quals l'Ajuntament d'Oliva ha publicat la primera, *Els Comtes d'Oliva a Sardenya* de Josep Sendra i Molió

La revista Cabdells, és una altra de les aportacions de l'associació per tal de recollir aquells treballs que per la seua extensió no donen lloc a una publicació i que tanmateix resulten de gran interès per a la recuperació de la nostra memòria històrica. Se n'han publicades quatre.

La Distinció Honorífica, creada per reconèixer la tasca desenvolupada per una persona o grup de persones o entitat en pro del nostre patrimoni. Fins hui han estat concedides 10 distincions. I s'hi ha reconegut la tasca per la recuperació del patrimoni material i immaterial com ara l'arquitectura, el patrimoni religiós, la música, els balls populars, la llengua, i fins i tot, en dues ocasions, ha estat lliurada a dues famílies que han fet donació a la ciutat de peces importants pertanyents a l'antic palau dels Centelles.

A més, l'Associació Cultural Centelles i Riusech, ha organitzat en dues ocasions unes *Jornades sobre la història dels Centelles i el comtat d'Oliva* (en 1997 i 1999) i en dues ocasions més unes *Jornades sobre patrimoni arquitectònic* (en 1998 i 2001).

No cal dir la important tasca realitzada per l'Associació en la recuperació del patrimoni cultural vinculat al Palau dels Centelles d'Oliva i a la història de la família. La publicació del llibre *el Palau dels Centelles d'Oliva* en 1997 i l'exposició *el Palau Comtal d'Oliva* celebrades a Oliva i Nova York entre 1999 i 2000 en són una bona mostra.

Finalment cal tenir en compte la participació de la nostra Associació en diferents forums de debats sobre el patrimoni cultural. I la seua integració a la *Federació d'Instituts d'Estudis Comarcals del País Valencià*, una entitat cultural que intenta relacionar les diferents entitats culturals d'arreu del nostre país i a la vegada crear iniciatives de participació conjunta.

2.- Notes sobre la figura de Gabriel Ciscar Ciscar

Gabriel Ciscar, un dels més destacats il·lustrats espanyols, va estudiar Humanitats a l'Escola Pia de València i Filosofia a la Universitat de València. En 1777 amb tan sols 17 anys va ingressar en l'Escola Naval de Cartagena, com a guàrdia marina.

Es va incorporar al servei actiu en la Marina, participant en algunes campanyes a la Mediterrània i a l'Atlàntic. En 1783 va passar a ocupar-se de la classe de navegació a Cartagena, dos anys més tard de la de matemàtiques.

En 1788 va ser ascendit a tinent de Navili i nomenat director de l'*Academia de Guardiamarinas* de Cartagena. En 1792, ascendeix a capità de Fragata, com a premi a tota la seua trajectòria professional i científica.

L'11 de juliol de 1798 va ser nomenat comissari provincial d'Artilleria de Cartagena, amb el càrrec de capità de Navili i llegia en l'*Acadèmia el Discurs Marítim*, que seria publicat el mateix any.

Va realitzar diversos viatges pel Mediterrani i els oceans a fi de determinar amb precisió la longitud d'alguns llocs de la costa de Sardenya i de dur a terme altres investigacions astronòmiques i nàutiques.

L'any 1798 va ser designat pel rei Carles IV, pels seus profunds coneixements fisicomatemàtics, com a representant d'Espanya en el Congrés Internacional sobre Peses i Mesures que se celebrava a París, convocat per l'Institut Nacional de França on es va dictaminar sobre el sistema mètric decimal.

De filiació política liberal, al produir-se la invasió francesa en 1808, va ser nomenat vocal secretari de la Junta Suprema de Cartagena, i va ser governador militar i polític de la ciutat del 1809 fins al 1810. En aquest últim any exerceix el càrrec de Secretari d'Estat i Ministre de Marina.

En aquells anys, els reis espanyols van ser hàbilment manejats per Napoleó a Baiona. Carles IV va renunciar a favor de seu fill Ferran VII i aquest va ser obligat a renunciar a favor de José Bonaparte. Però els espanyols no van acceptar aquestes pressions i la Junta Central va convocar Corts que es van reunir a Cadis. El 28 d'octubre de 1810, davant de l'absència del monarca, les Corts van triar tres diputats que es van encarregar de la regència. Un d'ells va ser Gabriel Ciscar. En aquella època era el màxim honor que podia aconseguir un espanyol en la seua carrera política.

Però les dificultats eren grans: el mateix ritme trepidant de les Corts, les relacions amb Anglaterra que desitjava ajudar-nos contra Napoleó però amb vista als seus propis interessos, el procés de les campanyes militars va fer que Ciscar no es sentís còmode i presentarà la seua dimissió que va ser acceptada en gener de 1812 i quedat com a membre del Consell d'Estat.

Les circumstàncies eren tan difícils que el març de 1813, les Corts tornen a nomenar D. Gabriel, regent. Aquesta vegada junt amb Agar i el cardenal Lluís de Borbó.

Després de la caiguda de Napoleó el rei torna a Espanya. Ferran VII rebutja l'obra constitucional de Cadis i Ciscar queda políticament eliminat. La política

repressiva del rei contra els qui havien manifestat les seues idees liberals, no tindrà en compte els intel·lectuals que havien defensat el seu país contra Napoleó, fet que implica també Ciscar. D. Gabriel tornara a sa casa d'Oliva on va residir entre 1814 i 1820.

Però la tranquil·litat d'Oliva va durar poc. L'alçament de Riego en 1820 va constituir una crida general als liberals que havien intervingut en les Corts de Cadis. Una vegada més Gabriel Ciscar intervingrà en el destí d'Espanya essent nomenat en març d'eixe any Conseller d'Estat i en juliol tinent general.

Però D. Gabriel mai abandona la seua faceta científica i en 1921 publicarà "*Apuntes sobre medidas, pesos i monedas*", que poden considerar-se com una segona part de la "*Memoria elemental sobre los nuevos pesos i medidas decimales...*" que es va publicar en 1800.

De l'11 al 15 de juny és Regent del Regne. I quatre mesos més tard, el 4 d'octubre, el rei Ferran VII per decret reservat, el condemna a la pena de mort a la forca. El 6 del mateix mes, amb el pretext d'un arrest, el general en cap de les tropes franceses, comte de Bourmont, embarca Ciscar cap a Gibraltar i inicia així el seu exili definitiu.

Un any més tard els seus amics envien al rei un memorial sol·licitant que incloguera a D. Gabriel en l'amnistia general o que, per providència especial li se permetera tornar a Espanya però la petició és denegada i, a l'abril de 1925, l'Audiència de Sevilla, el torna a condemnar a la pena ordinària de mort.

El mateix any, D. Gabriel publica el seu volum de poemes titulat "*Ensayos poeticos*".

Cal dir que D. Gabriel durant el seu exili a Gibraltar es va dedicar a escriure obres de diferent temàtica. Publicant la seua última obra en 1928, el poema físic o astronòmic, una impressionant obra composta per sis mil versos alexandrins on es resumeix, d'alguna manera, tot el saber científic de principis del s. XIX. L'obra la dedicarà al mariscal Wellington qui, durant els anys que D. Gabriel va viure exiliat a Gibraltar, li assignà una pensió perquè poguera viure dignament.

El 12 d'agost de 1929, en la més absoluta soletat, sense familiars ni parents, moria D. Gabriel a Gibraltar.

Trenta-un any més tard, reconeguda la seua contribució a Espanya i les seues aportacions a la ciència i a la nàutica, és traslladat al Panteó de Marins Il·lustres de San Fernando, Cadis, on jau amb altres hòmens il·lustres de la Marina Espanyola.

3.- Exposició Didàctica sobre Gabriel Ciscar

Plantejament general:

Per commemorar del dos-cents cinquanta aniversari del naixement de Gabriel Ciscar, es vol donar a conèixer la vida i obra d'aquest olivà universal, marí i científic que va participar com a representant d'Espanya al Congrés Internacional que, sobre pesos i mesures, es va celebrar a París en 1798. Finalment i després de ser per tres vegades regent d'Espanya i ocupar el càrrec de Ministre de la Marina, serà condemnat a mort per Ferran VII . Alliberat pels francesos viurà els seus últims anys a Gibraltar sota la protecció del General Wellington.

Tractar de posar en relleu la figura del marí, el científic i el polític en un món, com el final de l'Antic Règim, intolerant i conflictiu, i el començament de l'anomenada Edat Contemporània. Celebrar el naixement d'aquest home il·lustre i al mateix temps plantejar a través d'aquesta mostra una reflexió sobre un etapa fonamental de la nostra història.

Destinatari:

L'exposició estarà dirigida al públic en general i de manera especial als grups escolars, ja que la mostra anirà acompanyada d'una guia didàctica complementària. El que es pretén és oferir una síntesi accessible a tots els públics que, al mateix temps, ens permeti conèixer el personatge i aquesta etapa tan important de la nostra història.

Lloc i data de l'exposició:

L'exposició es presentarà en el Museu Arqueològic i Etnològic fonamentalment. Tenint parades a l'Aula de Llatinitat i a Santa Maria la Major d'Oliva on va ser batejat.

Està previst celebrar-la en l'últim trimestre de l'any 2010

Línies expositives:

L'exposició es desenvoluparà en tres línies expositives centrades en les diferents facetes de la vida de Gabriel Ciscar en paral·lel als aspectes més rellevants de la història política i sociocultural d'Espanya. La caiguda de l'Antic Règim, la guerra de la independència, Les Corts de Cadis...

1.- DEL NAIXEMENT A OLIVA I PRIMERS ANYS A VALÈNCIA

S'expliquen ací el seu naixement a la ciutat d'Oliva i el seu parentiu amb D. Gregori Maians i la influència que va exercir l'oncle sobre el nebot. Per això, les peces que s'inclouran en aquest espai expositiu serà la seua partida de naixement, fotografies de la seua casa pairal, de Gregori Maians i la procedència de la família d'origen català.

Imatges del Col·legi d'Escolapis del carrer Carnissers de València i de la Universitat de València així com de la ciutat d'Oliva i València de finals del s. XVIII. Es presenten els gravats d'Enric Boffí.

2.- MARÍ I CIENTÍFIC IL·LUSTRAT

En la segona secció, que segueix centrada en esta línia expositiva de caràcter cronològic i didàctic s'exposarà la situació de la marina, el sistema de navegació i els tipus de vaixells. Els seus viatges per l'Atlàntic i el Mediterrani.

També es presentarà el pas d'alumne avantatjat a professor i finalment director de l'Escola Naval de Cartagena. Sense oblidar els encàrrecs específics que des del Govern de Madrid encomanen per a la renovació i actualització dels estudis de Nàutica i Navegació. L'exposició mostrarà diferents tipus d'embarcacions en imatges i algunes maquetes (pintures o litografies) de l'època, així com mapes del Mediterrani i Pacífic antics comparats amb altres actuals.

Es mostren exemplars dels seus llibres publicats durant aquells anys.

Quant al món de la ciència, s'exposaran diversos tractats de navegació.

Finalment és presenta la seua intervenció en el Congrés Internacional de Pesos i Mesures de Paris en 1898. També, diferents tipus de pesos i mesures.

3.- DE GOVERNADOR DE CARTAGENA A REGENT D'ESPANYA

Si els dos primers àmbits d'aquesta exposició s'articulen seguint l'eix cronològic de la vida de Gabriel Ciscar arribem al tercer bloc, en el qual es presenta l'insigne olivà en la seua faceta política. L'última de la seua vida.

Guerra de la Independència. Els personatges. Els principals fets històrics.

Les Corts de Cadis, els personatges. Liberals i Conservadors. Ferran VII.

Condemnat a mort. Viurà els seus últims dies a Gibraltar. Es presenten parts del poema físicoastroonòmic.

ITINERARI DE L'EXPOSICIÓ

S'iniciarà en el Museu Arqueològic, on s'exposarà la primera part: *Del naixement a Oliva i primers anys a València*.

Acabada la visita a esta primera part, els visitants continuaran el recorregut travessant la plaça Raconada d'Alonso on estava la casa pairal desapareguda a mitjan s. XX, i entraran en el carrer l'Església i continuaran fins el carrer de

l'Aula, per dirigir-se precisament a aquest immoble on Gabriel Ciscar va iniciar els seus estudis.

En l'Aula de Llatinitat es passarà un audiovisual sobre la vida de G. Ciscar. Al finalitzar els visitants continuaran el recorregut baixant pel carrer Duc d'Osuna fins a l'església de Santa Maria la Major entraren per la porta lateral que dona al baptisteri.

En la capella baptismal, es presentaran la partida de naixement de Gabriel Ciscar y les partides matrimonials. Partides reproduïdes en fotografia ampliada per a facilitar la seua lectura i protegir els documents.

Continuaran el nostre recorregut per la plaça de l'església i el carrer Tamarit fins al Museu Etnològic on es presentarà la segona part: *Mari i Científic Il·lustrat* i la tercera: *De Governador de Cartagena a Regent d'Espanya*.

GUIA DIDÀCTICA

La guia didàctica, és l'instrument adequat per als escolars que visiten l'exposició. A les seues pàgines s'inclourà tot el necessari perquè els visitants puguen maximitzar el seu aprenentatge durant la visita a les diferents sales que conformaran l'exposició.

Els professors que sol·liciten visitar l'exposició rebran, prèviament a la visita, informació relacionada amb l'exposició a fi que els alumnes coneguen totes les seues parts de bestreta.

La guia plantejarà al visitant una sèrie de qüestions que haurà de resoldre. Cada apartat de l'exposició inclourà, una o dues qüestions que obligaran, els alumnes, a l'anàlisi i la reflexió, a la fi que fixen més la seua atenció al llarg del recorregut.

Les qüestions faran referència a aquells aspectes de la vida de Gabriel Ciscar més rellevants. És a dir aquells en què l'insigne olivà fa importants aportacions al progrés i al benestar dels ciutadans.

Al final de la guia, els alumnes, trobaran una sèrie d'activitats complementàries, referents a Gabriel Ciscar i a l'època en què va viure, per desenvolupar a l'aula.

La guia comptarà amb una trentena de pàgines a color on a més de les qüestions específiques, hi figurarà una breu ressenya biogràfica del D. Gabriel Ciscar Ciscar.

Cada estudiant rebrà la seua guia didàctica.

PRESSUPOST EXPOSICIÓ I GUIA DIDÀCTICA***Exposició**

35 panells a color amb imatges i text. 80x100cm	4.500,00 €
Producció dels panells i preparació per al muntatge	2.906,25 €
Producció de 50 cartelles tècniques d'obra	300,00 €
Disseny i realització de 4 pancartes en lona	1.125,00 €
Disseny i producció de 4 senyalitzadors de sales	1.900,00 €
TOTAL	10.731,25 €

Guia Didàctica (2000 exemplars)	1.700,40 €
Cartells (500 de 40x70)	522,14 €
Full de mà	537,45 €
TOTAL	2.759,99 €

Audiovisual 15 minuts 3.000,00 €

Comissariat 3.000,00€

TOTAL 17.992.74 (sense IVA)

Aquest pressupost no inclou, les despeses derivades de la cessió de peces originals maquetes de vaixells, instruments marins i de pesos i mesures que pensem sol·licitar al Museu Naval de Madrid, al Museu de l'Exèrcit de València i al Museu de la Ciutat de València. Les despeses es corresponen al trasllat, muntatge, desmuntatge i devolució de les peces als seus respectius museus i el segur de les obres durant els dies en que romanen als museus d'Oliva.

4.- Jornades sobre història:

GABRIEL CISCAR

L'home, el marí, el científic i el polític.

Antecedents i estat actual del tema:

L'Ajuntament d'Oliva va publicar l'any 1995 una primera i única biografia de Gabriel Ciscar Ciscar. L'autor Emilio La Parra López la titulava *El Regente Gabriel Ciscar. Ciencia y revolució en la España romántica*. El llibre venia prologat pel científic i investigador Antonio Mestre. Des d'aleshores poques publicacions han vist la llum. Podem trobar articles dedicats a algun aspecte de la seua vida o de la seua obra en alguna publicació dedicada a la història d'Espanya de la història de la Ciència o sobre l'Armada Espanyola.

Per aquests motius, l'Associació Cultural Centelles i Riusech i la Universitat de València hem posat en marxa, amb la col·laboració de l'Ajuntament d'Oliva, la celebració d'unes Jornades per a commemorar el 250 aniversari del naixement de D. Gabriel Ciscar Ciscar, a fi de donar a conèixer les noves aportacions que els investigadors estan realitzant o han realitzat sobre la figura de Gabriel Ciscar i les seues aportacions a la nàutica, la ciència i la democràcia a Espanya.

Es tracta doncs, d'unes Jornades que ens permetran apropar-nos més i millor a la figura de Gabriel Ciscar i a la vegada consolidar les noves aportacions amb la publicació de les actes de les Jornades. Una publicació on quedaran incloses totes i cada una de les ponències que s'escoltaran durant tres dies a Oliva, seu dels actes commemoratius del 250 aniversari del seu naixement.

Objectius:

En primer lloc amb aquestes jornades l'ACCR vol reivindicar i donar a conèixer la figura de Gabriel Ciscar en totes i cadascuna de les seues facetes. A la vegada vol donar l'oportunitat als investigadors de poder exposar públicament els resultats de les seues investigacions sobre Ciscar i el seu món.

En segon lloc, volem reunir amb un volum, les actes, tots els estudis, sobretot els més actuals i no publicats o publicats en mitjans poc assequibles, sobre Gabriel Ciscar perquè en formen un tot i els investigadors que s'hi interessen puguen tenir un coneixement més nítid de la figura de Gabriel Ciscar Ciscar.

Lloc: IES Gabriel Ciscar

Comissió Organitzadora:

Director: Joan Francesc Pi Aparici (Arxiver Municipal de Sueca i Director de les Jornades Internacionals sobre la Història dels Centelles I el Comtat d'Oliva celebrades l'any 1999.)

Coordinadors: Antoni Esteve i José Martínez

Comissió Científica:

Antonio Mestre Sanchis

Emilio La Parra López

José Luís Peset

Comissió d'Honor:

Esteban Morcillo, Rector de la Universitat de València

Alfonso Rus, President de la Diputació provincial de València

Salvador Fuster, Alcalde d'Oliva

Elena Grau Almero, Degana de la facultat de Geografia i Història

M. Vicenta Mestre. Vicerectora d'Ordenació Acadèmica i Professorat.

Universitat de València

Manuel Gallardo. Regidor d'Educació, Cultura i Patrimoni

Ajuntament d'Oliva

Antoni Esteve, President de l'Associació Cultural Centelles i Riusech

Organitza: Associació Cultural Centelles i Riusech d'Oliva

Servei d'Extensió Universitària Universitat de València

Patrocina: Facultat de Geografia i Història. Departament d'Història Moderna

Ajuntament d'Oliva

Diputació Provincial de València

Bancaixa

Nota. Aquestes Jornades s'ajusten als Cursos d'Extensió universitària de la Universitat de València i per tant són reconeguts com a crèdits de lliure opció per als estudiants en els termes establerts a la normativa corresponent. Aquest curs val per 2 crèdits.

PROGRAMA

DIJOUS 18 de novembre de 2010

- 16h.30** Recepció dels participants i lliurament de materials
- 17h.00** **Ponència:**
Prof. Manel Arcos: "Ciscar, els guerrillers i els bandolers del seu temps"
- 18h.30** **Descans**
- 19h.00** **Acte inaugural de les Jornades. Intervindran:**
Esteban Morcillo, Rector de la Universitat de València
Salvador Fuster, Alcalde d'Oliva
Alfonso Rus, President de la Diputació provincial de València
Antoni Esteve President de l'Associació Cultural Centelles i Riusech.
- Ponència Inaugural**
Prof. Antonio Mestre Sanchis: 'Gabriel Ciscar, de la Il·lustració al Liberalisme'

DIVENDRES 19 de novembre de 2010

- 9h.00** **Ponència:**
Prof. Armando Alberola Romá: "El 'Examen Marítimo' a examen: de Jorge Juan a Gabriel Ciscar"
- 10h.30** **Descans**
- 11h.00** **Ponència**
Prof. Emilio La Parra: "Actuación y planteamientos políticos de Gabriel Ciscar"
- 12h.30** **Ponència**
Prof. José Cervera Pery
- 14.00h.** **Dinar**
- 16.00h.** **Ponència**
Prof. Germán Ramírez: "Altres valencians il·lustrats vinculats amb Gabriel Ciscar"
- 17.30h.** **Descans**
- 18.00h.** **Taula Rodona. El científic i el marí**

DISSABTE 20 de novembre de 2010

- 9h.00** **Ponència**
 Prof. F.J. González: “*Ciencia y Marina en la España de la Ilustración*”
- 10h.30** **Descans**
- 11h.00** **Ponència**
 Prof. Josep Vicent Aznar: “*Gabriel Ciscar i el Sistema Mètric Decimal*”
- 12h.30** **Ponència**
 Prof. José Luís Peset: “*Relación de Ciscar con la introducción del Sistema Métrico Decimal: El nuevo Sistema Métrico Decimal*”
- 14h.00** **Dinar**
- 16h.00** **Ponència**
 Prof. Juan Francisco López Sánchez: “*El cálculo de longitud en el mar*”
- 17h.30** **Descans**
- 18h.00** **Taula rodona: El polític i regent d’Espanya**

DIUMENGE 21 de novembre de 2010

- 11h.00** **Visita Exposició**
 Àngels Gregori i Marta Ana Diz “*Lectures del Poema Físico-Astronómico*”
- 13h.00** **Acte de Cloenda.**
 Intervindran.

 Manuel Gallardo. Regidor d’Educació, Cultura i Patrimoni
 Ajuntament d’Oliva
 Joan Francesc Pi. Director de les Jornades.
 Antoni Esteve. President de l’Associació Cultural Centelles i Riusech.
- 14h.00h.** **Vi d’ honor**

Pressupost Jornades Història

Professorat:	2.500 €
Allotjament professorat	1.500 €
Administració	1.000 €
Materials per als assistents	300 €
Triptics, cartells i banderoles	1.000 €
Recepció Acte inaugural i cloenda (participants i organitzadors)	1.000 €
TOTAL	7.300 €

5.- Visita d'un vaixell de l'Armada Espanyola a la costa d'Oliva.

L'Armada Espanyola, retrà homenatge a un dels seus marins més il·lustres i portarà fins al port d'Oliva una de les seues unitats per oferir l'oportunitat als ciutadans Oliva de visitar-la i conèixer de prop com es un vaixell de la nostra Marina

El vaixell romandrà al port durant uns dies i s'organitzarien visites guiades per a grups diversos: escolars, associacions, etc.

6.- Concert homenatge de l'Armada Espanyola a D. G. Ciscar Ciscar

Marxes Militars de l'època i altres peces vinculades al món de la marina.

PRESENTACIÓ

El 17 de març de 1760 naix a Oliva una de les personalitats més rellevants de la nostra història que assolirà una importància cabdal a nivell nacional i internacional.

La vinculació de Gabriel Ciscar Ciscar amb Oliva queda demostrada si observem que, en els seus viatges, sempre troba un moment per passar per la seua vila natal a més de ser el lloc escollit per restablir-se de malalties i per confinar-se quan políticament les coses no li van bé.

La seua contribució a la millora dels estudis de nàutica i les seues aportacions des de la política són de gran rellevància, tal com testimonien el continu ascens dintre de l'Armada Espanyola i el seu nomenament com a Regent d'Espanya i Amèrica en tres ocasions. Finalment el científic, el matemàtic, de reconegut prestigi nacional, es reafirma a nivell internacional en participar al Congrés Internacional sobre peses i mesures, a París entre 1798 i 1799.

Així doncs, l'objectiu primordial d'aquesta exposició singular i de la Guia Didàctica que l'acompanya, no és altre que facilitar i donar a conèixer l'extraordinària epopeia que fou la vida de Gabriel Ciscar Ciscar precisament enguany que es compleixen 250 anys del seu naixement.

Per aconseguir-ho, hem hagut de recórrer a una acurada selecció de peces procedents del Museu Naval de Madrid, del Museu Naval de Cartagena, del Museu Històric Militar de València i de col·leccions particulars, el retrat de l'insigne polític procedent de la Diputació provincial de València, així com una tria d'imatges fotogràfiques originàries del Museu del Romanticisme, del Museu Internacional de l'Estudiant de Salamanca i del Museu d'Història de Madrid, a més d'edicions de les seues obres, provinents de l'Arxiu Municipal d'Oliva, entre altres.

Amb tot aquest material, esperem que els visitants de l'exposició podran fer-se una idea del l'univers marí, científic i polític en què va viure Gabriel Ciscar Ciscar i que en definitiva forma part de la història d'Espanya.

Gabriel Ciscar naix a la pròspera vila d'Oliva el 17 de març de 1760. Era el segon fill baró de Pedro Ciscar Fernández de Mesa i de Rosa Ciscar i Pascual. Els Ciscar procedien d'una família catalana de Tortosa establida a Oliva des del s. XV.

La família de Gabriel estava emparentada amb els germans Mayans. Gregori, gran il·lustrat i Joan Antoni, rector de la Universitat de València.

Gabriel Ciscar en no ser el primogènit i hereu, havia d'iniciar estudis encaminats a l'exercici d'una professió. Així, després de fer els seus primers estudis a Oliva, resideix a València on farà el batxiller al col·legi Andresià i després passarà a la Universitat a estudiar lleis, però un incident truncarà aquesta direcció. Amb motiu del Nadal, els estudiants organitzaven la tradicional festa que consistia a negar-se a entrar a classe. Per raons inexplicades, el rector, el seu oncle, Joan Antoni Mayans, va acusar Gabriel de ser el capítost del moviment i el va castigar a la pena de tres dies de cep, açò és, de reclusió en un calabós universitari. Gabriel va quedar profundament afectat pel castic i va decidir abandonar la Universitat i ingressar a la Companyia de Guarda Marines de Cartagena en octubre de 1777.

Als 27 anys Gabriel es va casar amb Ana Agustina Marquina a Cartagena. La família estarà marcada per la malaltia i per la defunció prematura de la majoria dels seus fills. El continu patiment, per aquest motiu, acompanyarà la vida d'aquest home propens, per naturalesa, a la malaltia. Finalment Ana Agustina mor el 13 de maig de 1816, quan el matrimoni residia a Oliva, condemnat Gabriel a l'ostracisme per Ferran VII.

Al cap d'un any, als 57 anys, va contraure segon matrimoni amb Teresa Ciscar d'Oriola, parenta seua, a Santa Maria la Major d'Oliva. D'aquest segon matrimoni van nàixer dues filles: Josefa i Rosa. Ambdues van sobreviure a son pare.

La seua néta, filla de la seua filla Josefa, s'encarregarà de traslladar les seues restes mortals des de Gibraltar, on Gabriel Ciscar va viure els seus últims anys exiliat, a San Fernando, on reposen al Panteó de Marins il·lustres d'Espanya.

GUIA DIDÀCTICA DE L'EXPOSICIÓ

L'home

1.- Gabriel Ciscar naix a Oliva el 17 de març de 1760 en una casa que hui no existeix. Actualment és una plaça. Marca el nom d'aquesta plaça:

de la Bassa Raconada d'Alonso Ganguis

2.- Tot i que la família Ciscar porta molts segles afincada a Oliva, els seus orígens provenen de Catalunya concretament de la ciutat de:

Tortosa Vic Barcelona

3.- Gabriel Ciscar és família d'En Gregori i Joan Antoni Mayans. Marca la relació de parentiu:

- Cosins
 Oncle i nebot
 Cunyat

4.- Gabriel Ciscar inicia els seus estudis primaris a Oliva en una aula que crea Gregori Mayans, aprovada pel rei. Marca quin monarca espanyol va aprovar la creació de l'Aula de Gramàtica:

Felip II Carles III Pere el Cerimoniós

5.- En acabar els seus primers estudis a Oliva va a València per a estudiar al Col·legi Andresià, regentat pels pares:

Salesians Escolapis Jesuïtes

6.- En acabar els seus estudis secundaris passa a la Universitat de València on decideix estudiar:

Lleis Arquitectura Medicina

7.- Un incident fa que G. Ciscar abandone els seus estudis a la Universitat de València on era rector:

- Francesc Eiximenis Joan Antoni Mayans Jordi de Centelles

8.- Un any més tard G. Ciscar ingressa a l'Acadèmia de Guarda Marines acabada d'inagurar a la ciutat de:

- Cartagena Ferrol Cadis

9.- Gabriel Ciscar es casa dues vegades. La primera amb Ana Agustina Marquina i la segona amb una parenta seua, Teresa Ciscar d'Oriola. Tot i que sols li sobreviuran els fills del segon matrimoni, recordes quants en va tindre en total?

- 7 2 9

10.- La vila d'Oliva al segle XVIII, és una ciutat:

- Dedicada al comerç de la seda
 Passa per mals moments i no té un destí clar.
 Pròspera que acull emigrants de l'interior d'Espanya

11.- Ferran VII, condemna a mort Gabriel Ciscar, però els generals francesos aconseguixen alliberar-lo i portar-lo a:

- Gibraltar Melilla Menorca

12.- La seua néta traslladarà les seues restes mortals al Panteó de Marins Il·lustres d'Espanya que es troba a la ciutat de:

- Cadis Madrid San Fernando

el marí

Després d'abandonar la Universitat de València, Gabriel Ciscar ingressa en 1776 a l'Acadèmia de Cartagena com a guarda marina. Inicia així, una carrera brillant com a marí i científic de prestigi internacional.

En 1778 amb el *San Juan Bautista* farà el seu primer viatge d'instruccions per Sicília i part de l'Adriàtic. En tornar s'enfrontarà a uns pirates argelians. En aquest mateix any aconseguirà el càrrec d'Alferes de Fragata. I, l'any següent, 1779, amb el *San Gil*, apresarà diversos navilis anglesos en una expedició de bloqueig de Gibraltar.

Entre 1780 i 1783 formarà part de l'expedició a Amèrica. Durant aquests anys participarà en la presa de Pensacola a Florida. I durant la seua estada a Cuba alternarà les seues tasques com a ajudant d'ingenier amb interessants expedicions topogràfiques pel Golf de Mèxic. En agost de 1783 torna la flota de Cuba i Ciscar arriba a Cartagena per seguir el I Curs d'Estudis Majors. En octubre passa d'alumne a professor i imparteix classes de Navegació a l'Acadèmia de Cartagena.

Des d'aleshores Gabriel Ciscar compartirà la seua carrera docent amb la investigació i publicació d'obres destinades a la docència. Així en 1785, s'aprova oficialment el seu *Plan de Estudios para los Oficiales Agregados de la Compañía de Guardias Marinas*. Entre 1785 i 1798 impartirà el II Curs d'Estudis Majors a Cartagena. En 1788 ascendeix a director de l'Acadèmia de Guarda Marines de Cartagena.

Durant la dècada dels noranta, prepararà la revisió i publicarà l'*Exámen Marítimo* de Jorge Juan i s'encarregarà de la publicació d'un curs d'estudis nàutics i diversos tractats. També viatjarà en missió científica pel Mediterrani oriental. En juliol de 1789 és nomenat comissari provincial d'Artilleria de Marina del Departament de Cartagena.

En agost una Reial Ordre el designa representant espanyol en la comissió internacional sobre peses i mesures que s'ha de reunir a París. D'octubre de 1798 a juliol de 1799 treballa a París. En tornar, presenta a Carles IV el primer exemplar de la *Memoria elemental sobre los nuevos pesos i medidas decimales...* imprès el 1800.

Torna a Cartagena i és nomenat segon Comandant General d'Artilleria de Marina i al cap d'un temps serà nomenat Comissari General d'aquest cos. Dos anys més tard el ministre de Marina li encarrega la redacció d'un curs d'estudis elementals per a les Acadèmies de Guarda Marines que es publicarà durant l'any 1803 i que es convertirà en el text oficial per a totes les acadèmies espanyoles de marina i fins i tot d'altres. El mateix any editarà *Explicación de varios métodos gráficos...*

En 1807 li concedeixen la Creu pensionada de l'Ordre de Carles III i presenta el pla d'estudis majors que li havia encarregat el *Consejo del Almirantazgo*.

GUIA DIDÀCTICA DE L'EXPOSICIÓ

El marí

1.- Una d'aquestes matèries no s'estudiava a l'Acadèmia de Guarda Marines:

- Ball Informàtica Cosmografia

2.- Als 18 anys, aconseguix el primer ascens, amb la categoria de:

- Cap de la Classe Sergent de Corbeta Alferes de Fragata

3.- El document que recull l'història dels militars rep el nom de:

- Diari d'operacions Expedient personal Full de serveis

4.- La primera missió de Ciscar, en 1778, la realitza amb el navili San Juan Bautista, navegant per:

- El Cantàbric i l'Atlàntic L'Adriàtic i el Mediterrani
 L'Atlàntic i el Mediterrani

5.- Entre 1780 i 1783, essent Alferes de Navili, navega per aigües de Canàries, Puerto Rico, Florida, Lluïsiàna, Cuba i participa en la:

- Batalla de Trafalgar Presa de Pensacola Victòria de Lepanto

6.- Gabriel Ciscar és més un marí científic que de "guerra". Als 28 anys, essent Tinent de Navili, és nomenat:

- Cap d'Estat Major
 Ajudant de Carles III
 Director de l'Acadèmia de Guarda Marines de Cartagena

7.- Com a intel·lectual i professor, escriu llibres de text utilitzats en totes les acadèmies de marina de l'època i revisa l'*Exámen Marítimo*, l'autor del qual és el gran marí valencià:

Jorge Juan Alejandro Malaspina Lluís de Santangel

8.- Entre 1798 i 1799, essent Capità de Navili, participa a París en una reunió de científics de tota Europa per establir:

Un nou sistema físic astronòmic
El sistema mètric centesimal
Un nou sistema de peses i mesures

9.- El 1808, essent Ciscar Brigadier, es declara la:

Batalla del Mar d'Alboran
Sublevació de Catagena
Guerra de la Independència

10.- El 1820, arriba al cim de la seua carrera com a militar en ser nomenat:

Almirall en cap
Tinent General
Regent dels regnes d'Espanya i Amèrica

11.- Assenyala quina d'aquestes condecoracions no va tenir Gabriel Ciscar:

La Creu de San Fernando
La Creu de l'Ordre de Carles III
La Creu de San Hermenegildo

el polític

El camí polític de Gabriel Ciscar comença el 23 de maig de 1808, quan el poble de Cartagena s'amotina com a protesta per les abdicacions dels monarques espanyols a Baiona.

El nostre conciudadà era un alt càrrec de l'Antic Règim, persona distingida i respectada per la població i va posar el seu prestigi de científic i militar al servei de la causa liberal.

Passarà a la política nacional al entrar en la Junta general Militar a Aranjuez i destacarà per la seua professionalitat i actitud política. Aquesta dedicació i competència li van suposar en 1809 el càrrec de Governador militar i polític de Cartagena.

En 1810 va ser nomenat Ministre de Marina, càrrec que no va ocupar. El mateix any és designat membre de la II Regència. Treballa amb compromís, fidelitat i rigor, però amb moltes dificultats. L'eixida de la Regència, a les acaballes de 1812, fou un alliberament personal.

Integra una nova Regència en 1813, al ser considerat partidari de les reformes liberals i de la modernització del país.

El colp d'Estat de 1814 de Ferran VII va imposar l'absolutisme i va perseguir la III Regència.

Gabriel Ciscar va ser acusat per liberal i regent, va romandre en presó 14 mesos i va ser desterrat a Oliva fins 1820. Després del pronunciament liberal de Riego és nomenat conseller d'Estat.

En juny de 1823, davant l'avanç de la Santa Aliança, les Corts formen una nova Regència. A Gabriel Ciscar correspon organitzar el trasllat del rei, el govern i les Corts a Cadis.

Finalment, en octubre de 1823, Ferran VII acaba amb el constitucionalisme i inicia una persecució contra els liberals.

Ciscar salva la vida al ser traslladat, per un vaixell francès, a Gibraltar, malalt i amb pocs recursos econòmics. Amb tot i això, en 1825 és condemnat a mort a Sevilla, la qual cosa suposa un greu afront al seu honor personal.

En l'exili el nostre personatge abandona la política, el seu estat de salut s'agreuja i el 12 d'agost de 1829, sis anys després d'arribar al penyal, mor.

GUIA DIDÀCTICA DE L'EXPOSICIÓ

El polític

1.- En març de 1808 les abdicacions de Carles IV i Ferran VII provoquen l'esclat d'un motí. En quina ciutat espanyola s'origina aquest succés:

- Aranjuez El Escorial Oliva

2.- Quan es produeix la invasió francesa Gabriel Ciscar és ja un alt càrrec de l'Antic Règim. On residia en eixe moment?

- Toledo Oliva Cartagena

3.- L'estima dels seus conciutadans i la fidelitat a la causa liberal propicien el seu nomenament en un nou càrrec polític en 1809. De quin càrrec es tracta?

- Governador Conseller Secretari

4.- En 1810 Gabriel Ciscar és designat Ministre de Marina, a causa de la seua professionalitat, competència i actitud política. Però, exerceix el càrrec de Ministre de Marina?

- Si No Provisionalment

5.- La situació política d'Espanya obliga a delegar el poder en diverses Regències. En quantes ocasions desenvolupa aquest càrrec el nostre protagonista?

- Una Tres No cap

6.- El Tribunal de la Santa Inquisició era un instrument de control polític i religiós per part de l'estament eclesiàstic. Les Corts de Cadis van dur endavant una sèrie de reformes i aquest tribunal:

- Va ser respectat Va ser abolit Va obtenir major poder

7.- La figura del regent és molt emprada en el nostre país durant la vida política de Gabriel Ciscar. L'actuació del regent és molt important per què governa:

- En nom del Rei En nom propi En nom del poble

8.- Ferran VII abandona el país com a monarca absolutista i torna com a rei constitucional, però les seues intencions no estan clares fins el colp d'Estat que protagonitza en:

- 1808 1900 1814

9.- Gabriel Ciscar després de la tomada de l'absolutisme és empresonat, jutjat, condemnat i desterrat pel rei. Així doncs, en 1815 marxa a viure a:

- Cartagena Cadis Oliva

10.- El Trienni Liberal comença amb el pronunciament de Riego a Cabezas de San Juan en 1820. L'exèrcit que acaba amb el Trienni Liberal és:

- El de Viena el dels Cent Mil Fills de Sant Lluís El de Riego

11.- La invasió de l'exèrcit de la Santa Aliança obliga a mantenir les institucions i el rei lluny de la frontera amb França. La tasca encomanada a Gabriel Ciscar en la darrera Regència és:

- Organitzar el trasllat de Ferran VII a Cadis
 Promulgar la Constitució de Cadis
 Proclamar rei absolutista a Ferran VII

12.- El Decret promulgat per Ferran VII en 1823, encara que promet un oblit general del passat constitucional, persegueix els liberals. Qui salva la vida de Gabriel Ciscar en 1823, després de l'arribada de Ferran VII?

- Dos generals francesos Dos generals absolutistes espanyols
 Dos ministres liberals

13.- L'exregent arriba a l'exili amb poca salut i sense recursos econòmics. Qui li atorga una pensió vitalícia?

- El duc de Wellington El duc d'Angulema El coronel Riego

14.- Una vegada restituit l'absolutisme a Espanya gràcies a l'acció dels Cent Mil Fills de Sant Lluís, la persecució envers els liberals obliga a l'exili a molts polítics i militars. En quina localitat viu exiliat G. Ciscar des de 1823?

- Oliva Gibraltar París

15.- Convençut de la seua innocència, Ciscar demana ser inclòs en l'amnistia general de 1824, però amb tot i això, l'Audiència de Sevilla en 1825 el condemna a:

- Cadena perpètua Pena de mort 20 anys d'exili

16.- Durant el seu exili a Gibraltar, de 1823 a 1829, escriu:

- Ensayos Poéticos*
 Poema Físico Astronómico
 Les dues obres anteriors

Naix a Oliva
el 17 de
març.

Ingressa
en la
Universitat
de València
per estudiar
Lleis.

És
nomenat
Alferes de
Fragata.
Embarca
en el
*San Juan
Bautista*.

Navega
en el *San
Nicolás i
San Genaro*.
Imparteix
classes de
navegació
en
l'Acadèmia
de Guarda
Marines.

Ascendeix a Tinent de
Fragata.

Es casa
amb Ana
Agustina
Berenguer
de
Marquina.

1760 1770 1776 1777 1778 1782 1783 1784 1785 1787 1788

Inicia estudis
primaris en l'Aula
de Gramàtica
d'Oliva i continua
els estudis
secundaris en
el Seminari
Andresià de
València.

Rep l'ascens
d'Alferes de
Navili. En el *San
Gil* participa en
una acció bèl·lica.
Realitza treballs
topogràfics a bord
del *San Román*.

Elabora un pla
d'estudis per
a l'Acadèmia
de Guarda
Marines.

Ingressa en l'Acadèmia de Guarda
Marines

És nomenat Director de
l'Acadèmia i Tinent de Navili.

Descansa a Oliva 4 mesos per malaltia.

Publicació revisada de l'Exàmen Marítim, de Jorge Juan.

Arriba a Comandant General d'Artilleria de Marina.

Rep la Creu de l'Ordre de Carles III.

És nomenat Governador de Cartagena.

1789 1793 1796 1797 1798 1800 1803 1807 1808 1809 1810

Ascendeix a Capità de Fragata

És Capità de Navili. Embarca en una missió científica en la fragata *Soledad*. Viatja en les naus *San Juan Nepomuceno* i *San Antonio* amb missions militars.

Publica un curs d'estudis elementals d'aritmètica, geometria, trigonometria i pilotatge.

És nomenat Capità de Companyia de Guarda Marines i Comissari General d'Artilleria.

És designat Ministre de Marina.

Representant espanyol en la comissió internacional sobre peses i mesures a París.

Es casa amb Teresa Ciscar de Oriola.

Forma part de la II Regència.

És nomenat Regent per segona vegada.

Rep la Creu de San Hermenegildo i forma part del Consell d'Estat. Arriba a Tinent General

És condemnat a mort per l'Audiència de Sevilla.

Mor a Gibraltar.

1811 1812 1813 1815 1817 1820 1823 1825 1828 1829 18

S'integra en el Consell d'Estat

És desterrat per Ferran VII a Oliva.

Forma part de la darrera Regència. S'exilia a Gibraltar

Publica el Poema Físico Astronómico

Les seues despulles són traslladades al Panteó de Marins Il·lustres de San Fernando.

QUADERN ACTIVITATS DE CLASSE

Acabes de visitar l'exposició commemorativa del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar Ciscar amb què l'Ajuntament d'Oliva i l'Associació Cultural Centelles i Riusech han volgut donar a conèixer les múltiples facetes d'aquest olivà universal.

Aquesta guia t'ofereix a més a més, la possibilitat de completar la teua formació sobre els diferents aspectes de la vida i l'obra de Gabriel Ciscar amb les activitats complementàries que pots realitzar a classe amb els teus companys i professor.

QUADERN ACTIVITATS DE CLASSE

l'home

Relaciona amb fletxes cada terme amb la data corresponent:

Naix a Oliva	1823
Publica <i>Ensayos Poéticos</i>	1777
S'exilia a Gibraltar	1760
Ingressa en l'Acadèmia de Guarda Marines	1770
Estudia en l'Aula de Gramàtica	1825

Completa aquest eix cronològic:

Descobreix i encercla les naus i fragates amagades en aquesta sopa de lletres:

Soledad, San Gil, San Juan, San Genaro, San Román, Matilde, San Nicolás, San Antonio.

T	P	S	A	N	J	U	A	N	X	F	Q	H	W	Z	X
S	J	O	C	A	E	H	Z	X	V	J	H	Y	V	X	L
E	W	L	W	Y	F	I	E	E	B	N	L	G	O	N	F
I	G	E	U	Q	I	D	H	J	G	I	S	E	H	K	J
T	U	D	B	J	L	G	L	T	G	O	B	L	H	G	S
B	F	A	N	I	H	J	B	N	T	T	S	N	U	A	C
E	E	D	T	P	J	U	A	Q	P	X	K	L	N	G	L
K	G	A	W	T	Q	S	U	V	X	V	N	A	E	L	H
G	M	H	P	N	R	K	B	H	F	E	N	S	K	N	X
J	N	A	M	O	R	N	A	S	T	T	W	K	P	U	P
E	Q	I	N	B	X	B	P	I	O	B	B	G	U	G	P
Z	C	A	A	M	B	S	A	N	N	I	C	O	L	A	S
G	B	D	A	F	K	X	I	U	X	X	S	S	N	B	U
A	A	E	V	B	U	O	L	I	N	N	W	V	D	F	I
Q	K	Y	O	R	A	N	E	G	N	A	S	F	S	G	A

Resol els següents problemes:

La goleta "Peregrina" va fondejar en aigües d'Oliva el 18 de juny de 2010, a les 7 hores, 40 minuts, 53 segons i va salpar rumb a Gandia a les 21 hores, 15 minuts, 12 segons. ¿Quant de temps va estar en aigües d'Oliva?

Al dia següent, la "Peregrina" va navegar des de Gandia fins a València. La travessia fou a vela, desenvolupant una velocitat mitjana de 10 nucs. El temps utilitzat va ser de 6 hores i 15 minuts. ¿Quina distància va recórrer en quilòmetres considerant que un nuc equival a 1 milla/hora i una milla nàutica equival a 1852 metres?

QUADERN ACTIVITATS DE CLASSE

el polític

3- Relaciona els personatges amb la imatge corresponent i indica la seua relació amb el nostre protagonista:

Cardenal Borbón

Rafael del Riego

Ferran VII

General Blake

Napoleó Bonaparte

Pedro Agar

ARBRE GENEALÒGIC DE GABRIEL CISCAR CISCAR

Gaspar Ciscar - Eulalia Fernandez de Mesa

Carlos Ciscar - Josefa Pascual

Pedro Ciscar

Rosa Ciscar

Fernando Gabriel Francisco Antonia Pascuaza Teresa Isabel Agustina

Gabriel

1787

Primer matrimoni

Ana Agustina Berenguer de Marquina

Fills

Maria Dolores (agost 1788 - juliol 1789)

Aurora (setembre 1789 - novembre 1808)

Joaquina (gener 1794 -setembre 1809)

Manuel (juliol 1800 - juliol 1809)

Rafael (novembre 1801 - desembre 1826)

Antonio (juny 1804 - gener 1805)

José (agost 1805 - març 1817)

1817

Segon matrimoni

Teresa Ciscar de Oriola

Fills

Josefa (1819 - 1891?)

Rosa (mor fadrina en 1875)

Aurora Ciscar - José Rodríguez de la Encina

Josefa Ciscar Ciscar – Ramón González Almuñía

Consolación Rodríguez de la Encina Ciscar
(única néta que coneix Gabriel Ciscar)

Elisa González Ciscar
(amb ella s'extingueix la línia directa de Gabriel)

29 de gener de 1810, formada per cinc membres, amb una orientació contrària als liberals.

Regència de Gabriel Ciscar, 28 d'octubre de 1810, integrada pel General Blake, el Capità Pedro Agar i Gabriel Ciscar.

22 de gener de 1812, composta per cinc membres d'orientació antiliberal.

Regència de Gabriel Ciscar, 8 de març de 1813, conformada per Pedro Agar, el Cardenal Borbón i Gabriel Ciscar.

Juny de 1823, els francesos constitueixen una Regència absolutista, reconeguda a Europa.

Regència de Gabriel Ciscar, de l'11 al 15 de juny 1823, constituïda pel diputat Cayetano Valdés, el conseller Gaspar Vigodet i Gabriel Ciscar.

L'EXPOSICIÓ

NAVEGANT PER LA VIDA DE GABRIEL CISCAR

- 1 - Plaça de l'Ajuntament, monument a Ciscar
- 2 - Museu Arqueològic MADO (l'home 1)
- 3 - Aula de Gramàtica Mayansiana (l'home 2)
- 4 - Capella Baptismal, Santa Maria la Major (l'home 3)
- 5 - Museu Etnològic (el marí i el polític)

RUTA DEL VIATGE A SAN FERNANDO

Desembre 2010

Dia 04 L'ANADA

6h.30 Eixida des de la Parada BUS entre Pàrquing Mercadona i Creu Roja

9h.00 Parada reglamentària. Desdejuni

12h.00 Arribada a Guadix (Granada),

Visita a la catedral i centre històric. Dinar.

16h.00- Continuació del Viatge.

Parades reglamentàries.

21h.30 arribada a San Fernando. Allotjament i sopar a l' Hotel Bahia Sur

Dia 05 CADIS

Desdejuni a l'hotel

9h.30- Eixida cap a Cadis:

Matí: Visita guiada a la ciutat.

Dinar (lliure)

15h.00: Visita a Gibraltar. Carrer on va viure Ciscar, Església catòlica i Cementeri on va ser soterrat abans de ser traslladades les restes al Panteó de Marins Il·lustres de San Fernando

19h.30- Tornada a l'hotel.

21h.30- Sopar

Dia 06 ARCOS DE LA FRONTERA I JEREZ

Desdejuní a l'hotel

9 h.30 - Eixida cap a Arcos de la Frontera.

Matí: Visita guiada a la ciutat.

14 h.00 - Dinar en un restaurant d'Arcos

16 h.00 - Eixida cap a Jerez

Visita al Celler Real Tesoro.

19 h.30 - Tornada a l'hotel.

21 h.30 - Sopar

Dia 07 SAN FERNANDO

Desdejuní a l'hotel

9 h.30 - Eixida cap al Reial Institut i Observatori de l'Armada.

12 h.00 - Visita al Panteó de Marins Il·lustres.

Homenatge dels olivans a Gabriel Ciscar

14 h.00 - Dinar en el Club Naval de Oficiales de l'Armada Española

16 h.30 - Tornada a l'hotel

17 h.30 - Eixida cap a Cadis. Vesprada lliure.

20 h.00 - Tornada a l'hotel.

21 h.30 - Sopar

Dia 08 LA TORNADA

Desdejuní a l'hotel

8h.30 - Eixida cap a Oliva

PARADES REGLAMENTÀRIES

12h.00 - Arribada a Loja i visita guiada a l'entorn natural de la ciutat.

14h.30 - Dinar

16h.00 - Eixida cap a Oliva amb parades reglamentàries.

22h.00 - Arribada aproximada a Oliva. Fi del viatge.

Llista de Viatgers

1.- Antoni Esteve- Teresa Savall	2
2.- José Martínez- M. Jesús Soria	2
3.- Joan Pi- Mercedes Aparici	2
4.- Salvador Mañó- Emi Girau	2
5.- J. Miguel Caselles- Amparo Chesa	2
6.- Voro Faus- Imma Bertomeu	2
7.- Josep Mari- Empar Alemany	2
8.- Juan Antonio Server i Carmen Pascual	2
9.- Rosa Moncho- Mari Carmen Escrivà	2
10.- Vicent Torres- Mavi Salort	2
11.- Maria Rebollet Martínez, Maria José Navarro	2
12.- Isabel Llidó- Chelo Cañamàs	2
13.- Amparo Porta- M. Carmen Peiró	3
14.- Pepe Colomar-Gemma Barber	2
15.- Josep Malonda- Josep Sendra	2
16.- Juan Canet- Pepita Gascó	2
17.- Enrique Orquin-Consuelo Morell	2
18.- Vicent Just- Vicent Canet	2
19.- Laura. Sanchis- Eduardo Martínez	2
20.- Maria Mestre- M. Núñez	2
21.- Fernando Vengut- Rosa Climent	2
22.- Vicent Roig - Mila Tercero	2
23.- Domingo Llorca - M. Vicenta Bertomeu	2
24.- Marisa Alandete - Rafaela Fuster Morera	2
25.- Vicent Alcaraz- Dorita Ortiz	2
26.- Salvador Soria- M. Ángeles Cabrera	2
27.- Pepe Sempere -Mar Carbonell	2
28.- Francisco Gómez.	1
29.- Antonio Llacer (conductor)	1

TOTAL

56

VIATGE A CARTAGENA

Els actes de l'any Ciscar van comptar amb un viatge per visitar els llocs on va residir l'almirall Ciscar al llarg de la seua vida. En l'itinerari del viatge a Cadis, San Fernando i Gibraltar estava previst, també una visita a Cartagena, ciutat en què D. Gabriel va residir al voltant de trenta anys, des del seu ingrés a l'Escola de Guàrdia Marines fins que la guerra de la Independència va fer canviar de rumb la seua vida i viure en altres ciutats. Però els dies disponibles no ens van permetre passar finalment per Cartagena. És per això que es va programar, un segon viatge, d'un cap de setmana, l'any 2011.

Així, doncs un grup de 25 socis i simpatitzants de l'Associació Cultural Centelles i Riusech es van desplaçar fins a la ciutat departamental per a visitar els llocs "*ciscareños*". Com en tot allò que s'ha relacionat amb l'any Ciscar el suport i col·laboració de l'Armada ens va obrir les portes de les institucions per les quals va passar el nostre il·lustre paísà.

El viatge va tenir lloc l'últim cap de setmana d'octubre del 2011 amb un dens programa que ens va permetre fer un poc de turisme, a més de complir amb els objectius principals.

El dissabte 29, eixírem d'Oliva a les 7h.30 i arribàvem a l'Arsenal de Cartagena passades les 10h.00 Un oficial de l'Armada ens va rebre i ens va acompanyar en la visita a totes les dependències de l'Arsenal i de la Base de submarins. També vam poder veure atracats el vaixell oceanogràfic "Hespèride", que aleshores estava preparant-se per fer la travessia fins a les bases espanyoles en l'Antàrtica. També vam veure el patruller *Conillera* que un mes abans havia estat a la costa d'Oliva.

Després d'un passeig amb vaixell pel port, amb parada i visita al *Fuerte de la Navidad* vam dinar al Club Naval d'Oficials de Cartagena.

De vesprada vam visitar el Museu del Teatre Romà i els Refugis de la Guerra Civil, gaudint d'aquestes institucions cartagineses.

L'endemà, tocava de nou una dependència de l'Armada. L'Escola de Guarda Marines, en la qual Ciscar, després dels seus escassos anys com a alumne, va desenvolupar una fecunda tasca docent i investigadora. Un acadèmic d'història ens va donar àmplies explicacions i dades històriques de l'edifici. Actual seu de les seccions d'administració de la Marina.

A continuació vam visitar el Museu d'Arqueologia Subaquàtica, que ens va sorprendre per les seues magnífiques instal·lacions i ens va permetre, gràcies a una experta guia, conèixer els amagatalls d'aquest curiós món.

Després de dinar en l'Escola de Guarda Marines i fer un passeig pel centre de la ciutat, amb nombrosos edificis modernistes, entre els quals destaca l'Ajuntament, que vam tindre ocasió de visitar el dia anterior, vam emprendre la tornada a Oliva, plenament satisfets de la visita a la ciutat que durant tants anys va acollir al guarda marina i tinent general Gabriel Ciscar.

CISCAR I EL “CISCAR”

JOSÉ MARTÍNEZ
Comisari Any Císcar

En l'últim plenari de l'any 2009 l'Ajuntament d'Oliva va declarar l'any 2010 com Any Gabriel Císcar. La decisió venia motivada per una idea i iniciativa de l'Associació Cultural Centelles i Riusech, per tal de commemorar el 250 aniversari del naixement del que – segurament- és el fill més il·lustre d'Oliva: Gabriel i Císcar, que fou mariner, professor, científic i en tres ocasions regent d'Espanya.

En la commemoració tenia que participar, sense cap de dubte, l'Armada Espanyola i, en efecte, en l'acte d'obertura de l'Any Císcar estava el comandant Naval de València, que va pronunciar un discurs recordant alguns detalls de la vida del nostre paisà, en la seua vinculació amb l'Armada, amb la qual va arribar a la més alta categoria. En aquest acte es va descobrir una làpida commemorativa de l'Any Císcar. Posteriorment, la costa olivense ha rebut la visita de dos vaixells: en primer lloc fou una preciosa goleta, el veler- escola “peregrina” de l'Escola Naval Militar de Marín i posteriorment el patruller “Conejera”, que en la seua última singladura, camí del retir i possible desballestament Maqueta del destructor clase Churruca fins a Cartagena, va fondejar en les nostres aigües. Els vaixells pogueren ser visitats per diversos centenars de persones del poble, sobre tot alumnes de diversos centres escolars. En los dos casos – “Peregrina” i “Conejera”, les tripulacions s'aproparen al poble per a complir a les nostres autoritats municipals i rendir homenatge a Císcar en el monument que té en la Plaça de l'Ajuntament, el popular “Gabrielet”, oferint una corona de llorer baix les

Maqueta del destructor clase Churruca “Ciscar”

Situació de les obres del casc d'un dels destructors en construcció de la classe Churruca. Març de 1932. Arsenal i Drassanes de Cartagena

notes de la més popular marxa marinera: "Ganando Barlovento". En el dinar de confraternitat que tinguérem amb les nostres tripulacions, en eixes llargues SOBREMESAS en les quals som especialistes, contant batalletes i anècdotes, ens va cridar l'atenció la que va referir un guardiamarina del Ferrol. Fill de marins, vivia en la ciutat departamental gallega no molt lluny del port. Recordava que durant la seua primera infància, quan es posava pesat, enutjós, incordiant, com quasi tots els xiquets de sis o set anys quan els majors no els fan molt de cas,

sa mare li deia, amb una mica de geni. — Veste'n al port; a vore si ja ha entrat el "Císcar". L'anècdota havia eixit a lluir quan el Comandant Naval de València, el Capità del Navío don Antonio Ribas, va contar l'atzarosa vida i trist final d'un destructor de l'Armada Espanyola que va portar el nom del nostre paísà: "Císcar".

I anem a recordar breument la història d'aquell vaixell. El destructor "Císcar" pertanyia a una sèrie denominada "Churruca" i eren un total de set vaixells que pertanyien al tipus denominat Conductors de Flotilla. Els vaixells foren construïts per la Societat Espanyola de Construcció Naval, en Cartagena i varen servir — és el cas de "Císcar" — sota tres banderes. Per a començar, la seua construcció es va aprovar en 1930 (reinat Alfons XIII). Els treballs foren ralentitzats, fins que va esclatar la guerra civil en 1936, va accelerar els treballs de dotar-lo d'armament i posar-lo al servei, allò que va ocórrer en la Marina Republicana. Des de Cartagena es va traslladar al Cantàbric, burlant les patrulleres i els altres bucs que exercien vigilància en l'Estret de Gibraltar units als anomenats "Nacionals". Entrant a la ria del Nervión, l'hèlix va rebre un colp de la cadena de una boia, sofrint greus danys. Gràcies a l'existència d'una hèlix igual en la naval de Sestao, el vaixell va poder ser reparat després d'entrar en DIQUE SECO. Aquest incident era el primer d'una llarga cadena de contratemps que anava a sofrir el "Císcar".

Va participar en algunes operacions d'escolta i, concretament en un intercanvi de dispars amb el "Ciutat de Palma" per a protegir l'entrada d'un mercant anglès amb subministraments al port de Gijón.

Estos caporals, en alguna Taverna de San Fernando, al voltant d'una botella de vi "peleó". En el seu lepent (gorro) es veu el nom de Císcar.

El 18 d'octubre de 1957 entrant en El Ferrol "Císcar" s'equivocà de rumb i va ancorar en un llit de pedres on va quedar totalment inutilitzable.

Posteriorment va fer una travessa des de Bilbao fins a França, en un viatge que fou aprofitat per a l'eixida de nombrosos refugiats i personalitats civils i militars que desertaven abans que els sublevats entraren en la capital biscaïna.

Va tornar a Gijón sent conegut – a manera de burla- amb el nom de “Comité de No intervenció” pel seu escàs rendiment bèl·lic. Allí va estar el 20 d'octubre de 1937 quan avions “nacionals” bombardejaren el port de El Musel. Pareix ser que, en part per les bombes de l'aviació i per explosions que va provocar la pròpia tripulació del “Císcar” el vaixell s'enfonsà, junt als altres que donaven al port un aspecte que feia que fora considerat un cementiri de vaixells. Quan les tropes de Franco conquistaren Gijón es va fer una curiosa operació per a reflotar-lo. Consistia en remolcar-lo fins a un llit de sacs de sorra. Mitjançant unes grues, i després de haver tapat les múltiples entrades d'aigua, aconseguiren posar-lo a flotació, recuperant-lo després d'importants treballs.

El “Císcar” realitzà un servei una mica peculiar, que consistia en traslladar a Bizerta (Tunísia) les tripulacions necessàries per a portar des d'aquella base francesa diversos vaixells de la flota republicana que havien buscat allí refugi en els últims mesos de la guerra civil. En aquesta operació varen participar un petrolier i un buc de la Trasmediterrània. Després de les negociacions pertinents s'organitzà el retorn de la flota composta per vuit destructors i tres creuers que entraren a Cadis el 8 d'abril de 1939.

El destructor, després de ser destinat durant un temps a patrullar les aigües territorials espanyoles, una mica malparat va ser, posteriorment, assignat a l'Escola Naval Militar per a pràctiques de navegació dels guardiamarinas. Allí va estar fins que, amb l'objectiu de netejar els fons, va ser destinat al Ferrol. Va eixir de Vigo a les dotze la nit del 17 d'octubre de 1957, al matí següent, entrant en el Ferrol hi havia una densa boira que va anular totalment la visibilitat. El “Císcar” s'equivocà de rumb i va ancorar en un llit de pedres on va quedar totalment inutilitzable. Diversos vaixells pesquers col·laboraren en el salvament, no registrant-se cap víctima.

Les autoritats decidiren que el vaixell fora desballestat allí mateix.

El "Císcar" mai va entrar en el Ferrol.

Per a acabar afegim, com a anècdota, que el general Franco va navegar una vegada en el "Císcar". Va ser el 12 de setembre de 1939, des de Vigo a Marín, per a visitar les obres de l'Escola Naval Militar.

Mostrem, a continuació, les característiques generals del destructor "Císcar".

Desplaçament: 1.536 Tm.

Eslora: 101 m.

Mànega: 9,6 m.

Calat: 3,3, m

Armament: Estava dotat de 5 metralletes de 120mm; 1 metralleta antiaèria de 7,62 mm; 6 tubs llançatorpedos i 2 llança càrreges de profunditat.

Era propulsat per dos turbines Parsons que donaven una potència de 42 HP que li donaven una velocitat de 36 nusos i una autonomia de 4500 milles.

La seua tripulació la composaven 160 homes.

Seqüència de l'embarcament i salvament dels naufrags del Císcar

àlbum de
fotografies

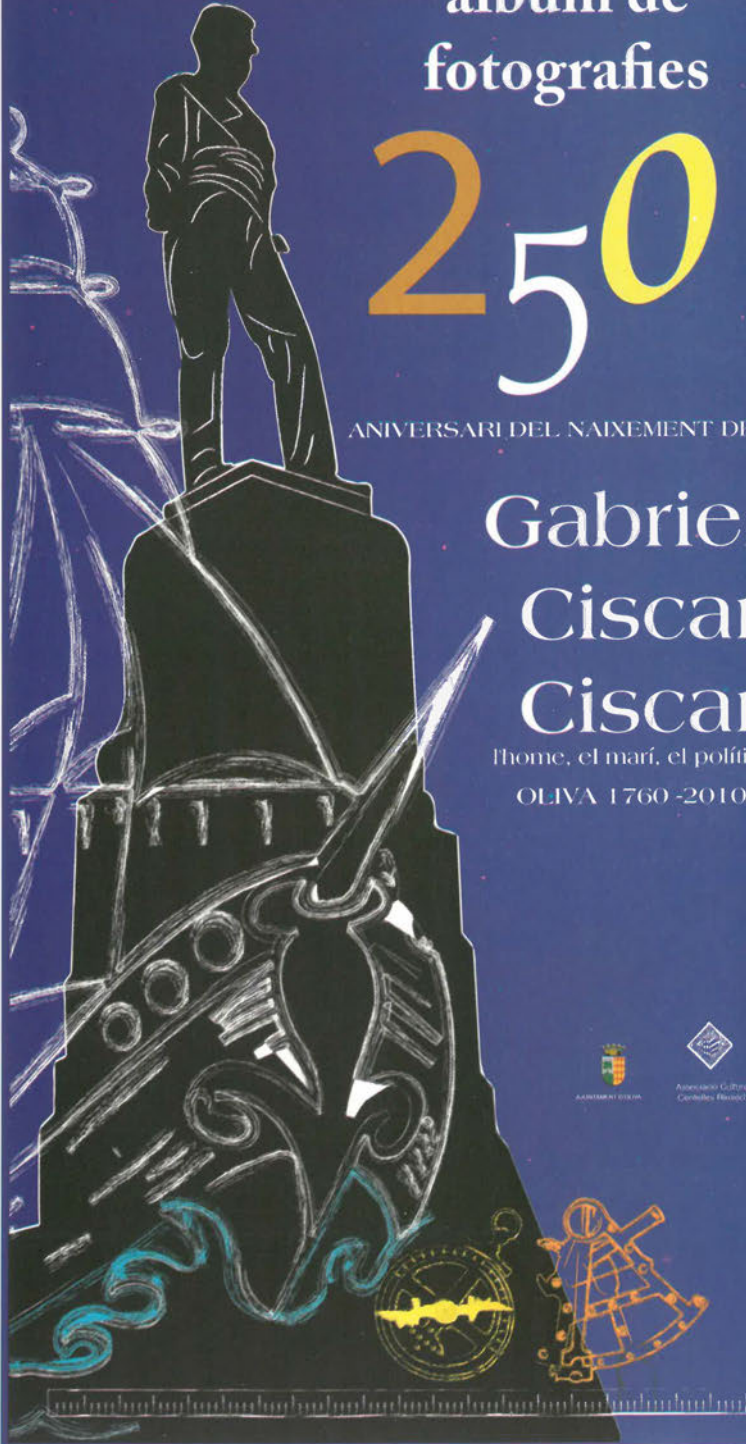
250

ANIVERSARI DEL NAIXEMENT DE

Gabriel
Ciscar
Ciscar

l'home, el mar, el polític

OLIVA 1760 -2010

Associació Cultural
Centre de l'Oliva

ARRANCADA DE L'ANY CISCAR

Monument a Gabriel Ciscar moments abans de l'acte inaugural de l'any Ciscar el 27 de març de 2010. F. J. C. Fuster

Acte protocol·lari als peus del monument. De dreta a esquerra, Manuel Gallardo, Antonio Ribas, Salvador Fuster i José Martínez. F. Josep Sendra

Moment en què, l'Alcalde d'Oliva, el Comandant Naval de València i el Regidor de Cultura, descobreixen la làpida commemorativa del 250 aniversari del naixement de Gabriel Ciscar. F. J.C. Fuster

Un moment de l'actuació de l'Orfeó Josep Climent dirigit per Enric Xavier Nadal. F. J. Sendra.

Asistents a l'acte inaugural de l'any Ciscar.

Foto de família als peus del monument: Autoritats municipals, Comandant Naval de València i comissaris de l'any Ciscar.

VISITA DEL VELER ESCOLA PELEGRINA A LA COSTA D'OLIVA.

Primer grup de visitants del veler escola entre els quals es troba Manuel Gallardo, Regidor d'Educació Cultura i Patrimoni; Antoni Esteve i José Martínez, Comissaris de l'Any Ciscar i Joan Pi, Director de les Jornades d'Història donen la benvinguda a la tripulació encapçalada pel Capità de Corbeta, D. Manuel Ruiz. F. J. C. Fuster.

Grup d'escolars en una de les lanxes que cobria el recorregut entre el Club Nàutic i el veler-escola Peregrina. F. J. C. Fuster.

Arribada de la tripulació a la plaça de l'Ajuntament d'Oliva on és rebuda pel comissari de l'any Ciscar José Martínez. F. J. C. Fuster

Homenatge de l'Armada Espanyola a Gabriel Ciscar als peus del seu monument. De dreta a esquerra. Manuel Gallardo, Salvador Fuster, Manuel Ruiz i Antonio Arribas. F. J. C. Fuster.

Entre els espectadors, els comissaris de l'any Ciscar . F. J. C. Fuster.

Autoritats locals i tripulació del Peregrina als peus del monument.
F. J. C. Fuster

L'EXPOSICIÓ. GABRIEL CISCAR CISCAR. L'HOME, EL MARÍ, EL POLÍTIC ACTE INAUGURAL.

Acte protocol·lari de la inauguració de l'exposició Gabriel Ciscar Ciscar. L'home, el marí, el polític, als peus del monument. F. J. C. Fuster.

Les autoritats municipals i provincials, els comissaris de l'any Ciscar es traslladen de la plaça de l'Ajuntament al Museu Arqueològic d'Oliva, per iniciar el recorregut de l'exposició.

Arribada de les autoritats i públic al Museu Arqueològic Municipal d'Oliva on es troba Gabriel Ciscar Ciscar. L'home. F. J. C. Fuster.

Interior del Museu Arqueològic amb la banderola que anuncia la part de l'exposició que es troba en aquest museu. F. J. C. Fuster.

Un aspecte de la sala del Museu Arqueològic el dia de la inauguració. F. J. C. Fuster.

Les autoritats visiten l'Aula de Llatinitat on es passava un audiovisual. F. J. C. Fuster.

Autoritats i comissaris de l'any Ciscar es desplacen de l'Aula de Llatinitat a la Capella Baptismal de Santa Maria. F. J. C. Fuster.

Pila baptismal on va ser batejat Gabriel Ciscar Ciscar. A sota llibre on va ser registrat. F. J. C. Fuster.

Els assistents arriben al Museu Etnològic Municipal d'Oliva, última etapa del recorregut expositiu. A la imatge Salvador Enguix Vicepresident de Cultura de la Diputació Provincial de València junt a Salvador Fuster, Alcalde d'Oliva. F. J. C. Fuster.

Diferents aspectes de la sala de la primera planta del museu dedicada a Gabriel Ciscar Ciscar. El marí, el dia de la inauguració. F. J. C. Fuster.

Diferents aspectes de la sala de la primera planta del museu dedicada a Gabriel Ciscar Ciscar. El marí, el dia de la inauguració. F. J. C. Fuster.

Aspecte de la 2a planta del Museu Etnològic dedicada a Gabriel Ciscar Ciscar. El Polític.

Aspectes de la sala de la segona planta del museu Etnològic, dedicada a Gabriel Ciscar Ciscar. El polític, el dia de la inauguració. F. J. C. Fuster.

José Martínez,comissari de l'any Ciscar, explica a les autoritats el contingut dels documents de la vitrina situada a la segona planta del museu. F. J. C. Fuster.

JORNADES D'HISTÒRIA. GABRIEL CISCAR CISCAR. L'HOME, EL MARI, EL POLÍTIC

Acte inaugural de les Jornades d'Història. D'esquerra a dreta Antoni Esteve, President de l'Associació Cultural Centelles i Riusech; Maria Vicenta Mestre, Vicirectora d'Ordenació Acadèmica i Professorat de la Universitat de València; Salvador Fuster, Alcalde d'Oliva i Antonio Arribas, Comandant Naval de València. F. M. Font

Don Antonio Mestre Sanchis, catedràtic emèrit de la Universitat de València, durant la conferència inaugural, *Gabriel Ciscar entre la Il·lustració i la modernitat*. L'acompanya Antoni Esteve. F. M. Font

Acte de cloenda. D'esquerra a dreta Maria Vicenta Mestre, Vicirectora d'Ordenació Acadèmica i Professorat de la Universitat de València; Elena Grau, Degana de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València, Manuel Gallardo regidor d'Educació, Cultura i Patrimoni de l'Ajuntament d'Oliva i Joan Pi, Director de les Jornades d'Història *Gabriel Ciscar Ciscar. L'home, el mari, el polític*. F. M. Font

HOMENATGE DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL CENTELLES I RIUSECH A GABRIEL CISCAR CISCAR AL PANTEÓ DE MARINS IL·LUSTRES DE SAN FERNANDO, CADIS.

Antoni Esteve i José Martínez són rebuts pel Director de l'Escola de de Suboficials de l'Armada, el capità de navili Luís Sánchez García de Leonardo a les portes del Panteó de Marins Il·lustres en San Fernando, Cadis.

Moment en què el president de l'Associació Cultural Centelles i Riusech adreça unes paraules als assistents en l'acte d'homenatge a Gabriel Ciscar. Escola de Suboficials de l'Armada. San Fernando.

El president i vicepresident de l'Associació Cultural Centelles i Riusech, Antoni Esteve i José Colomar dipositen, als peus del mausoleu, la làpida commemorativa de la visita dels olivans. A la foto, Amparo Chesa, presentadora de l'acte.

José Martínez, comissari de l'any Ciscar lliura a Luis Sánchez, Director de l'Escola de Suboficials de l'Armada, una placa commemorativa de la presència dels olivans al Panteó de Marins Il·lustres de San Fernando.

Consuelo Morell portadora de l'arqueta amb terra i arena de la mar d'Oliva.

Mausoleu de Gabriel Ciscar Ciscar amb la làpida recordatòria, l'arqueta i la corona de llorer amb què els olivans li van retre homenatge.

Grup de viatgers als peus del monument a les Corts de Cadis de 1812, desembre de 2010. F. Salvador Mañó

RESTITUCIÓ DE LA LÀPIDA COMMEMORATIVA DE GABRIEL CISCAR CISCAR DE LA PLAÇA DE L'ESGLÉSIA A LA PLAÇA RACONADA D'ALONSO.

Un moment de l'acte protocolari previ a la descoberta de la Làpida a la plaça Raconada d'Alonso. F. J.C. Fuster

L'alcalde d'Oliva, Salvador Fuster, el president de l'Associació Cultural Centelles i Riusech, Antoni Esteve i els germans Salvador Barreres i Vicente Barreres, BAMASA, i José Martínez, comissari de l'Any Ciscar, junt al tetraedre on ha estat ubicada la làpida. F. M. Font

ÍNDEXS DELS *CABDELLS* ANTERIORS

CABDELLS I

- P. E. MULLER, "A la recerca del palau", p. 21.
- J. SENDRA I MOLIÓ, "L'abús de poder als feus sards del Comte d'Oliva en un decret del virrei madrigal sobre el Senyoriu del Màrguine (1561)", p. 29.
- J. CASTELL BOMBOÍ, "Les religioses clarisses i els Borja-Centelles", p. 41.
- F. GIL PERICÁS, "El sistema beneficial de l'església de Santa Maria la major d'Oliva, del segle XIV al XIX", p. 51.
- J. SANCHIS COSTA, "L'economia de Santa Maria en el trànsit del segle XVIII al XIX", p. 79.
- M. MARTÍ I ASCÓ, "Sobre l'antiga confraria de la Sang d'Oliva", p. 101.
- A. MESTRE SANCHIS, "*Apuntamientos de Oliva*, tres volums en el Fons documental mayansià", p. 123.
- E. CASANOVA, "La variació lingüística del valencià al segle XVIII a través de Joan Antoni Mayans (1718-1801)", p. 129.
- J. F. PI I APARICÍ, "El classicisme italià a la capella del Santíssim Crist de Sant Roc d'Oliva i la vessant social de la mateixa", p. 153.
- Recull documental, p. 169

CABDELLS II

- J. SANCHIS COSTA, "Moriscos i terratinents. L'origen de les propietats de Santa Maria la major d'Oliva", p. 15.
- M. MARTÍ I ASCÓ, "Un distingit matrimoni en l'Oliva del segle XVII: Alonso de Celada i Clara de la Cerda", p. 47.
- G. TORE, "El feu d'Oliva: família, poder i xarxes clientelars a l'època del comte-duc d'Olivares", p. 75.
- G. MURGIA, "El Regne de Sardenya i els feus d'Oliva durant la guerra dels trenta anys (1618-1648)", p. 85.
- A. MESTRE SANCHIS, "Aspectes de la vida dels olivans del segle XVIII recollits per Gregori Mayans", p. 91.
- E. CEBRIÁN, "La restauració de la Mare de Déu del Rebollet", p. 113.
- P. INEBA TAMARIT, "Estudi analític de la Mare de Déu del Rebollet", p. 127.
- V. F. LLOPIS CARDONA, "La capella del Crist de Sant Roc: sistemes constructius i patologies", p. 133.
- E. GIL MUÑOZ, "Dos tractadistes de la geologia humana: Enric Sòria i Joan Fuster", p. 151.
- Recull documental, p. 167.

CABDELLS III

- J. BORDES GARCIA, "Mercat de la terra i producció agrària a Oliva en el primer terç del segle XV", p. 11.

- F. CARBONI, "Segimon Arquer i Gaspar de Centelles en la tempesta política del segle XVI", p. 29.
- B. ANATRA, "Reflexos de la crisi camarassa en l'estat sard d'Oliva", p. 61.
- J. SENDRA I MOLIÓ, "El llenguatge administratiu valencià a principis del segle XVIII", p. 71.
- F. PONS FUSTER, "Sobre la peste de Oliva de 1785", p. 95.
- M. DEL REI, "Les cases del carrer tamarit en Oliva", p. 119.
- "Monumentos de Oliva. Carrer de les Moreres", p. 143.
- F. MESTRE, "Donació de taulellets gòtics del Palau d'Oliva", p. 146.

CABDELLS IV

- V. FELIP SEMPÈRE, "Notes sobre els Centelles al Regne de València i l'inventari del seu Palau d'Oliva, p.15.
- "Antecedents de la conquesta", p. 17. "Enfeudació del castell de Nules i el seu territori. Fundació de Nules i Moncofa. Els Montcada", p. 27. "Els Centelles, senyors de Nules", p. 37. "Recull d'imatges", p. 47. "Els Centelles, senyors de Nules, Rebollet i Oliva", p. 65. "Els Centelles, senyors de Nules, i comtes d'Oliva", p. 73. "La successió de Pere de Centelles", p. 93. "L'inventari del Palau d'Oliva, p. 101. "Apèndix documental", p. 109.

CABDELLS V

- "2007, cent anys de la concessió del títol de *Ciutat* a Oliva", p. 11.
- J. SENDRA I MOLIÓ, "La toponímia urbana d'Oliva", p. 15.
- C. LLOPIS BAUSET, "Antonio Cortina, pintor dels evangelistes del temple parroquial de Sant Roc", p. 53.
- F. SENDRA BAÑULS, "Plafons ceràmics i imatges devocionals a Oliva", p. 81.
- J. F. PI I APARICI, "José Maria Vidal Pastor i el món organístic a Oliva entre 1537-2005", p. 105.
- J. SENDRA I MOLIÓ, "Homenatge a Francesc Ferrer Pastor durant les II Jornades Internacionals d'Història dels Centelles i del Comtat d'Oliva (18 d'abril de 1999)", p. 167.
- F. FERRER PASTOR (+), "La família Carròs i Violant Carròs i de Centelles", p. 171.
- A. ESTEVE BLAY, "Visita dels conservadors de *The Hispanic Society of America* a Oliva", p. 192.

CABDELLS VI

- I. BUSSA, "La documentació sobre els Estats Sards d'Oliva", p. 9.
- F. MESTRE PONS, "Breu estudi de les imatges de la Mare de Déu de la parròquia de Santa Maria la Major d'Oliva", p. 83.
- I. GARATE LLOMBART i J. L. REGIDOR ROS, "Redescobrint la "Glòria" de la Capella del Santíssim Crist de Sant Roc d'Oliva", p. 97.
- V. C. NAVARRO OLTRA, "Sobre el topònim *Awr.ba* del districte de Dénia islàmica", p. 115.

F. PONS MONCHO, amb pròleg de J.A. GISBERT SANTONJA, “*Erudició esparsa. Recull d’articles breus de temàtica local*”, p. 133.

CABDELLS VII

M. HERRANZ, I. MARTÍNEZ, P. PORTA, B. MARTÍ, R. TERCERO, F. GULINO, “La casa del Relotge d’Oliva: projecte de restauració”, p. 9.

V. Girau, V. Estruch, V. Malonda, C. Miñana, J. R. Morell, P. Peiró, J. Sendra, V. Barreres, “Els “xiquets de Rússia” d’Oliva”, p. 69.

M. Arcos i Martínez, “Aproximació als aspectes socials del bandolerisme vuitcentista valencià: el cas d’Oliva”, p. 83.

V. F. LLOPIS CARDONA, “Restauració d’una xemeneia de fàbrica ceràmica. Intervenció en el patrimoni industrial protegit”, p. 97.

J. F. PI I APARICI, “Els emblemes heràldics dels Centelles en la gènesi medieval de l’heràldica”, p. 117.

E. ORQUÍN LLORCA, “Ressenya de l’Exposició d’Art Religios celebrada a la Cripta de l’església de Santa Maria en maig de 2008”, p. 133.

A. CARDONA BALLESTER, amb pròleg de F. BRINES BAÑÓ, “Salvador Cardona Miralles, mig segle de memòria”, p. 151.

S. CARDONA MIRALLES (+), “*Erudició esparsa. Recull d’articles breus de temàtica local*”, p. 185.

CABDELLS VIII

PABLO VILLALBA, MARTA ROMERO, CAROLINA MORALES, L’ermita de Sant Antoni d’Oliva: Projecte de restauració, p. 7

JOSEP SENDRA I MOLIÓ, Sobre una carta de franquesa atorgada pel duc de Gandia al prevere Josep de Celada (1611), p. 77

EMILI MOSCARDÓ SABATER, ¿Netejar pedres i traure ossos? La necessitat de la difusió de l’arqueologia i del patrimoni als ciutadans de la Safor-Valldigna., p. 101

JESÚS EDUARD ALONSO I LÓPEZ, Centelles i Borges als arxius: breu notícia sobre les seues relacions amb la casa Íxer, p. 127

ANNA FERRANDO MENA, Els olivers a Bufarik i a la Plana de Mitidja (l’Algèria francesa) en la segona meitat del segle XIX, p. 151

ROSA MARÍA GIRAU BORRÁS, JUAN ESCRIVÁ ENGUIX, La fotografia com a font històrica: la galeria d’alcaldes d’Oliva, p. 177

**Tots aquestos articles els podeu consultar en format pdf a:
www.raco.cat/index.php/Cabdells [01-12-2010]**

